DÖNEM : 2 CİLT : 23 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

32 nci Birleşim

26 . 1 . 1968 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	619:621
2. — GELEN KÂĞITLAR	621:622
3. — YOKLAMA	622,670
4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	622
1. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, T. İ. P. ne mensup iki milletvekilinin Roma'da yapılan ve komünist toplantısı olduğu idd'a edilen bir toplantıya katılmış olduklarına dair demeci ve İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, bu demeçle yapılan sataşmalara cevabı.	622:625
2. — Giresun Milletvekili Mustafa Çiles'n'in, Doğu - Karadeniz bölgesinde son günlerde vukua gelen fırtına ve sellerden zarar gören vatandaşlara gerekli yardımın yapılmasına dair demeci ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın cevabı.	625:626
3. — Malatya Milletvekili Hamit Fendoğlu'nun, Atatürk Öğrenci Yurdunda bir öğrencinin öldürülmesi olayına, bu gibi konularda tedbirler alınması gerektiğine dair demeci ve İçileri Bakanı Faruk Sükan'ın cevabı.	626:627
4. — Erzurum Milletvekili Giyasettin Karaca'nın, Erzurum'da kömür dağıtımının daha fazla gecikmesini engelleme konusunda Hükümetçe gerekli tedbirler'n alınmasına dair demeci ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in cevabı.	627:628
5. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/843)	628:629
6. — Y. T. P. Grupu Başkanvekilliğinin, Türkiye Avrupa Ekonomik Topluluğu Türk Grupuna seçilmiş olan Ağrı Milletvekili Kasım Küfrevi'nin çekilmesi sebebiyle yerine Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun seçildiğine dair önergesi.	629
7. — Komisyonlardan bâzı çekilmeler. (4/282, 4/283)	629
8. — Geçici Komisyon Başkanlığının, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun Millî Kıyılar kanun teklifinin, 6785 sayılı	

Sayfa

İmar Kanununun bâzı maddeleri'nin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyona havalesine dair tezkeresi. (3/844, 2/431) 629

9. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi. (3/842) 629:630

10. — İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve iki arkadaşının, bakanlığın dış görevlerinde kendi partisine yakın ve kendisiyle aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söylediği iddiasiyle Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince gensoru açılmasına dair önergesi. (11/59) 630:656

11. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve üç arkadaşının, vatandaşı birbirine düşüren çeşitli olaylarla spor alanlarında cereyan eden hâdiselerin siyasi sorumlularını olduğu iddia edilen İçişleri Bakanı ile Devlet Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu ve 105 nci maddeleri gereğince gensoru açılmasına dair önergesi. (11/60) 656:670,670:671

5. — SORULAR VE CEVAPLAR 671

A) Yazılı sorular ve cevapları *671*

1. — İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Sele'in, Bafa gölünde tesis olunan dalyanlara ve hukukî mesnetlerine dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı. (7/362) 671:672

2. — Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun, 1963 - 1967 yılları içinde hangi ülkelere ve ne miktar çay ihraccedildiğine dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı. (7/465) 672:673

3. — İstanbul Milletvekili Orhan Birgit'in, Ankara'da Kıbrıslı mücahitlerin kalmakta olduğu öğrenci yurdunun telefonuna dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı. (7/469) 674

4. — Yozgat Milletvekili Nuri Kodamanoğlu'nun Niğde'nin Ulukışla sağlık merkezindeki personele dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Ali Özkan'ın yazılı cevabı. (7/473) 674:676

5. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok'un, Manisa'nın, Alaşehir ilçesinin içme suyuna dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı. (7/523) 676

6. — Giresun Milletvekili Kudret Bozatar'in, Emekli Sandığı aleyhine açılan dâvalara dair sorusu ve Maliye Bakanı Cihat Bilgehan'ın yazılı cevabı. (7/528) 676:679

7. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koçun, 1933 yılında yapılan ithalâta ve ihracatımıza dair sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı. (7/530) 679:680

8. — Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun, Denizli'de, 1964 yılında açılması kararlaştırılan T. C. Merkez Bankası şubesinin, bugüne kadar, açılmamasının sebebine dair sorusu ve Maliye Bakanı Cihat Bilgehan'ın yazılı cevabı. (7/541) 680

9. — Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun, Denizli'de, bütün Ege bölgesine şamil olmak üzere, bir et kombinası kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı. (7/550) 680:681

10. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, balık avlanmasında kullanılan malzemelerin, memleketimizde imal edilip edilmediğine dair sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı. (7/555) 681:684

11. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunda suiistimal olup olmadığına dair sorusu ve Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün yazılı cevabı. (7/556) 684:685

12. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Alanya'nın Dim Çayı vâdisindeki köylere ait yolların yapılmasına dair sorusu ve Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevabı. (7/574) 685:686

13. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın Çamyuva köyünün bâzı mahallelerini tehdideden Kesme çayının ıslahına dair sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı. (7/575) 686:687

14. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Narman ilçesinin bâzı köyle-

Sayfa

r'nin yeraltı sularına dair sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı. (7/582) 688

15. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, Ovacık ilçesinin Sarpdere mevkiindeki kaçakçılık olayına dair sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in yazılı cevabı. (3/590) 688:689

16. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, avukat ve öğretmenlere silâh taşıma ruhsatı verilmesine dair sorusu ve İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın yazılı cevabı. (7/605) 689:690

17. — Kastamonu Milletvekili Âdil Toközlü'nün, Kastamonu'nun, Küre ilçesinin bir tedavi evi ile cip ihtiyacına dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın yazılı cevabı. (7/611) 690

Sayfa

18. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Orman İşletme Müdürlüğü emrinde çalışan personelin adedine ve ikramiye verilip verilmediğine dair sorusu ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın yazılı cevabı. (7/625) 690:691

19. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Hayvan Sağlık Memurları hakkında, 3023 numaralı Kanuna göre çıkartılan tüzüğe dair sorusu ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın yazılı cevabı. (7/631) 691:692

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ankara Milletvekili Ahmet Üstün'ün; Devlet hizmetinde çalışan ve statülerinin memur veya işçi olduğu hususunda tartışılan hizmetlilerle kapıcı ve kalorifercilerin güç durumda olduklarına, bunlar hakkında gerekli tedbirlerin alınmasına dair gündem dışı demeçte bulundu.

Ankara Milletvekili İbrahim Sıtkı Hatipoğlu'nun, köylü ve çiftçilerin problemlerine, muhtaç oldukları malzemenin pahalılığına, beş yıllık takip neticesinde tahsili imkânsız hale gelmiş borçlarının affedilmesine dair demecine Sanayi Bakanı Mehmet Turgut cevap verdi.

İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve iki arkadaşının, Bakanlığın dış görevlerinde kendi partisine yakın ve kendisiyle aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söylediği iddiasiyle Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında.,

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve üç arkadaşının, vatandaşları birbirine düşüren çeşitli olaylarla spor alanlarında cereyan eden hâdiselerin siyasi sorumluları oldukları iddia edilen İçişleri Bakanı ile Devlet Bakanı hakkında ve

Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadınlı ile Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, ,deniz kuvvetlerinin birkaç yüz kişi tarafından yağma edildiği iddiasiyle, bu konuda Hükümetin sorumluluğunu tesbit için,

Gensoru açılmasına dair önergeleri okundu. Gündeme alınıp alınmamaları konusunun gelecek birleşimde görüşüleceği bildirildi.

Adana Milletvekili Ali Karcı'nın, pamukta yapılan alivre alış, satış yoliyle köylünün soyulması nedenlerini yerinde tesbit etmek ve bu soygun şeklinin ortadan kaldırılması için gerekcn tedbirleri araştırmak üzere bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi okundu ve gündeme alınarak sırası geldiğinde görüşüleceği açıklandı.

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın, 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanunu ve eklerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının, önceki birleşimde kurulacak bir Geçici Komisyona havalesinin kabul edildiğine, ancak Geçici Komisyon sayılarının çokluğu sebebiyle adı geçen tasarının daha önce «Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerin'n Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısını» görüşmek üzere kurulmuş olan Geçici Komisyona havalesine dair önergesi,

Maliye Komisyonu Başkanlığının, Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları kanun tasarısının havale edildiği Maliye, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilecek 5 er üyeden kurulu bir Geçici Komisyonda görüşülmesine ve

Tarım Komisyonu Başkanlığının, Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş ve 14 arkadaşının Millî Parklar kanunu teklifinin, aynı konudaki kanun tasarısını görüşmek üzere kurulmuş olan Geçici Komisyona havalesine dair tezkereleri,

Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (d) fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının havale edilmiş olduğu Maliye, Millî Savunma ve Plân komisyonlarından ve

Parti grupları temsilcilerinin; Bitlis Milletvekili Zarife Kocak ve 29 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin de havale edilmiş olduğu Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından seçilecek 5 er üyeden kurulu bir Geçici Komisyonda görüşülmelerine dair önergeleri kabul olundu.

Konya Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Başkanlık Divanı Kâtipliği görevine seçilmiş olması sebebiyle üyesi bulunduğu Anayasa ve Adalet komisyonlarından çekildiğine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Türkiye'deki tarihî eser kaçaklığı olaylarını incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi, üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasından sonra, reddedildi.

Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, tefeciliğin Trabzon, Giresun ve Ordu illeri ile ilçelerinde yaptığı tahribatı mahallen tetkik ve tesbit etmek üzere ve

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun tefeciliğe kesin olarak son vermek, millî üretimi artırmak ve ziraatle geçinen köylü ve çiftçilerin emeklerinin karşılığını almalarını sağlamak için gerekli tedbirleri tesbit etmek üzere Meclis araştırması yapılmasına dair önergeleri üzerinde bir süre görüşüldü,

Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, hangi İktisadi Devlet Teşekküllerinin sigorta şirketlerine ortak olduklarına ve bu teşekküllerin sigorta işlerini hangi sigorta şirketlerine yaptırdıklarına dair Başbakandan olan sorusu ile,

Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, küçük esnafın, fakir zümrenin ve köylünün yeterli krediye kavuşturulması için ne gibi tedbir düşünüldüğüne,

Türkiye'de yabancı sermaye ile kurulan işletmelerin istihsallerinin, muayyen bir kısmının ihraç edilmesi için alınmış bir tedbir olup olmadığına ve

Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, yağmurdan ıslanmış üzümlerin Tarişçe satınalınması için bir emir verilip verilmediğine,

Dair sorularına Ticaret Bakanı Ahmet Türkel,

Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın, ilkokul öğretmenlerine de konut yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine ve

Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akalın'ın, lise ve ortaokullardaki müdür yardımcılarının, haftalık ders saatlerine ve bunların girmedikleri dersler için, diğer öğretmenlere ödenen ücretlere,

Dair sorularına Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem ve

Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akalın'ın, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün, nerelerde dinlenme tesisleri bulunduğuna dair sorusuna da Devlet Bakanı Kâmil Ocak cevap verdiler.

306, 333, 335, 338, 429, 430, 431, 434, 436, 443, 445, 489 ve 491 sayılı sorular ilgili bakanların Genel Kurulda hazır bulunmamaları,

354 ve 449 sayılı sorular, soru sahiplerinin izinli olmaları ve

477 sayılı soru da, soru sahibinin vazifeli bulunması sebebiyle gelecek soru gününe bırakıldı.

23 . 1 . 1968 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 20,05 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Konya
Âtıf Şohoğlu	İsmet Kapısız

Kâtip
Denizli
Fuat Avcı

SORULAR

Sözlü soru

1. — Çorum Milletvekili Hasan Lâtif Sarıyüce'nin, Minneapolis - Moline Türk Traktör Fabrikasından çıkarılan işçilere dair sözlü soru önergesi Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (6/697)

Yazılı sorular

1. — Çankırı Milletvekili Nurettin Ok'un, Çankırı'nın, bâzı ilçe, bucak ve kasabalarına ne zaman ve, hangi güzergâhtan elektrik verileceğine dair yazılı soru önergesi Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (7/633)

2. — Tunceli Milletvekili Hasan Ünlü'nün, Tunceli'nin, Pülümür ilçesi ve köylerinde depremden husule gelen zarara ve yapılan yardımlara dair yazılı soru önergesi İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/634)

3. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Sosyal Sigortalar Kurumunun malî durumuna ve sigortalılar için yapılan sosyal meskenlere dair yazılı soru önergesi Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/635)

4. — Aydın Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, Aydın'ın Söke ilçesine bağlı Güzeltepe köylülerinin, yollarının inşası için yaptıkları sessiz yürüyüşe dair yazılı soru önergesi İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/636)

5. — Edirne Milletvekili Türkân Seçkin'in, Alpullu Şeker Fabrikasının kapasitesine ve pancar alınan sahalarına dair yazılı soru önergesi Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (7/637)

6. — Çorum Milletvekili Hasan Lâtif Sarıyüce'nin, Bakanlıkça bastırılan kitap ve dergilere dair yazılı soru önergesi Turizm ve Tanıtma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/638)

7. — Tunceli Milletvekili Hasan Ünlü'nün, Tunceli'nin yol, köprü, içme suyu ve arazi sulanması sorunlarına dair yazılı soru önergesi Köy İşleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/639)

2. — GELEN KÂĞITLAR

TASARI

1. — Devlet Hesaplarında Liranın Esas itti-haz edilmesi hakkında 3290 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı. (1/467) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

TEKLİFLER

2. — Konya milletvekilleri Seyit Faruk Önder ile İsmet Kapısız'ın, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi. (2/634) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

3. — Konya Milletvekili Seyit Faruk Önder'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesinin (b) fikrasiyle, 40 ncı maddesinin (c) fıkrasının II sıra numaralı bendinin değiştirilmesi ve 3 geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi. (2/635) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

4. — Ankara Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına ilâve yapılmasına dair kanun teklifi. (2/636) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

5. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler ve 2 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 30 ncu madesinin (b) fıkrasının 4 ncü bendinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi. (2/637) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

6. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler'in, Emniyet mensuplarının nakil vasıtalarından istifadelerine dair kanun teklifi. (2/638) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

TEZKERELER

7. — Ankara Milletvekili Kâzım Coşkun'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi. (3/839) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

8. — Hakkâri Milletvekili Ali Karahan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi. (3/840) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

9. — İller Bankasının 1966 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarına ait raporların sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi. (3/841) (Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonuna)

RAPORLAR

10. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1967 yılı bütçesine ek ödenek verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi : 1/462, Cumhuriyet Senatosu : 1/861) (S. Sayısı : 482)

11. — 1967 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi 1/463, Cumhuriyet Senatosu : 1/862) (S. Sayısı : 483)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Âtıf Şohoğlu

KÂTİPLER : İsmet Kapısız (Konya), Fethi Aalacalı (Tokat)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 32 nci Birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır, muhterem milletvekillerinin beyaz düğmelere basmalarını istirham edeceğim.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, çalışmalara başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, T. İ. P. ne mensup iki milletvekilinin Roma'da yapılan ve komünist toplantısı olduğu iddia edilen bir toplantıya katılmış olduklarına dair demeci ve İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın bu demeçle yapılan sataşmalara cevabı.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, gündem dışı söz almak için müracaat eden arkadaşlarımız pek çok olduğundan, takdir yetkimi kullanmak zorunda kaldım. Kendilerine söz vereceğimi açıkça beyan ettiğim bâzı arkadaşlarımdan başka, veremiyeceğini söylediklerim de vardır. Bugün sabahtan beri 15 i mütecaviz arkadaşımız hemen hemen aynı mevzu üzerinde söz istemek suretiyle Mecliste bir mevzuun konuşulmasının istendiği anlaşılıyor. Aynı mevzu üzerinde çok arkadaşın söz istediğini göz önünde tutarak, söz veremiyeceğimi söylediğim arkadaşlardan da bâzılarına söz vermek lüzumunu hissettim.

Bu itibarla, T. İ. P. adına, İtalya'da yapılan komünist partileri toplantısına Türkiye'den iştirak edildiğine dair basına çıkan haberler üzerine söz istiyen arkadaşlarımın önceliğini olan Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv'e söz vereceğim.

Bu mevzuda Necati Güven, Ahmet Bilgin, Kemal Bağcıoğlu ve daha mütcaddit arkadaşlar söz istemişlerdir, bir kişiye aynı mevzuda söz vermekle iktifa edeceğim.

Buyurun Sayın Ataöv.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Başkanımızın, Türkiye rejimiyle ilgili bir konuda, göstermiş olduğu hassasiyete ve bu konu üzerinde Yüce Meclisin enine - boyuna eğilme fırsatı vermiş

olmasından dolayı kendilerine şükranlarımı arz ederim.

Aziz arkadaşlarım, Türkiye'nin Anayasası komünizmi ve komünistliği yasak etmiştir. Türkiye'de komünistler, senelerden beri bu yasağı nazara alarak, başka isimler altında faaliyette bulunmaktadır. Bilhassa şerefli, haysiyetli Türk işçisinin adını isim olarak takmak suretiyle, onun arkasında karanlık düşüncelerini, art emellerini ve memleket rejimini sabote etmek arzularını tahakkuk ettirmeye çalışmaktadırlar.

Sevgili arkadaşlarım, Yüce Meclisin içerisinde bulunan siyasi partilerden bir tanesi; fertleri çeşitli zamanlarda Yüce Türk hâkimi tarafından komünistlik suçundan takibedilmiş, mahkûmiyet cezalarını çekmiş olmalarına rağmen, af ve âtıfet duygularından faydalanarak, bu Meclisin çatısı altına girme fırsatını bulmuşlar, burada sosyalist perdesi arkasında kıpkızıl bir komünist oyunu oynanmasına uzun zamandan beri başlamış bulunmaktadırlar. Bu perdeyi yırtmak, bu kişileri yüce millete takdim etmek, yine kendilerinin vesile olduğu bir hâdiseyle ortaya çıkmıştır. T. İ. P. nin iki üyesi, Yüce Meclisin bu güzel sıralarında oturan iki parlömanter, İtalya'da yapılmakta olan komünist partiler kongresinde, Türkiye'yi temsil etmek düşüncesi ile, oraya gitmişlerdir. Türkiye'yi temsil etmek üzere oraya gidemiyecekleri, aslında Türkiye'yi temsil edemiyecekleri bir realitedir. Ama, hasbelkader üzerlerinde milletvekilliği sıfatı bulunan T. İ. P. den bu iki arkadaşın İtalya'daki Komünist Partisinin kongresinde Türkiye komünistlerini temsil etmiş olmaları, bu partinin İşçi Partisi değil, kıpkızıl bir komünist partisi olduğunu tesçil etmiş bulunmaktadır.

(A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

Bu itibarla, bundan sonra Yüce Meclis huzurunda, millet huzurunda, her yerde «Türkiye İşçi Partisi» değil, «Türkiye komünist partisi» diye hitabedeceğiz. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri)

Türkiye Komünist Partisinin İtalya'daki toplantıya iştirak etmiş olması, geçen seneden beri bu kürsüde davranışları, İçişleri Bakanlığının takibatı sonunda ortaya çıkmış olan, ilgilileri ikaz etmek için İçişleri Bakanının bu kürsüden yapmış olduğu beyanlarını bu hareketleriyle tescil etmiş bulunuyorlar.

Türk Anayasası komünistliği reddettiğine göre, İtalya'ya gidip komünistlerle yan yana oturan, komünist sloganları savunan, komünist rejimi savunan bu insanların bu çatı altında yeri olmadığını ifade etmek istiyorum. 27 Mayıs Anayasasını savunanların, 27 Mayıs Anayasasını yapanların, 27 Mayısın arkasında koşanların komünistlerin bu hareketlerini tel'in etmelerini, nefretle lânetlemelerini, bu çatı altında bu komünistlerin barınamıyacağını, Yüce Meclisin bütün grupları tarafından protesto edilmesini istiyorum. (A. P. sıralarından alkışlar, bravo sesleri)

Sevgili arkadaşlarım, T. İ. P. ni temsilen..

BAŞKAN — Sayın Ataöv lûtfen bağlıyalım, efendim.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — T. İ. P. ni temsilen komünist memleketler kongresine iştirak edenler eğer, dışardaki işçi partililer olsaydı, meselenin üzerinde bu kadar durmaz ve Türk adliyesinin takibedeceğini düşünürdük, İşçi Partisinin Parlâmentodaki temsilcilerinin Komünist Partisi toplantısına sureti katiyede bizim komünizmi reddetmemize rağmen, milletvekilliği sıfatı taşıyan Türkiye Büyük Millet Meclisinin iki uzvunun, Komünist Partisinin toplantısına iştirak etmiş olması elbette değerlendirmeye tabi tutulur. Bu bakımdan Meclis Riyasetinin vazifesini yapmasını, oraya giden bu arkadaşların hangi konuda çalıştıklarını, Komünist Partisine neler götürdüklerini, Komünist Partisinden bu memlekete neler getirdiklerini sorması gerekir.

Ayrıca, Türk savcılarının derhal takibata geçerek, Anayasanın yasakladığı bir suçu alenen ve bütün dünya önünde işlemiş olan bu kızıl komünistlerin peşine biran önce düşmesi gerekir.

Sevgili arkadaşlarım, bugünden itibaren kanaatlerimiz ve düşüncelerimiz; Türkiye Büyük Millet Meclisinde adı İşçi Partisi olarak çalışan, şerefli Türk işçisinin ismini istismar eden komünist bir partinin bulunduğunun delilleri ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan, komünist partisini Türkiye'nin milliyetçi halkı, vatansever halkı Anayasası ile beraber her zaman reddetmiştir. Anayasanın ve topyekûn Türk milliye-

tinin reddettiği bu kızıl insanların aramızda yeri olmadığını arz eder, Türk savcılarını, Meclis Riyasetini vazifeye dâvet eder, saygılarımı sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

ÇETİN ALTAN (İstanbul) — Söz istiyorum. (A. P. sıralarından gürültüler, «Otur yerine» sesleri) Siz konuşacaksınız, ben konuşmıyacağım, böyle demokrasi olmaz. (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri. T. İ. P., parti grupuna tecavüz vardır, iddiasiyle söz istemektedir, verdikleri takriri okutuyorum.

Başkanlığa

Grupumuzu ve partimizi hedef alarak, Sayın Ataöv tarafından yapılan konuşmada bize alenen tecavüzde bulunulmuştur.

İçtüzüğün 95 nci maddesi gereğince ve gündem dışı söz taleplerine mütaallik dip nota dayanarak, grupumuz adına İstanbul Milletvekili Çetin Altan'a söz verilmesini rica ederim. Saygılarımla.

T. İ. P. Grupu Sekreteri
Tekirdağ
Kemal Nebioğlu

BAŞKAN — Buyurun Çetin Altan. (A. P. sıralarından gürültüler)

EROL YILMAZ AKÇAL (Rize) — Usul hakkında söz istiyorum. (Gürültüler)

TARIK ZİYA EKİNCİ (Diyarbakır) — Siz tecavüz edersiniz, konuşma hakkı tanımazsınız, mert olun biraz, biz tek kelimeyle müdahale etmedik. (A. P. ve T. İ. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Çok rica ederim, arkadaşlar. (Gürültüler)

Sayın Çetin Altan, tecavüzün hangi noktada olduğunu ve ancak o tecavüze müteveccih cevabınızı istirham edeceğim, beş dakikayı geçmemek kaydiyle söz veriyorum. Aksi takdirde sözünüzü keserim.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (İstanbul) — Sayın Başkanım, aynı ikaz partime yapılan tecavüz karşısında da vâki olsa idi, tabiî teşekkürüm iki kat olacaktı zatiâlinize.

YUSUF ZİYA BAHADINLI (Yozgat) — Ataöv on dakika konuştu. (Gürültüler)

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye öyle bir ortama gelmiştir ki; kızıldır, komünisttir, bilmem komünist toplantısına gitmiştir, yeri yoktur, filân... Bunlar havada kalmaya mahkûm olan şeylerdir. Bir kere adı geçen kongre komünist partilerin kongresi değildir. (A. P. sıralarından gürültüler) Koskoca bir iktidar partisinin elinde bu kadar bir meseleyi inceleme ve araştırma yetenekleri varken; kalkıp da demagoji yapması yersizdir. Akdenizdeki ülkelerin antiemperyalist eğilimli siyasi örgütlerinin ilerideki toplantısına ait bir öntoplantıya, Türkiye'nin sosyalist örgütü de davet edilmiştir. Türkiye'nin büyük bir iftihar payı bulabileceği davettir bu. (A. P. sıralarından «yuh» sesleri, gürültüler) Bir Akdeniz meselesi konuşuluyor, bir Kıbrıs meselesi var ve Türkiye ilk defa temsil ediliyor, T. İ. P. sayesinde.

Şimdi İtalya'nın «Parti Socialiste italien d'Unité prolétarienne» i bir komünist partisi değildir. (A. P. sıralarından «Komünist partisidir» sesleri) Değildir!

BAŞKAN — Arkadaşlar, lûtfen müdahale etmeyiniz.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — «Union Socialiste d'Arabe», Arab Sosyalist Birliği, BAAS, Komünist partisi değildir. Bunlar, bizim katıldığımız Akdeniz bölgesinin demokratik ülkelerindeki demokratik teşekküllerdir. Her demokrasinin sosyalist kanadı vardır, hattâ komünist kanadı da vardır. Bu sosyalist kanadların, sol kanatların kendi aralarında yaptıkları toplantılara elbetteki demokratik ülkelerin partileri zaman zaman katılırlar. Demokrasi, yer yüzünde bu şekilde tecelli etmektedir.

O zaman ben size sorarım; Başbakan Sovyet Rusya'ya gittiği vakit Bakü tesislerine bakarak «Bizim gazetecilerimiz gelsin, bu tesisleri görsün ve övünsünler» demiştir, «Türkiye'de birbirleriyle uğraşacaklarına» demiştir. Komünist propagandası bu olmuştur. (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞBAKAN SÜLEYMAN DEMİREL (Isparta) — Yalan söylüyorsun.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Sovyetler Türkiye'de rafineri kuracaklar, iktidar partisi A. P. olduğu için, bunun her hangi bir demagojiye dönük bir yönü olmıyacak. Ama, Tür-

kiye İşçi Partisi Akdeniz ülkelerindeki ilerici siyasi örgütlerin önkongresine davet edilince kızıl komünist, efendim maskesi düştü falân. Bu demagojilerle demokrasi yürümez. Elbetteki sosyalist taraf olacaktır. Bu sosyalist taraf, siz komünist deseniz de demeseniz de beş yüz dönümden fazla araziyi kimsenin elinde bırakmıyacaktır, iktidara gelince. Bankacılığı da devletleştirecektir. (A. P. sıralarından şiddetli gürültüler, «Başkan müdahale et» sesleri) ithalâtı, ihracatı, devletleştirecektir.

BAŞKAN — Sayın hatip.. (Başkan mikrofonu kesti) (A. P. sıralarından «bunun ne alâkası var» sesleri),

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Alâkası vardır. Sosyalizmin ne olduğunu hâlâ daha bâzı arkadaşlar anlamak istemiyorlar. Türkiye İşçi Partisi anti emperyalist, Amerikan uşaklığını reddeden bir partidir. Aynı durumda olan partiler vardır, Avrupa demokratik ülkelerinde. Akdenizin emperyalizmini önlemek için bu siyasi teşekküllerin görüşleri vardır. Türkiye'de de bu seviyede bir parti kurulduğu için, Türkiye Avrupa demokrasisi içinde sesini duyurmaya başlamıştır. Sadece ofisiyel davetleri, protokola uygun birtakım çağrılar bir memleketin gerçek demokrasisini ayakta tutmaya yeter zannetmek gaflettir, demokrasilerde. Nasıl giderse Başbakan Sovyet Rusya'ya, Türkiye İşçi Partisiside demokratik bir ülke olan İtalya'da Akdenizin kaderinde Türkiye'nin sosyalist görüşünü belirtmeye gider. Bunu önlemek hiç kimsenin elinde değildir. Anayasa Türkiye'deki bütün teşekküllere bu hakkı, seyahat hürriyetini, fikir özgürlüğünü, kendi siyasi kanaatlerini ortaya koyma özgürlüğünü tanır. Türkiye İşçi Partisi protokoler olmıyan, ofisiyel olmıyan bir yoldan, kendi itibarının ağırlığı içinde Batı demokrasilerince kabul ediliyor diye, kıskançlıktan çatlamıyalım arkadaşlar. (A. P. sıralarından şiddetli gürültüler),

BAŞKAN — Sayın hatip, tamam efendim, lûtfen cümlenizi bağlayın.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Bunlar havada kalmaya mahkûm sözlerdir. Fikre fikirle karşı konur. Yoksa, savcıyı çağırmak, polis çağırmak, hem kalabalıkta olacaksın, hem gücün yetmiyecek, komünist falân diye araştırmadan, esasının ne olduğunu bilmeden, birtakım siyah çamuru bulamaya çalışacaksın ve netice alacaksın. Bunlar, çok gerilerde kaldı bugün Türkiye'de. Varsa gücünüz yaparsınız. (T. İ. P. sıralarından şiddetli alkışlar),

2. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, Doğu Karadeniz bölgesinde son günlerde vukua gelen fırtına ve sellerden zarar gören vatandaşlara gerekli yardımın yapılmasına dair demeci ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın cevabı.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Kemal Çilesiz, son zamanlarda Doğu Karadenizde şiddetli fırtınalar yüzünden vukua gelen hasar hakkında sözü istemişsiniz. Beş dakikayı geçmemek üzere buyurun.

MUSTAFA KEMAL ÇİLESİZ (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım; benim arz etmek istediğim mevzu, bütün milletvekili arkadaşlarımın bozulan sinir sitemi üzerinde müspet tesir yapacak olduğu için, müsaadelerinize sığınarak kısaca beyanda bulunacağım.

Memlektimizin geçirmekte bulunduğu şiddetli kış, birçok yerlerde normal hayatı felçe uğrattığı gibi, bâzı bölgelerde çıkan fırtınalar ve seller mühim tahribata sebebolmuştur. Bu arada Giresun bölgesinde de meydana gelen ve kırk yıldan beri emsali görülmemiş şiddetli kasırganın birçok köylerde evlerin damlarını, ambar ve samanlıklarını yıkmak suretiyle mühim tahribata sebebiyet verdiğini ve bundan zarar görenlerin çok müşkül durum içinde bulunduklarını ve hattâ hayvanlarına yiyecek bulamadıklarını üzülerek haber almış bulunuyorum. Vilâyetin, zarar görenleri ve hasarı tesbit edip, Tabiî âfetlerden zarar görenler hakkındaki kanuna göre, bir yardım yapıp yapmadığı hususunda bir bilgimiz yoktur.

Ancak, aldığımız birçok haberlere göre, her nedense Hükümet makamlarına bu âfetler, tahribatın ölçüsü ile mütenasibolarak bildirilmemiş olacak ki, bugüne kadar Hükümet bu olaylar karşısında kifayetli bir tutum içinde maalesef bulunamamıştır. Kışın şiddetle devam etmesi ve geçen sene fındık mahsulünün son derece az olması sebebiyle köylünün halen büyük maddi sıkıntılar içinde bulunduğu nazara alınarak evlerinin, samanlık ve ambarlarının yıkılması suretiyle karakışta açıkta kalan

köylü vatandaşların güçlüklerinin süratle bertaraf edilmesi için tesirli yardımların acele yapılması gerekmektedir. Bu âfetlerden faydalanmak suretiyle çinkolarını fahiş fiyatlarla satanların fakir köylüyü daha fazla ezmelerine meydan vermemek için, normal fiyatiyle köylüye çinko verilmesinin sağlanmasını, ayrıca zarar görenlere derhal kısa vâdeli kredi vererek tefecinin eline düşmeden yiyecek ve hayvan yemi gibi mübrem ihtiyaçlarının vakit kaybetmeden karşılanmasını Hükümetten bilhassa rica ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Tarım Bakanı buyurun.

TARIM BAKANI BAHRİ DAĞDAŞ (Konya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, benden evvel söz alan arkadaşım, sürmekte olan kışın ve fırtınanın Doğu Karadeniz mıntakasında meydana getirdiği hasar dolayısiyle ora halkımızın zarar görenlerine el uzatmamız temennisinde bulundu. Biz fırtınayı müteakip derhal mahallî teşkilâta emir verdik. Ayrıca, üç kişilik bir ekibi, zararın tesbiti ve çiftçiye hangi yönlerden, ne şekilde yardım edilmesi icabettiği hususunu tesbit etmek için derhal sevk ettik. Çalışmalarımız neticelenmiştir. Kredi konusunda, yiyecek konusunda uzun samanlık çatılarının, ev çatılarının derhal tamiri yönünden gereken emirler verilmiştir. Faaliyet halindeyiz, arz ederim.

Hürmetlerimle.

3. — Malatya Milletvekili Hamid Fendoğlu'nun, Atatürk Öğrenci Yurdunda bir öğrencinin öldürülmesi olayına, bu gibi konularla tedbirler alınması gerektiğine dair demeci ve İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın cevabı.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, üniversite sitesinde bir talebenin vurulmasiyle alâkalı gündem dışı söz istiyen bir kaç arkadaş vardır. Bunlardan en evvel söz istiyen Adana Milletvekili Sayın Hasan Aksay'a söz veriyorum.

HASAN AKSAY (Adana) — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Sıra Hamit Fendoğlu'ndadır, buyurun. Sayın Fendoğlu, beş dakikayı geçmiyelim, lûtfen.

HAMİT FENDOĞLU (Malatya) — Pek muhterem arkadaşlarım ve Muhterem Divan Başkanı, beş dakikayı geçirmemeye çalışacağım.

Sayın milletvekilleri arkadaşlarım, üniversitenin Atatürk Öğrenci Yurdunda vukubulan hâdiseyi, şahsan duyduğum mecburiyet ve bâzı arkadaşlarımın tazyiki neticesi bu kürsüye getirmiş bulunuyorum.

Çok elem verici olan bu hâdise 17 Aralık 1967 günü Atatürk Öğrenci Yurdunda vukubuluyor. Burada genç, mukaddesatçı öğrencilerimiz iftar sofrasında yemeğini beklerken, yine aynı öğrenci yurdunda komünistler tarafından bilhassa beslenen otuz yaşını aşkın bir öğrenci - ki, yönetmeliğe göre otuz yaşını aşkın olan öğrencilerin yurtlarda kayıtlı olmaması gerekir. - Şahin ismindeki bu arkadaş sadece oradaki milliyetçi ve mukaddesatçı gençlerle mücadele etmek için kaydını sureti mahsusada yaptırtmış, o günü Elbistanlı Şair İmam diye bir şairi getirmiş. Şair'in bilhassa okuduğu şiirin bir cümlesini sizlere duyurmak isterim, diyor ki: «Eller aya giderken Türkiye'de kadınların göğsüne muska yazılması için imam hatip okulları açılıyor». Bunu söylemekten maksat mukaddesata hücum etmek ve sadece oradaki mukaddesatçı gençlere küfretmekti. Bunun üzerine Ruhi Kirişkıran ismindeki Osmaniye'li genç arkadaşımız «Biz iftar sofrasındayız, bu şiirin burada yeri yoktur, mukaddesatımıza küfretmeye senin hakkın yoktur» diye müdahale etmiş. Bu hâdiseden evvel Şahin ismindeki bu arkadaş bir kaç gün evvel...

MURAT ÖNER (AfyonKarahisar) — Mahkemeye intikal etmiştir.

HAMİT FENDOĞLU (Devamla) — Evet, mahkemeye intikal etmiştir ama, Parlâmentoya bunu duyurmak ve dünya efkârında da mukaddesatçılara nasıl çatıldığını ve imam-hatip okullarının ne maksatla açıldığını iddia eden bu şairin sıfatını bilhassa bilmemiz gerekir. Bu arkadaş bu olaydan onbeş gün evvel seçimleri kaybettiği için hırs neticesi bu hâdiseyi yaratmış oluyor. Ve nihayet kardeşiyle beraber orada o lokalin müsteciri olan Şahin Salıoğlu isimli bu çocuk derhal Ruhi Kılıçkıran'ın üzerine hücum ediyor, sen beni susturamazsın, biz burada konuşacağız, konuşmaya hakkımız var, diyerek iş nihayet kavgaya çevriliyor ve tabancasını çeken bu solcu uşağı, yani komünistler tarafından beslenen bu zavallı, tabancasının tetiğini çekerek bu kıymetli genç arkadaşımızı yere sermiş oluyor.

Arkadaşlar, bu çok vahîmdir. Ben en evvelâ Yurtlar Umum Müdürlüğünü suçlandırırım. Çünkü, böyle sosyalist, hattâ komünist olan bir şairi yurt içerisine sokup bu şekilde bir hâdiseye meydan vermiştir. İlgili makam olarak Millî Eğitim Bakanından bilhassa istirham ediyorum, bunun üzerinde hassasiyetle durulmadığı takdirde, grup mevzuu yapacağımı da huzurunuzda arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Fendoğlu, bir dakikanız var, lûtfen toparlayın.

HAMİT FENDOĞLU (Devamla) — Türk Ceza Kanunu, bilhassa mukaddesata küfredilen durumlarda kifayetsizdir. İlgili maddenin takviye edilerek mukaddesata, dine küfredenler hakkında ağır bir müeyyidenin getirilmesi suretiyle bu gibi hâdiseleri önlemek hepimize düşüyor. Milletvekili arkadaşlarımız bu hâdise üzerine eğilmezlerse yarın gene mukaddesatımıza, kitabımıza, Allah'ımıza küfredenler çıkacaktır. Fakat bu defa karşılarında Hamido'yu bulacaklardır. O zaman buna mecbur olacağım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI FARUK SÜKAN (Konya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri. Hamit Fendoğlu arkadaşımız tarafından bahis konusu yapılan Site Talebe Yurdunda cereyan eden hâdiseye ânında zabıta kuvvetleri derhal müdahale etmek suretiyle suçluyu yakalamışlar ve adliyeye tevdi etmişlerdir.

Mesele her yönü ile, idari, adlî ve Millî Eğitim Bakanlığı yönünden tetkik konusu, yapılmaktadır. Adalete intikal etmiş bir konu olması hasebiyle, Anayasamız muvacehesinde, daha fazla tafsilât vermeyi uygun bulmuyoruz. Saygıyla arz ederim.

4. — Erzurum Milletvekili Giyasettin Karaca'nın, Erzurum'da kömür dağıtımının daha fazla geciktirilmesini engelleme konusunda Hükümetçe gerekli tedbirlerin alınmasına dair demeci ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in cevabı.

BAŞKAN — Sayın Giyasettin Karaca, son sözü size veriyorum gündem dışı olarak, buyurun efendim.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri 1967 - 1968 yılında kışın, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de çok ağır şartlar içerisinde geçtiği ve geçmekte olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle bölgelerimiz içinde Doğu - Anadolu'nun Türkiye'mizin en soğuk yeri olduğu gibi, kışının ve karının çok fazla olduğu da bir vâkıadır. Bu nedenlerle Erzurum, Doğu - Anadolu Bölgesi içinde karı ve kışı ile en soğuk şehirlerimizden birisidir.

Sayın Milletvekilleri, her sene kış mevsimini geçirmek üzere Kömür ve Tevzi Müessesesi Genel Müdürlüğü, bâzı illere olduğu gibi, Erzurum'a da bir kontenjan ayırmaktadır. Bu kış için Erzurum'a tahsis edilen kok kömürünün, kışın şiddetine, karın geçmiş yıllara nazaran çok daha fazla olmasına rağmen, tevzii işi henüz şimdiye kadar normal olarak yürütülememiştir. Gerek mahallî basın, gerekse vatandaşların telefon, telgraf ve mektuplarla vâki şikâyet ve sızlanmaları son haddini bulduğundan, faydası olacağı inancı ile konuyu bir kere de Sayın Hükümetin dikkatini çekmek üzere Yüce Meclise getirmeyi bir vazife bildim.

Halen Erzurum'a 6 500 ton kok kömürünün daha gelmesi lâzımdır. Şimdiye kadar 2 000 aile parasını yatırdığı halde henüz, kömür olmadığı için, istihkaklarını alamamışlardır. Bu 2 000 ailenin dışında ise 5 000 aile de ellerinde vesikaları olduğu halde kömür alamamakta ve sıra beklemektedirler. Şu duruma göre, 7 000 aile kömür için sıra beklemektedir. Kış mevsiminin bütün şiddetiyle devam ettiği ve soğukların en fazla hüküm sürdüğü bu aylarda 6 500 ton kömürün Erzurum'a en geç bugünlerde gelmesi icabetmesine rağmen, maalesef şimdiye kadar cereyan eden tatbikat göstermektedir ki, Devlet Demiryolları bu vahim durum ve soğuklar karşısında günde ancak bir ve bazen de iki vagon tahsis edebilmektedir. Çok günler ise hiç bir vagon tahsisi yapılmamaktadır. Bu hususta ilgililerle gerekli temaslar yapılarak durumun vehameti ifade edilmişse de maalesef bugüne kadar henüz müspet bir sonuç elde edilememiştir. Bu sebeple Erzurum'da bulunan vatandaşlar soğuklardan son derece mustar duruma düşmüşlerdir. Bu yüzden hastalıklar artmakta, okullara ve iş yerlerine devamsızlıklar baş göstermektedir. Kaldı ki, kömür kontenjanının da bu yıl kısıtlanmış olması ayrıca büyük sıkıntılara sebebiyet vermiştir. Keza, Hınıs ilçesi ile Tekman

1966 depremi ile yıkılmış olduğundan, sağlam ve mazbut evler yapma imkânından mahrum olan vatandaşların büyük bir kısmı tahta barakalarda yaşamak durumunda bırakılmış olduklarından yağan karlar, fırtınalar aynen her tarafı gayrimuntazam olan bu barakalardan içeri sızmakta, dolayısiyle ısınma ve barınmaya imkân vermemektedir. Hal böyle iken, bu bölge halkı için yetkili mercilere vâkı müracaatlarımıza rağmen henüz kok kömürü tahsisleri yapılmamıştır. Memurlara ise, her yıl verilmekte olan kontenjandan daha az bir kontenjan tanınmıştır. Bu durumun vehâmetini Yüce Meclise arz etmeyi görevimin bir icabı sayıyorum. Şimdi, mezkûr duruma göre kışın büyük bir kısmı geçtiği halde, ihtiyaçların 1/3 ü bile karşılanmamış iken, kışın gitmesine iki ay gibi bir zaman kalmış olmasına rağmen 7 000 aile Erzurum'da kömürsüz, Hınıs ve Tekman ilçelerinde deprem sebebiyle barakalarda kalan vatandaşlar ise kâmilen yakacaksız olup çok zor ve mustar bir vaziyette kalmışlardır. Bu durum karşısında Sayın Hükümetin konunun önemine binaen dikkatlerini çekerek ilgilenmelerini, özellikle ihtiyaca uygun bir şekilde hak sahiplerine kömür verilmesini temin için Sayın Sanayi ve Ulaştırma bakanlıklarının koordine bir mesaide bulunmalarını temenni olarak arz eder, bu vesile ile Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı.

ENERJİ VE TABİÎ KAYNAKLAR BAKANI REFET SEZGİN (Çanakkale) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Erzurum Milletvekili Sayın Gıyasettin Karaca'yı dikkatle dinledim. Bundan üç, dört gün evvel Erzurum Milletvekili Sayın Turhan Bilgin'in bana müracaati üzerine konuyu tetkik ettiğim cihetle çok yakın bilgiyi Yüce Heyetinize arz etmek istiyorum.

Bu sene, malûmunuz bulunduğu veçhile, bir kok fabrikası tamirde bulunduğu cihetle 100 bin ton kok eksikliği sebebiyle kok tevziatında bir kısıntı yapılmış bulunmaktadır. Bu cümleden olarak beyannameli kok istihlak sahiplerine beyannamedeki istihkak miktarlarına göre 500 ilâ 750 kilo kok tahsisi yapılmıştır. Bu, İstanbul ve Ankara vilâyetlerine ait bilgidir. Ayrıca, memleketimizin soğuk vilâyetlerinden olan Erzurum, Kars ve Ağrı illerine, bundan evvelki yıllarda olduğu gibi, o kontenjan kadar kontenjan tahsis edilmiş, bu arada Eruzrum'a da 20 bin ton tahsis edilmiş bulunmaktadır. Ayrıca, ihtiyaç miktarınca, tahsis edilmeksizin taş kömürü ve linyit tahsis edileceği de bildirilmiş bulunmaktadır. Bundan dört gün evveline kadar 20 bin ton kok tahsisinden 15 000 küsur tonu mahalline tamamen irsal edilmiş, 4 700 ton civarındaki istihkak da tanzim edilmiş bulunan plânlar gereğince zamanında, mahalline irsal edilmiş olacaktır. Tahsisi kesilmiş bulunan veya şimdiye kadar istihkakı mevcudolup da kendisine tahsis verilmemiş bulunan bir vatandaşın mevcudiyeti resmî kayıtlara göre yoktur. Ancak, Sayın Karaca'nın huzurunuzda vâkı şu beyanına göre meseleyi bu zaviyeden tetkike tabi tutacağım. Geçen hafta kış sebebiyle DD nakliyatında bir inkıta hâsıl olması sebebiyle maalesef 20 vagon kok yolda kaldığı cihetle, munhasıran bu sebepten dolayı, bir gecikme vâkı olmuş ve biraz evvel arz ettiğim üzere Erzurum Milletvekili Sayın Turhan Bilgin in bana vermiş olduğu izahat üzerine meseleyi inceliyerek, yolda kalan kok kömürlerinin de mahalline irsali temin edilmiş bulunmaktadır. Bu sebeple, tatbik ettiğimiz program gereğince muamelenin cereyan etmekte olduğunu arz ederim. Sayın Karaca, Hürsöz Gazetesini her halde bana bu konuya delil olarak gösteriyorlar.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Emrettiniz de, tahkika esas olmak üzere...

ENERJİ VE TABİÎ KAYNAKLAR BAKANI REFET SEZGİN (Devamla) — Bunda bir suç bahis mevzuu değil, meselenin tetkiki bahis konusudur. Bunu yapacağımı ifade ettim. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri Başkanlığın sunuşlarına geçiyorum.

5. — Vazife ile yurt dışına giren Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e, İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/843)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı tezkeresini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına İçişleri Bakanı Faruk Sü-

kan'ın vekillik etmesinin Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

İbrahim Şevki Atabağun
Cumhurbaşkanı Vekili

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

6. — Y. T. P. Grupu Başkanvekilliğinin, Türkiye Avrupa Ekonomik Topluluğu Türk Grupuna seçilmiş olan Ağrı Milletvekili Kasım Küfrevi'nin çekilmesi sebebiyle yerine Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun seçildiğine dair önergesi.

BAŞKAN — Yeni Türkiye Partisi Grup Başkanvekilinin bir tezkeresi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Türk Grupuna Partimiz adına üye olarak seçilmiş bulunan Ağrı Milletvekili Kasım Küfrevi bu yerden istifa etmiş, yerine üye olarak Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu seçilmiştir.

Gereği için bilgilerinize sunulur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi
Y. T. P. Grup Başkanvekili
Nihat Diler
Erzurum

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

7. — Komisyonlardan bâzı çekilmeler (4/282, 4/283)

BAŞKAN — Bâzı komisyonlardan istifa önergeleri vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Y. T. P. den ayrılarak A. P. ne girdiğimden Y. T. P. Kontenjanından seçilmiş olduğum Maliye ve Bayındırlık komisyonlarından da istifa ettiğimi arz ederim.

Saygılarımla.

M. Emin Gündoğdu
Bingöl

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Sayın Başkanlığa

Üyesi olduğum T. B. M. Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonundan istifa ettiğimi bildirir saygılarımı sunarım.

Kırklareli
Hasan Tahsin Uzun

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

8. — Geçici Komisyon Başkanlığının, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun, Millî Kıyılar kanun teklifinin, 6785 sayılı İmar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyona havalesine dair tezkeresi (3/844, 2/431)

BAŞKAN — Bir kanun teklifinin kurulmuş olan bir Geçici Komisyona havalesine dair önerge vardır okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İmar ve İskân Komisyonuna 2/431 numara ile havale edilmiş bulunan İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun, Millî Kıyılar kanun teklifinin, 6785 sayılı İmar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek üzere Genel Kurulun 20 . 11 . 1967 tarihinde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuza ilgisi dolayısiyle mezkûr teklifin Geçici Komisyonumuza havalesine delâletlerinizi saygılarımla arz ederim.

Geçici Komisyon Başkanı
İstanbul
Prof. Dr. Ali Esat Birol

BAŞKAN — Bu okunan önergeyi tasvibinize sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

9. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/842)

BAŞKAN — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresini okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâki izin talepleri Başkanlık Divanınca uygun mütalâa edilmiştir.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş, 45 gün, hastalığına binaen, 2 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

Muğla Milletvekili Adnan Akarca 30 gün, hastalığına binaen, 1 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

Mardin Milletvekili Fuat Uluç 15 gün, hastalığına binaen, 24 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli 10 gün, hastalığına binaen, 13 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

Sivas Milletvekili Tevfik Koraltan 20 gün, mâzaretine binaen, 10 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt 15 gün, mâzaretine binaen, 18 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga 12 gün, mâzaretine binaen, 15 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar 10 gün, mâzaretine binaen, 15 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler 10 gün, mâzeretine binaen, 10 . 1 . 1968 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker teker okutup oyunuza sunacağım.

Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş, hastalığına binaen, 45 gün, 2 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... kabul edilmiştir.

Muğla Milletvekili Adnan Akarca 30 gün, hastalığına binaen, 1 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Mardin Milletvekili Fuat Uluç hastalığına binaen, 15 gün, 24 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli hastalığına binaen, 10 gün, 13 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sivas Milletvekili Tevfik Koraltan mâzaretine binaen, 20 gün, 10 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt 15 gün, mâzaretine binaen, 18 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Tasvibinezi arz ediyorum. Kabul edenler. Kabul etimyenler... Kabul edilmiştir.

Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga 12 gün, mâzaretine binaen, 15 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler. Kabul etimyenler... Kabul edilmiştir.

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar 10 gün, mâzaretine binaen, 15 . 1 . 1968 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler 10 gün, mâzeretine binaen, 10 . 1 . 1968 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem milletvekilleri; şimdi gündeme geçiyoruz.

10. — İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve iki arkadaşının, bakanlığın dış görevlerinde kendi partisine yakın ve kendisiyle aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söylediği iddiasiyle Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince gensoru açılmasına dair önergesi (11/59)

BAŞKAN — Önerge geçen celse okundu, bugün gündeme alınıp alınmaması hususu müzakere edilecektir.

Bu mevzuda, konuşmaların tahdidi hakkında bir önerge vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Gündeme alınıp alınmaması müzakere edilecek olan gensoru önergelerinde konuşacak hatiplerin konuşmalarının onbeş dakikayla kayıtlanmasını arz ve talebederim.

Aydın Yalçın
İstanbul
A. P. Grup Başkanvekili

BAŞKAN — Önerge aleyhinde Sayın Orhan Birgit. Buyurun.

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, gündemde bulunan önergelerden bir tanesi bana aittir. Gensoru önergelerinin tahdidi için A. P. nin, Yüce Meclise, İçtüzükte bir değişiklik tasarısı sevk etmek istediği bilginiz içindedir. Bu tasarı görüşülene kadar hiçolmazsa arkadaşlarımızın tahdit yoluna gitmemelerini ve kendileriyle birlikte icrayı denetlemek için bize bu imkânı vermelerini rica ediyorum. Getirdiğim konu, Karma Bütçe ve Plân Komisyonunda Sayın Turizm Bakanı hakkında bizzat iktidar partisi üyelerinin de şikâyetlerini kapsıyan bir konudur. Kendi grupunuza, Adalet Partisi Grupuna bu konuda sayısız imzalarla önerge vermek istiyen arkadaşların bulunduğu söyleniyor.

DEVLET BAKANI SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Kifayetle ne alâkası var?

ORHAN BİRGİT (Devamla) — Kifayetle şu alâkası var Sayın Bakan; sizin de içinizde bulunduğunuz icranın, denetlenme imkânlarını kısıtlamak niyetinin Hükümetten geldiği görülüyor. Kifayetle alâkası bu. Murakabe edilmiyeceksiniz, haklınızda hesap görme işini milletvekillerine tanırken onları zamanla kısıtlıyacaksınız. Sonra yerinizden «bunun murakabeyle ne alâkası var, kifayetle ne alâkası var» diyeceksiniz. Grupunuz sizi bu şekilde rahatça bırakıyor, ama diğer muhalefet milletvekillerinin denetleme hakkını kullanmasına lûtfen izin veriniz.

DEVLET BAKANI SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Samimiyetle getirin de kabul edelim.

ORHAN BİRGİT (Devamla) — Samimî olduğumuzu göreceksiniz getirdiğimiz zamanda.

BAŞKAN — Sayın Feyyaz Köksal, lehinde.

FEYYAZ KÖKSAL (Kayseri) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Anayasamızın bizzat Meclise verdiği haklardan ve Meclis için lüzumlu silâhlardan birisi, yine esası maksadının dışında murakabe için değil, obstrüksiyon sistemi içinde kullanılmaya başlanmıştır. Her müesseseyi olduğu gibi, bu müesseseyi, Anayasa müessesesini gayesi dışına çıkarmamız icabeder. Bütün Dünya tatbikatı nazarı itibara alınarak bu hususa eğilmemiz gerekir.

Gensoru, eski hukuk dilimizdeki karşılığı olan «istizah» tâbirinin de gayet güzel ifade ettiği gibi, esas itibariyle bir izahat isteme mekanizmasıdır. Hükümetin siyasi mesuliyeti yoluna gidilmesi gensoru önergesinin ilk ve aslî maksadı olmayıp, ancak bu izahatın tatminkâr görülmemesi halinde bahis konusu olabilir.

Murakabeden kaçıyorsunuz deniyor. Her an murakabeye hazırız. Kaçan veya kaçınan, kaçanlar bir meselе yoktur. Gensoru, siyasi mesuliyete yol açabilmesi dolayısiyle 1961 Anayasamızla bu yetki yalnız Millet Meclisine verilmiştir. Meclisin bu yetkiyi gayet yerinde kullanması zaruridir. Bu tahdidî durum yalnız bizim mi aittir? Hayır. Bilhassa şu anda gensoru değil, bir gensoru müessesesinin öngörüşme sistemi üzerinde bulunuyoruz. Daha gensoruya dahi geçmiş değiliz.

Bâzı memleketlerde gensoru konusunda, gensoru sahibinin izah konuşması, zaman itibariyle sınırlandırılmıştır. İzah konuşması diyorum, bu, öngörüşme değil. Meselâ Belçikada, bu konuşma yarım saati, Norveç'te de 15 dakikayı geçemez. Bütün Dünyada böyle. Ancak, görüşmelerin Meclisi çok uzun müddet işgal etmemesini temin için, hemen her memlekette gensorunun bu safhasını sınırlandırmak üzere bâzı hükümler kabul edilmiştir. Meselâ Norveç'te, Meclis aksine karar vermedikçe, bir gensoru görüşmesi iki saatten fazla süremez. Garp demokrasisini istiyoruz, başka bir şey istemiyoruz, diyoruz. İki saatten fazla süremez. Yine, aynı memlekette Başbakanın onbeş, diğer milletvekillerinin de onar dakikadan fazla konuşamıyacağı ve Başbakan, ilgili bakan, gensoru sahibi dışındaki hatiplerin birer kereden fazla söz alamıyacağı da derpiş edilmiştir. Bir gensoru iki saatten fazla sürmüyor. Öngörüşme değil, aslı iki saatten fazla sürmüyor. Belçika'da, bakanın cevabından sonra, gensoru sahibi de dâhil olmak üzere, ancak dört milletvekili konuşabilir ve bunların her birinin konuşma süresi 10 dakikayı geçemez.

İşte Garptan misaller... Garp demokrasisini istiyoruz. Şu halde gensoru müessesesini; Meclisten, iktidar partisi grupundan değil, bilhas-

sa muhalefet grupundaki arkadaşlarımızdan istirham ve rica ederiz ki, bu müesseseyi zamanında kullanalım ve suiistimal etmiyelim. Geçen sefer 61 tane gensoru önergesi verilmiştir. Dünyanın hiçbir yerinde vâki olmıyan bir gensoru tûfanına tutulmuştur bu Meclis. Yeniden buna lüzum yoktur. Meclisi çalıştıralım. Birçok kanunlar şu anda Meclisi beklemektedir. Yüce Meclise saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Sayın İhsan Ataöv, lehinde.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, bu takririn lehinde şunun için bulunuyoruz: Bir gün bakıyorsunuz muhalefet milletvekilleri bir anda bir gensoru önergesidir, furya halinde Meclis Riyasetine yolluyor. Düşünüyorsunuz, acaba niçin, ne oldu? Her halde rüyada bir seçim kanunu görülse gerek.. Başka sebep ne olabilir? Çünkü, gensoruların hareketa geçtiği devir, seçim kanunlarının Meclis gündemine geldiği devirdir. Yani, bizim iktidarın bakanları, seçim kanunu gelmedikçe murakabe edilmezler. Ne zaman seçim kanunu Meclise gelirse - muhalefete göre - vatan batar, memleket tehlikeye girer, iktidar bakanları suç işler, hemen hadi bakalım «murakabe hakkımız, murakabe hakkımız»..

Beyler, Meclis açılalı, Ekimden beri kaç gensoru verdiniz? Verdiklerinizi geriye aldınız, neden? Seçim Kanunu komisyona alındı da ondan.

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Kıbrıs mevzuu vardı..

MURAT ÖNER (Afyon Karahisar) — Komisyondan geldi..

BAŞKAN — Sayın Murat Öner, rica edeceğim...

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Yok, zaten komisyonda, gelmedi, siz rüyasını görmüssünüz, korkuyorsunuz Seçim Kanunundan, hemen imdada gensoru yetistiriyorsunuz, fakat o gensoruların içinde boğulacaksınız. Bakınız; İçtüzüğü rüyanızda görmüssünüz, yok ortada İçtüzük daha.. Gelmiş bir şey değil.. Müsaade edin de, şu vatan, millet nutukları çektiğiniz, şehitleri, gazileri, İstiklâl Madalyası sahiplerini mahrumiyetten, sefaletten, geçim darlığından kurtaracak, şu İstiklâl Madalyası sahiplerine maaş vereceğimiz kanunu çıkaralım. Geliniz şu gensorudan vazgeçiniz. Ne oldu size, ne var yani?

BAŞKAN — Sayın Ataöv, konuşma mevzuunuz kifayet önergesinin lehindeydi, vazgeçme talebinde bulunmak değil.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Şu bakımdan Sayın Başkan, şunu demek istiyorum: Yani ben öyle zannediyorum ki, sevgili arkadaşlarım buraya çıktıkları zaman, burada bekliyen bir İstiklâl Madalyası Kanunu var, arkasından memleketin hayrına pek çok kanunlar var; bunlara görüşme fırsatını verebilmek için 15 dakika bile çoktur. Nihayet bunun üzerinde görüşüyoruz. Şayet gensoru açılırsa o zaman tahdidedilmeden uzun uzun görüşebiliriz, demelerini tahmin ettiğim için bunu söylüyorum ve öyle bekliyorum ben arkadaşlarımdan.

Onun için diyorum ki, gelin bu 15 dakikalık önergeyi hep beraber kabul edelim. Madem vermişsiniz, bir anda bir şey görmüş ve şu gensoruları vermişsiniz, bunları süratle bitirelim de şu istiklâl madalyası ve ondan sonraki kanunların biran önce görüşülmesini temin edelim. Bizim arzumuz budur. Bizim iktidarımızın bakanlarını. 15 dakika ile tahdidetmek, murakabeden kaçmak demek değildir. Bundan önce gensorular geldi, Meclis araştırmaları geldi, bakın genel görüşmeleri dahi tahdidetmedik, saatlerce ve saatlerce konuşma imkânı verdik. Neden? Çünkü, yalnız Çarşamba günü de onun için, o gün sözlü sorulara tahsis edildiği için. Eğer murakabeden kaçacak olsak, Meclis araştırmalarını da 15 dakika ile tahdidetmek isteriz. Yapmıyoruz bunu, yani, kötü niyetli bir davranışı. Memleket lehine sırada bekliyen kanunları, hepinizin istediği, hattâ biraz evvel burada konuşan Orhan Birgit arkadaşımızın, İstiklâl Harbi mücahitlerine maaş verelim diye feryadettiği kanunu biran evvel görüşebilmek için bu 15 dakikayı kabul edelim.

Onbeş dakikada zaten söylenecek şeyler söylenir, söylenecek şeyler zaten biliniyor, yeniden söylenecek şeyler değil. Söylediğiniz, yazdığınız, vatan sathında ayyuka çıkardığınız birçok seylerdir. Bunları yarım veya bir saatte söylediğiniz zaman bir şey kazanamazsınız. Bu, size puan toplamıyacaktır. Bu millet, büyük hakem kararını vermiş. Şu gensoru önergelerinin gelişinin gerekçesini büyük hakem, Türk Milleti bilmektedir. Bilinen şeyin üzerinde ısrar etmezseniz sizin lehinize olur.

Ben sizlerin lehine bir hava yaratmak için bunu beyan ediyorum. Onbeş dakikayı kabul edelim. Bu suretle iyi niyet sahibi olanların İstiklâl Harbinde şehit olanlara el uzatması mümkün olur. O zaman fakir fukara edebiyatını yapamazsınız. İşte bu fakir fukara edebiyatını yapabilmek için fakir fukaraya, İstiklâl Harbi kahramanlarına para verelim diyen Hükümet burada beklerken gensoru istemezseniz... (C. H. P. sıralarından «Komisyon niçin geri aldı bunu?» sesleri)

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar, Sayın Hayrettin Uysal müdahale etmeyin rica ederim. Ne hakkınız var hatibin sözünü kesmeye?

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Arkadaşlar, komisyon niçin geri aldı diyorlar, söyliyeyim niçin aldığını. Komisyon demokratik bir Meclisin kimsenin tesiri altında kalmıyan, şef sisteminde olmıyan bir meclisin komisyonudur, istediği zaman alır. Komisyona alma, al diye diktatörce lâf söyliyecek, onun üzerine çöreklenecek şefler tarihe karıştığı için, komisyon hürriyetini kullanmıştır. Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Reşit Ülker aleyhte, buyurun efendim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, konuşmaların 15 dakika ile sınırlanması hakkındaki, önerge evvelâ Parlâmentonun en müessir, demin Feyyaz Köksal arkadaşım ifade ettiler, Parlâmentonun en tesirli murakabe vasıtalarından birisi de bellibaşlı olan gensoru hakkını kısıtlayıcı niteliktedir. Meclisin hükümetler ve ayrı ayrı bakanlar üzerinde murakabesi neticesinde cezai ve hukukî olarak değil, malî olarak değil, ama siyasi olarak bir bakanın veya birkaç bakanın veya Hükümetin düşmesine müncer olacak siyasi takdirini kullanma imkânını ortadan kaldırdığı için bu önergeye karşıyız. Bu, Parlâmentonun siyasi murakabe imkânını tamamen ortadan kaldıran bir önergedir.

Muhterem arkadaşlarım, bugünkü gensoru müessesesine ulaşabilmemiz için bir tarihî seyir geçirmişizdir. Uzun bir tarihî seyir içindeki olaylar, yani gensoru önergelerinin, Meclis tahkikat önergelerinin yıllarca gündeme alınmaması neticesi bugünkü mekanizma getirilmiştir. Bu mekanizma Parlâmentonun murakabesinde, hakikaten bugünkü şartlar içerisinde parti gruplarına rağmen, en çok tesir icra eden en müessir faktörlerden biri niteliğini taşımaktadır. Şimdi getirilen takrirle bunu 15 dakikaya indireceğiz.

Arkadaşlar, yaptığımız işlerin içtüzükteki tutumlarla, belli görüşlerle hemâhenk olması lâzımdır. Bugün usul hakkında yapılan bir konuşma, meselâ benim şu anda yaptığım konuşma 15 dakikadır, usul hakkındadır. Yani, 15 dakikalık önerge kabul edilsin mi, edilmesin mi diye bu İçtüzük bana 15 dakikalık bir hak tanıyor. Biraz sonra bir bakanın siyasi mesuliyetini ortaya getirecek bir önergenin kabulü veya âdemi kabulü için 15 dakika... Bu olmaz arkadaşlar. Bu, insaf ve adalet ölçülerinin dışına çıkmak demektir.

Gene burada bir sözlü soru - ki, siyasi murakabenin, siyasi denetlemenin hafif vasıtalarından birisidir - konuşulurken 15 dakika konuşulacak, Sayın Bakan çıkar konuşursa, konuştuktan sonra tekrar 15 dakika konuşacaksınız, tekrar bakan konuşursa bir 15 dakika daha hakkınız var. Fakat, bu Meclisin esaslı murakabe vasıtası olan gensoru geldiği zaman 15 dakika konuşulacak. Bu, netice itibariyle Anayasanın ihlâlidir, gensoru müessesesinin işlemez hale getirilmesidir.

Muhterem arkadaşlarım, bunu böylece yüksek huzurunuza ve değerli takdirinize arz ettikten sonra şu noktayı ifade etmek isterim.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Ankara) — 300 sayfalık önerge vermek Anayasayı ihlâl değil midir?

BAŞKAN — Sayın hatibe müdahale etmeyin.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, bu 15 dakikalık tahdit önergesi, İstiklâl Madalyası almış olan değerli kahraman insanların işinin geciktirilmemesi için verilmiş olduğu ifade edilmektedir. Arkadaşlarım, eğer bu ufak teferruatı bilerek konuşmak gerekirse, ben gecikeceği kanaatinde değilim, çıkacağı kanaatindeyim.

Biraz evvel, aşağıda arkadaşlarımın da ifade ettiği ve hepimizin de gördüğü gibi, kanunu komisyon geri almıştır. Gene, işittiğimize göre Adalet Partisi Grupuna gitmiş, beş-

yüz lira, üçyüz liraya indirilmiştir. Yani, bunun geri kalması bu sebepten değildir. Bu kanun er ve geç bu Parlâmentodan çıkar... (A. P. sıralarından «dörtyüz liraya çıktı» sesleri) Ne ise, inşaallah. Beşyüz liralık takrirlerimizin gittiğine dair, hiç olmazsa kendi takririm hakkında bilgim var.

Muhterem arkadaşlarım, demek ki, bunu bununla bir araya getirmeye imkân yoktur. Bu kahramanlar bu haklarını elbette er - geç alacaklardır. Şimdi onun arkasından 15 dakikalık bir önerge getirmek haklı bir zeminde olmak demek değildir. Öyle ümidediyorum ki, kıymetli arkadaşlarım, böyle 15 dakikalık önerge Anayasadaki siyasi murakabeyi kaldırmıyacağı gerekçesini sizler de kabul etmiyeceksiniz. Hepinizi saygı ile selâmlarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, verilen 15 dakikalık tahdit önergesi üzerinde iki lehte, iki aleyhte arkadaşımız konuştular. Şimdi bu meseleyi oylarınızla halledeceksiniz.

Gündeme alınıp alınmaması hususunda bugünkü gündemde yer alan ve üç maddeyi ihtiva eden gensoruları kapsamak kaydiyle 15 dakikayı geçmemek şartiyle konuşma yapılmasını kabul edenler lûtfen işaret versinler... Etmiyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, müzakereye geçmeden iki değerli arkadaşımın gönderdiği önerge vardır. Bir tanesi Sayın Reşat Özarda'nın diğeri Sayın Cengiz Ekinci'nindir. Her ikisi de gensorulara geçmeden bugünkü gündemin öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işlerin birinci numarasını işgal eden, İstiklâl Madalyası ile alâkalı maddeyi öne alalım, konuşalım diyorlar. (C. H. P. sıralarından «olmaz» sesleri) Bu iki değerli arkadaşım İçtüzük, Anayasa ve şimdiye kadarki tatbikatı çok iyi bilen arkadaşlarım olduğu halde önerge göndermişler. Bunu nazarı itibara almak mümkün değildir, arz ederim.

Efendim, Sayın Orhan Birgit ve arkadaşlarının gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmaması hakkındaki müzakereye başlıyoruz. Önerge sahiplerinden kim konuşmak istiyor?

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Ben konuşacağım.

NERMİN NEFTÇİ (Muş) — İçtüzüğe göre önergenin tekrar okunması lâzım.

BAŞKAN — Önerge bir gün evvel okundu, tekrar okunmasına lüzum var mı? (C. H. P. sıralarından «okunması lâzımdır» sesleri) Önerge bir gün evvel okundu efendim. İçtüzükte bir mecburiyet yok, icabederse oylarım.

Buyurun Sayın Birgit.

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri,

Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Nihad Kürşad'ın, Bütçe ve Plân Karma Komisyonundaki beyanları dolayısiyle Yüce Huzurunuza iki arkadaşımla birlikte getirdiğim gensoru önergesini vaktin müsaadesi nisbetinde, Yüce Meclise anlatmaya çalışacağım.

Değerli arkadaşlarım, izahatı tamamlamama imkân bulduğum takdirde göreceklerdir ki, önerge, her hangi bir obstrüksiyon amacı taşımamaktadır.

Değerli arkadaşlarım, gensoru önergemizin nedeni olan ve Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı tarafından sarf edilen söz şöyledir: «İhtilâl idaresinin ve C. H. P. Koalisyonlarının yurt dışı görevlere tâyin ettiği adamları bu görevlerde tutmazdım, tutamazdım.

Türkiye'ye gelmek istiyen turistlere, gitmekte acele etmeyin, Türkiye yeni karışıklıklar arifesindedir, ordu yeni partiyi devirecektir gibi lâflarla engel olan memurları yerinde tutamazdım, elbette kendi partime yakın olan, aynı görüşlere sahip kişilere görev verecektim.»

Sayın Bakanın bu sözleri iki unsuru ihtiva ediyor; bunlardan birisi, ihtilâl idaresi ve C. H. P. koalisyonları tarafından dış memleketlere, turizm ve Tanıtma Bakanlığı içinden tâyin edilen memurların ihtilâl haberleri verdiği, ikincisi, bunları bu sebeple görevlerinden alan Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanının, yerlerine partisine yakın olan, aynı görüşe sahip kimseleri tâyin etmesi.

Sayın Kürşad neden böyle bir konuşma yapmak lüzumunu duymuştur? Sorunun cevabını, eğer bir 15 dakikalık tahdit getirmeseydiniz, Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanına Bütçe ve Plân Karma Komisyonunda kendisine sorulan belgeleri zabıtlardan okuyarak size bir bir anlatacaktım, ki, bu önemli sorular arasında, sadece muhalefet mensuplarının değil, A. P.

li arkadaşlarımızın da soruları vardır ve 1965 ten bu yana ilk defa Sayın Demirel kabinesinin bir bakanı kendi partisi mensupları tarafından, grupunda değil, Karma Plân Komisyonunda basın mensuplarının, kendi memurlarının önünde hareketini tâyine davet edilmiştir. İşte bu nedenle bakan, huzurunuza getirdiğimiz beyanları vermek yolunu seçmiştir.

Değerli arkadaşlarım, Anayasamız 58 nci maddesinde kamu hizmetlerine girmek hakkını tanımlar.

«Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir, hizmete alınmada ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir eylem gözetilmez» der. 117 nci maddede memurların niteliklerini sayar, 118 nci maddede memur teminatını sayar, 119 ncu maddede siyasi partilere girmekten memurları alıkoyarken, memurlara hangi ölçüde siyasi teminatlar tanıdığını sayar. Kurucu Meclis görüşmelerinde, Anayasa Komisyonunun gerekçesinde bunların niçin getirildiği, sizin kısıtladığınız 15 dakika içerisinde, ancak şöyle özetlenebilir: Geçmiş yıllardan, geçmiş on yılda cereyan eden hâdiselerden alınan derslerden faydalanarak, Anayasada memurlar için getirilen teminatlar, «Memur, cins, ırk, fikir tefrikinde bulunmıyacaktır, memur alırken, hizmetin gerektirdiği nitelikler gözetilecektir.» Tabiî gerekçeleri ve komisyon sözcülerinin beyanlarını da okuyamıyoruz. Bildiğiniz kadarı ile Anayasada yer alan mahfuz hükümlere Adalet Partisi iktidarı da uymaktadır. Örneğin şu sözler Sayın Kürşad'ın içinde bulunduğu Demirel Hükümetinin 3 Kasım 1965 te Yüce Meclise sunduğu Hükümet programında yer almıştır: «Tarafsız, kaliteli teknisyenler olarak kamu hizmetini başarı ile yürütmek azminde olan memur kütlesinin partizan bir zihniyet taşıyan idareler tarafından rağbet ve itibar görmemesi Devlet dairelerinde moral çöküntüsü yaratmıştır. Millet hizmetinde ve kanunların emrinde bulunan memurlara hizmet emniyeti getirilecektir. İdare mekanizması içinde vicdani ve meslekî kanaatini hür bir şekilde ifade eden memurların güven içinde bulunmaları millet sevgisi ve hizmet şevki içinde vazifelerini görebilmeleri, tarafsız idare anlayışımızın tabiî bir sonucudur.»

Sayın Başbakan 7 Kasım 1965 te bu program üzerinde konuşurken Cumhuriyet Senatosunda şunları söylemişlerdi: «1965 Türkiye'sinde Türkiye'yi hiç kimsenin bir gelir kapısı addetmesine imkân yoktur. İkaz ediniz, tenkid ediniz, Devlet ne olacak, nasıl çıkacak bu işten? Adalet Partisi iktidara gelecek taraftarlarını koruyacak, öbürleri milletin çocukları değil mi? Adalet Partisi iktidara gelecek, öbürlerine kapıları kapıyacak, kendi taraftarlarını koruyacak. Hayır.»

Bütün bunların ışığında değerli arkadaşlarım, Turizm Bakanına ancak teşekkürümüz vardır. «Kendi partime yakın aynı görüşte olanları tâyin edecektim.» derken, Anayasamıza göre vâhim bir suç işlemiştir ama, düşüncelerini cesaretle ve açık yürekle ve samimiyetle ortaya koymuştur.

Sayın Adalet Partisi Grupu, bu görüşte Anayasa'dan mı, Bakandan mı yana olduğunu, gensorumuzu oylarken ortaya koyacaklardır.

Sayın Başbakan Devlet makinasında kendi partisine yakın, aynı görüşte insanlara mı yer verilmesini isterler ve bakanlarını bu yönden mi çalıştırırlar, yoksa kürsülerde açık söyledikleri gibi, öbürlerinin de milletin çocuklarına inanırlar, Anayasanın hükümlerine uygun mu hareket ederler? Şimdi buraya gelmeli ve bu kürsüden açıkça beyan etmelidirler.

Değerli arkadaşlarım, gerçekte Batı demokrasilerinde örneği İngiltere'de bu problem çoktan halledilmiştir. Orada Başbakanların sözleri ile eylemleri başka türlü olmadığı için, müteveffa Atlee'nin bir sözünde sadece gerçek payı değil, aynı zamanda bütün İngiltere Devlet çarkının o yönde işlemesini sağlıyan bir samimiyet ifadesi de bulunduğu için bunu da size özetlemeye çalışacağım.

Sayın Başbakanın da 1961 de Orta - Doğu Âmme İdaresinde Mehtap projesi çalışmalarına iştirak ettiği dönemde Birleşmiş Milletler Başhukuk Müşaviri Mr. Waters bir konferans verdi: (Siyasi kuvvet karşısında idare), muhtemeldir ki, kendileri de bu konferansın dinleyicileri arasında bulunabilirlerdi. Orada Mr. Atlee Başbakan olarak Çörçil'in yerine Potsdam Konferansına gittiği zaman beraberinde, muhafazakâr hükümetin emrinde çalışan memurları götürmesinin nasıl hayretle karşılandığını cevaplı-

yor, ve diyor ki; «Şimdiki durum İngiltere'de Devlet memuriyetinin haiz olduğu özel durumu güzel bir şekilde ortaya koymaktadır. Şimdiki durum, Treveryan Notkot reformundan buyana yüz yıllık bir gelişmenin sonucudur.

İngiltere'de bu tarafsızlığın yeteri kadar anlaşıldığını zannetmiyorum başka memleketlerde İngiltere'deki bu tarafsızlığın İşçi Partisi iktidara geçtiğinde idarenin sosyalist bir Hükümetle işbirliği yapabileceğinden şüphe edenler vardı fakat tecrübe bu şüphelerin yersiz olduğunu gösterdi. İşçi Partisinin Ulaştırma kanununu hazırlıyan memurlarla, sonra muhafazakârlar iş başına gelince bu kanunu değiştirmek için çalışan kimselerin aynı şahıslar olduğunu söylemek, bu konferansda süpriz tesiri yarattı», diyor.

Mr. Waters bu uzun konferansında; Kanada'da tarafsızlık meselesinin mühim ve başarılı bir imtihandan geçtiğini 22 yıl muhalefette kaldıktan sonra siyasi nüfuza susamış yeni bir hükümetin iş basına geldiğini, seçimleri takibeden yıllarda yüksek kademe idarecileri arasında mühim değişiklikler yapılmadığını, eski iktidar tarafından tâyin edilmiş olan müsteşarların yerinde kaldığını söyler, ancak bir iki yüksek idareci değişti, der, bunların sayısı da beşi geçmez, der. Fransa'daki hikâyeleri anlatır, olayları, nasıl yerleşmiştir orada siyasi tarafsızlık, nasıl bakanların konuşmalarında değildir sadece, nasıl basın konferanslarında gazetecilere sürülen sözlerdeki gibi yaldızlı değildir, gerçektir.

Bütün bunları anlatır, tahdid konmadığını, memurların İngiltere'de, Amerika'da, Fransa'da, gerçek Batı demokrasilerinde nasıl bir güvenlik içinde çalıştığını sayar.

Mr. Waters konferansını şöyle tamamlar: «Memurların sadakatle hizmet edebilecekleri makam devlettir, siyasi partiler değildir. Yani bakana sadakatle hizmet ediliyorsa, bakanın siyasi partinin mensubu bulunmasından değil, fakat Devlet otoritesini temsil etmesinden dolayı olmalıdır.'

Değerli arkadaşlarım, biraz önce samimiyeti seven bir insan olarak teşekkür borçlu olduğumu bildirdiğim Sayın Bakanın beyanlarının, hukuk devleti, Anayasa prensipleri ile ne kadar bağdaşmaz olduğunu belirtmeden önce Meclis komisyonlarında, ya da Genel Kurul önünde kendisini savunmanın kolay yollarını seçmek için bazı arkadaşlarına, ya da kendisinden iltimas ekliyenlere sempatik görünmek isteğinin de hükümet etmenin ciddiyetiyle bağdaşmıyacağını söylemekte fayda görürüm. Bu aslında düpedüz Parlâmentonun bütün kanatlarından, hattâ kendi grupunun içinden de, «İstenmiyen Bakan», tek istenmiyen bakan ilân edilmiş olmanın oy birliği ile yarattığı çıkmaz içinde.. (A. P. sıralarından, gürültüler)

İHSAN ATAÖV (Antalya) — En yiğit Bakan.

ORHAN BİRGİT (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, 20 Ocak geçesini, diğer Adalet Partili arkadaşlarım gibi başka yerde geçireceklerine Komisyona teşrif etselerdi, muhalefetin, şayanı şükrandır ki; iktidar partisinin gerçek temsilcilerini adım adım takibetmek için geride kaldığını görürdü. Orada Bakanı hesaba çeken, sigaya çeken sizdiniz, bundan çekiniyor musunuz, utanıyor musunuz? (A. P. sıralarından «Öyle bir şey yok.» sesleri)

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın arkadaşlar rica ederim.

ORHAN BİRGİT (Devamla) — Bu aslında düpedüz Parlâmentonun bütün kanatlarından, hattâ kendi grupunun içinden de, (sevilmiyen bakan) ilân edilmiş olmanın yarattığı çıkmaz için de kendi partisindeki belirli çevrelere yaranmak, sığınmak telâşından doğmaktadır.

Sayın Kürsad'ın bu görüşü Meclis dışı partizanlara, ya da kendi dalkavuklarına sığınmak gayreti içinde olan bir şahıs için istediğiniz gensorunun, her türlü hukukî mülâhazalar dışında dahi ne derecede isabetli olduğunu göstermeye yeterlidir.

Sayın Bakan beyanında, ihtilâl idaresinin ve C. H. P. koalisyonlarının yurtdışı görevlere tâyin ettiği adamları görevden almasına; bunların Türkiye'de Ordunun yeni partiyi devire ceği ve karışıklıklar çıkacağı yolunda sözler sarfettiği bahanesini bulmaktadır. Bakan bu sözleriyle gerçekte asılsız bir şekilde, Türk Devletinin memurlarını lekelemekle kalmıyor, görevini müdrik bir bakan olmadığını ve T. C. kanunlarına karşı hiç bir saygı beslemediğini de ortaya koyuyor. Memurlara izafe ettiği bu sözler Ceza Kanununa göre suç teşkil eder. Sayın Bakan Türkiye'nin itibarını, millî irade-

yi hiçe sayan memurlar hakkında ne yaptığını söylemelidir. Bunları sadece yurdiçi görevlere nakletmekle yetinmek, aslında bakanlığını sadece yurddışı gezilerden ibaret gören ve dolayısiyle yurd içinde kaldığı günleri kendisi için de yeterli ceza kabul eden bir zihniyetin kendisine hâkim olduğunu ortaya koymak demektir. Türkiye kanunlarına ve Türkiye'nin dış itibarına saygı gösteren bir bakan bu memurlar hakkında kanunları uygular. Fakat anlaşılan, Sayın Kürsad için aslolan Türkiye'nin itibarı, Türkiye'nin kanunlarının uygulanması değil, kendisinin açık beyanıyla kendi partisine yakın insanları bu yerlere tâyin etmektir.

Sayın milletvekilleri, şu anlayışa bakınız ki, Turizm ve Tanıtma Bakanı Meclise ve Anayasa'ya karşı hattâ devlet ciddiyetine yakışmaz bir şekilde ne kendi partisini ve ne de hattâ kendi hükümetini değil, doğrudan doğruya Devletin bütünlüğünü temsil edecek memurların partisine yakın insanlar olmasını bir marifet gibi ileriye sürmektedir.

Bir endişemizi daha ekliyorum : Bakanın kendi partisinin adamlarını tâyin etmesi aslında vahim bir şeydir. Fakat bunu da aşan vehamet bakanın kendi görüşündeki insanları tâyin etme temayülüdür. Bu davranış partizanlıktan da ileri olarak görevindeki başarısı ve zihniyeti, iktidarda bulunsun, muhalefette bulunsun, bütün Meclis gruplarında sabit olan bir bakanın bu zihniyetini bütün devlet kadrolarına sirayet ettirmek isteğinden doğmaktalır. Bakanın anlayışına göre 1965 ten sonra kurulan son Hükümet bir tarafa bırakılacak olursa ondan evvelki hükümetler Cumhuriyet Halk Partisi koalisyonlarıdır. Bunların tâyin ettiği insanların iş başından uzaklaştırılması gerekir. 1961 seçimlerinden sonra kurulmuş olan dört hükümetin üç tanesinde Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Cumhuriyet Halk Partisine aidolmamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi Koalisyonu adını verdiği koalisyonlarda kendi mensubolduğu parti de değerli üyeleriyle görev almıştır. Diğer partilerden bu hükümetlere katılan sayın üyeler arasında şimdi Yüce Mecliste, hattâ Adalet Partisi sıralarında bulunan değerli arkadaşlarımız da vardır. Fakat öyle anlaşılıyor ki, bakan kendisi ve zihniyeti dışındaki her kuruluşu Adalet Partisine de uzak görmekte, ancak kendi görev aldığı devirleri Adalet Partisi saymaktadır.

BAŞKAN — Lûtfen cümlenizi toparlayınız.

ORHAN BİRGİT (devamla) — Toparlıyorum efendim. Bir iki dakikanızı rica ederim.

Yani ancak kendisinde tecelli ettiği zaman bir bakanlık Adalet Partisinin elinde sayılacaktır. Bunun içindir ki, kendi partisi içinde artık ayyuka çıkan istifa seslerine karşı doğru seçim bölgesindeki yüksek dereceli hâmisine koşmakta «ama ben gidersem Adalet Partisi ne olacak» diyebilmektedir. Doğrusu bunu, kendisi hesabına, biraz lüzumsuz bir iyimserlik sayıyoruz ve Adalet Partisi Grupu içinde Adalet Partisinin programını kendisinden çok daha ciddiyetle uygulayacak Turizm ve Tanıtma Bakanları çıkacağına inanıyoruz. Kendi partisi çevrelerinden olsun parti dışındaki çevrelerden olsun her gün istifa temenni ve haberlerini tahrik etmiyecek insanlar elbette mevcuttur. Dolayısiyle Sayın Kürşad'ın kendini kurtarma gayretiyle ciddiyetten uzak kanun dışı davranışlarını kendi partisine bulaştırma gayreti de tamamen yersizdir. Tabiatiyle bu husus kendi mensubolduğu grupun bileceği bir iştir. Biz muhalefet partisiyiz ve Hükümetin bu sıfatla karşısındayız. Siyasi partiler muhalefette ve iktidarda demokratik rejimin ayrılmaz parçalarıdır. Mecliste aramızda her konuda anlaşmazlık ve tartışma olacaktır. Önemli olanı bu tartışmaların bir fikir aykırılığına uygulamadaki anlayış farklarına dayanabilmesidir ve Anayasa içinde kalabilmesidir. Ne çare ki Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı iki parti olarak aramızdaki fikir aykırılıklarını dile getirmiş ve Adalet Partisinin kendi inandığı fikirleri savunmasına imkân bile vermiyor.

Bir muhalefet partisi üyesi olarak Bakanın ciddiyet dışı tutumunu eleştirmek zorunda kaldığımız için aslında üzüntü duyuyoruz, Hükümetin ve Adalet Partisi Grupunun da bir lâübaliliği ve Anayasa dışı hareketi savunmak zorunda kalacağı için memnunluk duyacağını asla tahmin etmiyoruz. Sayın Nihad Kürşad'ın yerini alacak arkadaşımız gene Adalet Partili olacaktır.

Adalet Partisi Gruupnun sayın üyelerinden ricamız; bu Gensorunun kabulüyle karşımıza

kendi partilerini daha iyi temsil edecek bir Bakan çıkması imkânını sağlamalarıdır. Bundan hem memlekt, hem Yüce Meclis hem de Adalet Partisi fayda görecektir.

Değerli arkadaşlarım, görüyorsunuz ki, önergemiz, evhamlarınız gibi, her hangi bir engelleme amacına dayanmıyor. Anayasayı Bütçe Komisyonunda açıkca çiğnemiş, memur güvenliğini Başbakanından daha ayrı bir şekilde düşündüğünü ortaya koymuş, bunları da samimî inancı olarak değil, kendisini Adalet Partisi Grupunun içinden gelen tenkidler karşısında da Adalet Partili partizanlara sığındırmak, onların hamiliğini almak için sarf etmiş bir Bakanın iki cümlelik sözünü huzurunuza getirdik. Bundan sonra vebaliyle, şerefiyle Sayın Nihad Kürşad'ın Bakanlık durumu sizlerin oylarınıza aittir.

Hepinizi saygiyle selâmlarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Millet Partisi Grupu adına Sayın Fehmi Cumalıoğlu.

M. P. GRUPU ADINA FEHMİ CUMALIOĞLU (Kayseri) — Muhterem Başkan, sayın milletvekilleri; İstanbul milletvekili Orhan Birgit, Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş ve Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince Gensoru açılmasını istiyen müşterek önergeleri üzerinde Millet Partisi Grupunun görüşlerini açıklamak üzere huzurunuza çıkmış bulunuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe ve Plân Komisyonunda Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Bütçesinin müzakeresi sırasında yapılan tenkidlere cevap veren Sayın Bakan Nihad Kürşad yurt dışında görevde bulunan bâzı memurları geri alarak yerine kendi adamlarını gönderdiği yolundaki iddiaya karşı «İhtilâl idaresinin ve C. H. P. Koalisyonlarının yurt dışı görevlere tâyin ettiği adamları bu görevlerde tutamazdım, Türkiyeye gelmek istiyen turistlere, gitmekte acele etmeyin, Türkiye yeni karışıklıklar arifesindedir. Ordu yeni partiyi devirecektir, gibi lâflarla engel olan memurları yerinde tutamazdım, elbette kendi partime yakın olan, aynı görüşlere sahip kişilere yer verecektim» şeklinde konuşmuş ve bu ifadeler 20 Ocak 1968 tarihli Resmî Devlet ajansı bülteninde ve 21 Ocak tarihli bâzı gazetelerdeki haberler arasında yer almıştır. Bu ifadeleriyle Sayın Bakan Kürşad, yurt dışında görevli bâzı memurları geri alarak yerlerine Adalet Partisine yakın aynı görüşlere sahip kişileri tâyin ettiğini açıkca ikrar etmektedir. Yani bol ücretli, gözde kimselerin özendiği bu câzip mevkiler Adalet Partisi sempatizanlarını ve partizanlarını getirdiğini, başka türlü bir tevil ve tefsire imkân vermiyecek kadar vazıh, kesin cümlelerle itiraf etmiş bulunmaktadır. Sayın Bakan mucip sebebolarak da, yurt dışındaki görevlerinden aldığı bu memurların ihtilâl idaresi ile C. H. P. Koalisyon hükümetlerinin tâyin ettiği adamlar olduğunu ve bunların memleketimizin yüksek menfaatlerini baltalıyan, turist akımını önlemekle, Devlet dövizinin ziyaına sebebolan, yurdumuzun karğaşalıklara, kardeş kavgalarına ve kanlı ihtilâllere gebe bir ülke olduğu şüphe ve şaibesini yayan kişiler olduğunu söylemek ve aynen; Türkiye'ye gelmek istiyen turistlere, gitmekte acele etmeyin, Türkiye yeni karışıklıklar arefesindedir, ordu yeni partiyi devirecektir, şeklinde propaganda yaptıklarını bildirmektedir. İtham çok ağırdır ve bu fiiller gerçekse suç da ithamdan daha çok ağırlıktadır, vatan hainliği mahiyetindedir. Sayın Bakan dış ülkelerdeki bu memurların bildirdiği suçlarını delil ve vesikaları ile tesbit etmek suretiyle yerlerinden alarak vatana getirmiş ve kendilerini adalet mercilerine teslim etmiş ise gerçekten takdir ve tebcile lâyık isabetli bir hizmet görmüştür. Bu ciheti Yüce Meclise açıklamalıdır. Bunlar hakkında ne gibi resmî bir tahkikat ve takibat yapılmıştır, vazifelerinden alınmalarını gerektiren sebepler Bakanlık müfettişlerinin, Dışişleri Bakanlığının temsilcilerinin rapor ve kanaatlerine istinadettirilmiş midir, millî emniyet ve istihbarat kanallarından da faydalanılmış mıdır? Bunların yurda dönüşlerinde haklarında adlî kovuşturma yapılıp, sonuçlanmış mıdır? Sonuçlanmamışsa hangi safhadadır? Bunlardan yurda gelmiyen, yabancı ülkelerde kalanlar var mıdır? Bütün bu hususlar, ibret için Yüce Türk Milletinin ıttılâına duyurulmalı, Sayın Bakanın bu idari tasarrufunun partizan bir zihniyete dayanmadığı anlaşılmalıdır.

Sayın Bakanın ortaya attığı bu iddialarının böyle bir hukukî mesnedi yoksa Sayın Kürşad bu tasarrufunu indî ve keyfî takdirlerine ve

üstlerinde A. P. rozeti taşıyan parti asilzadelerinin ihbar ve şikâyetlerine dayanarak kullanmış ise partizanlık tarifinin içinde görev yapmakta olduğunu kabul etmek zorunda kalacağız. Partizanların ihbar ve şikâyetleri ile, haset, kin, iftira ve tezvir niteliğini taşıdığı yakın tarihte geçirdiğimiz acı tecrübelerle sabit olduğuna göre, Sayın Bakan bu memurlara gadretmiş, haksız ve adaletsiz bir iş yapmış oluyorlar ki, vicdanî. idari adlî, siyasi bir vebal, bir hizmet sorumluluğunun suçunu yüklenmişlerdir. Böylece kendisini savunma durumunda kalacak olan Sayın Kürşad, bu kürsüden işlediği fiil ve amelinden müsterih bulunduğunu ve emsali gibi mahkemei kübrada Hazreti Allah'a alın akı ile hesap vereceğini beyan etseler dahi Türk umumi efkârını tatmin edemiyecekler, vicdanların kendisini partizan bir Bakan olarak manen tescil etmesini önliyemiyeceklerdir. Mâşeri vicdanının gerçeğe uygun bir karara varabilmesi için herşeyden evvel dış ülkelerdeki görevlerinden olınmış olan bu memurlar hakkında evvelâ Sayın Bakanın ileri sürdüğü iddiaların aklî ve mantıkî ölçüler içinde bir tahlilinin yapılması bir Bakanın emrindeki memurlar hakkında bir iftiraya tenezzül etmiyeceği, hele yalan söylemiyeceği gerçeğine sosyal ve siyasi ahlâkın bu umumi prensibine bağlı kalarak bu memurların vatan ihaneti niteliğinde bulunan bu tutum ve davranışlarının hak ve insaf adesesinden geçirilmesi de iktiza eder.

Bu memurlar Sayın Bakanın ifade ve iddia ettiği gibi, Türkiye'ye gelmek istiyen turistlere, Türkiye'nin karışıklıklar arefesinde olduğunu, ihtilâl ve kanlı boğuşmalara gebe bulunduğunu söylemiş ve bu yolda bir propagandaya girişmiş iseler hakikaten vatan hainliği ile vasıflanacak ve hiçbir suretle affedilemiyecek birer suç işlemişlerdir. Anayasamız hükümleri gereğince bunlar görevlerinde bir dakika dahi tutulamazlardı, memlekete getirilmeleri ve haklarında kanuni takibat yapılmaları ve adalet mercilerine teslim edilmeleri gerekirdi. Çünkü memlektimizin yüksek menfaatlerini ve döviz kaynaklarını baltalıyan kişiler hangi siyasi zümreye ve imtiyazlı sınıfa mensubolurlarsa olsunlar, mutlak mânâda vatan hainidirler.

Saniyen bunlar Türkiye'de ihtilâl ve karışıklıkların kopacağına kaani ve bu yoldaki hazırlıklardan haberdar iseler, ya bu tertiplerin içindedirler ki, o zaman anarşisttirler, Anayasa düzenini devirmeye yeltenen, idamı mucip ağır suç işlemişlerdir, yahut da Anayasa ve hukuk nizamını yıkmaya mâtuf gizli teşebbüs ve hareketlerin haber kaynakları ile muhabere halindedirler. Her iki halde de bu gibiler dışta ve içte Devlet memuriyetinde tutulamazlardı. Sayın Kürşad bu durumu tesbit etmiş ve onları görevden almış ise, memleket hayrına çok büyük bir iş görmüştür. Sayın Bakan bu sabotajcıların bu fiillerini ispat ettiği takdirde Yüce Meclis kendilerine her halde şükranlarını bildirecektir.

Vazifelerinden alınmış olan bu memurlar gizli teşebbüslerle ilgileri olmaksızın böyle bir haber duymuş da alâkalı Devlet makamlarını haberdar etmemişlerse Türk Ceza kanunlarına göre gene suçludurlar, bunların görevlerinden alınmalarında isabet vardır ve Sayın Bakan memleket meselelerinde gösterdiği millî hassasiyetten dolayı alkışlanmalıdır.

Hükümet ve Sayın Bakan bu memurların bu suçlarını ispat edemiyecek durumda ise, mağdur olmuş bu bakanzedeleri böyle bir isnat ile itham etmeye hakkımız yoktur. Hak,, ahlâk ve insaf ölçüleri ile bağdaşamıyacak bir iddiaya iltifat etmek ise en azından bir günahtır. Bütün bu şıkların dışında diğer ülkelerdeki görevlerinden alınan bu adamların Sayın Bakanın söyliyemediği, basının ve tarafsız vatandaşların gayet iyi bildiği büyük suçları vardı, o da; bunların Adalet Partili olmayışları idi. Sayın Bakanın açıklamalarından anlıyoruz ki, bu adamlar gerçekten Adalet Partisi mensubu, bu parti idarecilerinin yakını ve A. P. nin sempatizanı değildirler. Vazifelerinin ehli olsalar bile Adalet Partisini tutmamanın, Adalet Partisine yakın olmamanın, A. P. adına partizanca iş görmemenin günahını taşımaktadırlar. Bunlar Devletin nimet kapılarında çöreklenebilmek için A. P. li olmanın, A. P. ye kapılanmanın şart olduğunu bilemiyecek kadar idrakten yoksundurlar. Bu memurlar A. P. iktidarından evvelki hükümetler tarafından atanmış olmakla başka bir siyasi kliniğin adamı durumundadırlar. Görevlerinde kalabilmek için 1965 seçimlerinden sonra yeni iktidara kur yapmak, kalben olmasa da fiilen, kavlen ve ruhen A. P. ye iltihak ettiklerini ıspatlamak gerektiğini kavriyamıyacak kadar bir transfer niteliğine de

sahip değildirler. Kendilerini böyle bir gaflete düşmekten uyaracak kadar ortada müşahhas örnekler bulunmasına rağmen uyanıklık gösteremişlerdir. Mesele, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden başka partilere mensubolup da, senelerce Meclis kürsüsünden, miting meydanlarından, kongre salonlarından A. P. ye hücum eden, hattâ söven zatların, yağlı plâvın A. P. de olduğunu görerek oyları ile seçildiği partiyi bırakıp seçmenlerinin feryatlarına ve lânetlemelerine bile önem vermiyerek gelecek seçimlerde milletvekili, senatör olmasa da bir idare meclisi üyeliği koparmak hesabı ile A. P. ye katıldıkları her gün gazete sütunlarında tantanalı giriş merasimlerinin resimleri çıktığı ve bu zatların eski kanaatleri ve beyanları hilâfına nutuklar çektiği vakıası da bu memurları intibaha getirememiştir. Bu kadar basit bir izandan nasibi olmıyan bu memurlar, kendilerini mağdur saymamalıdırlar. Üzülerek belirtelim ki, Adalet Partisi maalesef eski sakîm bir zihniyeti yeniden diriltmiştir. Bizden olanlar cennetlik, olmıyanlar cehennemliktir nazariyesi... Yalnız Turizm ve Tanıtma Bakanı değil, Hükümet hemen bütün icraatı ile partizanca bir tutumun içindedir. Tarafsız, dürüst, namuslu memurlar A. P. partizanlarının baskısı altındadır. Kanunsuz ve haksız taleplerini yerine getirmedikleri için A. P. il ve ilçe başkanlarının parlömanterlerinin şikâyetleri ile yerlerinden sürülmektedir. Kış ortasında yolların karla, çığlarla kapandığı bir mevsimde, çoluğu çocuğu ile soğuğun tahribatına mâruz kalacakları düşünülmeden 100 kadar vali ve kaymakamın yerlerinin değiştirilmesi partizanlığın göz dağı mahiyetinde yeni bir örneğidir.

Sayın Turizm Bakanı partizanlık yapmıştır, Anayasa hükümlerine göre suçludur. Turizm Bakanının yalnız bu tasarrufunun değil, bütün işlemlerinin de gözden geçirilmesini ve Yüce Meclisin murakabesinden geçirilmesini lüzumlu görmekteyiz. Önergenin lehinde oy kullanacağız. Yüce Meclisi saygılarla selâmlarım. (M. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Güven Partisi Grupu adına Sayın Coşkun Kırca.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; görüşme mevzuu olan gensoru önergesi iki kısımdan ibarettir. Birinci kısımda, Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanının vazifeyi ihmal, hattâ vazifeyi suiistimal suçu işlediklerini söylediği birtakım memurlar hakkında niçin gerekli takibata girişmek hususunda lüzumlu işlemleri yapmadığı konusu ele alınmaktadır, ikinci kısımda da Sayın Bakanın kendisi ile aynı siyasi görüşü paylaşan kimseleri Bakanlığında kullanacağını belirten sözleri üzerinde durulmaktadır.

Binaenaleyh, bu iki konuyu ayrı ayrı incelemekte fayda vardır. Bendeniz Sayın Bakanın geçen 20 Ocakta Bütçe Karma Komisyonunda söylediği sözlerin tutanaktaki şeklinin ne olduğunu araştırmak lüzumunu duydum. Çünkü eğer bu sözler dolayısiyle Sayın Bakanın siyasi mesuliyeti burada tahrik edilecek ise elbette ki bu tahrik keyfiyetini Bakanın tutanaklara dercedilmiş olan sözlerine istinadettirmek gerekirdi.

Gensoru önergesinin ele aldığı 1 nci konuda Bakanın tutanakta mevcut sözleri şunlar : Sayın İbrahim Sıtkı Hatiboğlu'nun bir müdahalesine cevapla başlıyor; «Partizanlıkla alâkası yok. Bir Devlet memuru düşününüz ki, iktidar değişmiş, Adalet Partisi iktidara gelmiştir, dışardaki vazifesi Türkiye'ye turist celbidir. Turistler seyahat acentası vasıtasiyle kendisine müracaat ediyor, (Bu yaz tatilimizi Türkiye'de geçireceğiz) diyorlar. Verdiği cevap şudur : (Acele etmeyiniz, Türkiye'de iktidara gelen partiyi askerler devirecektir, yeni bir ihtilâl beklenmektedir, sakın böyle anlaşmalara girmeyiniz.) diyen bir memuru ben dışarda tutamazdım.»

Şimdi hiç şüphesiz böyle bir memur mevcut ise, Bakanın böyle bir memuru vazifesinde tutamıyacağı, vazifesinin böyle bir memuru orada bulundurmamayı istilzam ettiği aşikâr. Yalnız, bu durum iki şekilde ortaya çıkabilir. Meseleyi hakikaten, Devlet mesuliyeti ciddiyeti içinde mütalâa edersek, bir bakanın böyle bir tavsif yapmasını gereken memurlar iki kategori içinde bulunabilirler; ya gerçekten böylesine açık bir suç işlemiştir, ki eğer bu durum vârit ise o zaman Sayın Bakanın buna muttali olduğu andan itibaren, eğer bu suçlar Af Kanunu kapsamına girmiyorsa, gereken takibatın neden yapılmadığını sormak lâzımdır, eğer Af Kanunu kapsamına giriyorsa bu memurlar hakkında, bırakalım vazifelerinden geri alınmayı, en ağır disiplin işlemlerinin niçin uygulanmadığını sormak lâzım.

Bir ikinci ihtimal daha var; insaflı olmak için bunu da zikredelim; bazan Devlet idaresinde bir memurun ahvali davranışları hakkında kendisi aleyhinde bir cezai takibatı, hattâ bir disiplin takibatını tahrik edebilecek ölçüde deliller bulunmıyabilir, ama, yine âmme hizmetinden mesul, âmme hizmetinin emniyetinden mesul bir bakan vazifenin kanuni icapları dairesinde yürümesini sağlıyabilmek için velev cezai takibat açtıramasın, velev disiplin takibatı açtırabilmek için dahi yeterli delil bulunamasın, ilerde Devletin, hizmetin başına belâlar gelmemesi için yine kanunlar dairesinde özlük haklara mütaallik birtakım tasarruflarda bulunabilir, bulunulmuştur da, her iktidar devrinde bu gibi hâdiseler olmuştur. Yalnız, açıkça ifade etmek mecburiyetindeyiz ki, burada da yine Sayın Bakanın bu sözleri talihsizlik teşkil ediyor. Çünkü, bu gibi haller olabilir, ama madem ki, bu gibi haller bir cezai takibata, bir disiplin takibatına mesnet teşkil edebilecek delillerle ortaya konamıyor; bu gibi haller, sicil müdürlüklerinin, tâyin komisyonlarının, bakanlık özel kalemlerinin mahremiyeti içinde kalması iktiza eder. Bakanlık mesuliyetine gelmiş olan insanların, bu gibi endişeler tahtında yaptıkları bu gibi idari tasarruflar hakkında bu gibi sözler sarf ederken, sarf edecekleri sözlerin istihdaf etmedikleri kimseleri dahi yaralıyabileceğini hatırlarına getirebilmeleri lâzımdır. Bu böyle olur, çünkü, mademki, cezai takibata girişilemiyor, disiplin takibatına girişilemiyor, açıklanamıyar, ama birtakım gerçekler var, âmme hizmetinin icapları gerektiriyor, o zaman susulur arkadaşlar. O zaman Bakanın konuşması değil, susması takdir edilir. O zaman Bakanın konuşması, değil, susması, susmasını bilmesi âmme hizmetinin, Devlet mesuliyetinin icaplarına uygun olur.

Bu bakımdan, Bakanın, önergenin bu kısmiyle ilgili sözlerini - hangi ihtimali ele alırsak alalım - bir bakanlığın başında bulunan bir kimsenin, en aşağısından sinir salâbeti ile bağdaştırmak mümkün olamaz.

Bakanın bir suça iştiraki ayrıca var mıdır, yok mudur, bu konunun içerisine girmeye lüzum dahi görmüyorum, bu kadarcık bir tahlil Bakanın bu sözlerinin hakikaten hizmetin icaplarına uygun olmadığını gösterse yeter, gösterir kanaatindeyim. Suç bahis konusu ise Sayın Bakan tarafından, zannediyorum önerge sahipleri de burada siyasi mesuliyeti kasdetmiş olsalar gerektir, çünkü Bakan bir suç ithamı altında ise bunu görüşmenin yeri burası değildir, vesilesi de bu önerge olamaz.

İkinci konuya gelelim; Bakan ne demiş, yine Karma Bütçe Komisyonunun zabıtlarından: Yine Sayın İsmail Sıtkı Hatipoğlu'nun bir müdahalesi, Sayın Bakan konuşuyorlar...

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Sayın Kırca, ismimi yanlış söylüyorsunuz.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (Devamla) — Efendim, size tariz için söylemiyorum, Bakanın sözleri anlaşılsın diye söylüyorum.

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Zabıtlar doğru, ismimi yanlış okuyorsunuz, ben onun için ikaz ediyorum, eski arkadaşız.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (Devamla) — Sayın Hatipoğlu, yanlış söylüyorsam bu yanlışlık Tutanak Müdürlüğünün stenograflarına aidolsa gerektir, çünkü aynen tutanağı okuyorum, ayrıca bir müdahalede bulunmuşsanız behemehal bu müdahalenin kötü bir müdahale olduğunu söylemek de istemediğime göre, o heyecanı gösterseniz de olur.

Sayın Bakan diyorlar ki; «Sarahatle tekrarlıyorum, İhtilâl İdaresinin ve C. H. P. Koalisyonlarının dışarıya tâyin ettikleri insanları elbette dışarıda tutamazdım. Kendi iktidarıma yakın olan, kendi iktidarımın, kendi partimin görüşünü benimsiyen insanları orada tutacaktım.»

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakanın bu sözleri, bizim kanaatimizce, önergenin birinci kısmında istihdaf edilen sözlerden daha da vahimdir.

Bir Devlet memurundan, siyasi iktidarı elinde tutanlar ne beklemek mevkiindedirler ve neden fazlasını beklemeyi hatırlarından geçiremezler?

Bir Devlet memurunun birtakım siyasi fikirleri olabilir. O kadar olabilir ki, o Devlet memuru oy hakkına sahiptir. Yalnız, bir Devlet memuru, diğer vatandaş gibi, iktidarın lehinde veya aleyhinde birtakım siyasi fikirler besliyor ise, bu siyasi fikirleri bakımından iki şey yapamaz - bir siyasi partiye kayıtlı bulunamıyacağı muhakkak - bunun dışında iki şey yapamaz; siyasi propaganda faaliyetlerine katılamaz, bir. Âmme hizmetinin ifasında, kendi siyasi kanaatleri

istikametinde vatandaşlar arasında ayırım yapamaz ve kendi siyasi kanaati ne olursa olsun, siyasi iktidarı temsil eden Bakan tarafından Anayasa, kanun ve mevzuata uygun olarak verilen emirleri kendisi, siyasi kanaatlerine ve tercihlerine aykırı olsa bile sadakat ve hulûsla yerine getirir. Memuriyet bunu istilzam eder. Bir memur, diyelim ki, bugünkü iktidar zamanında başka bir partinin sempatizanıdır, ama bugünkü iktidarın bakanlarının Anayasa, kanun ve mevzuata uygun olarak verdiği emirleri sadakatle yerine getiriyor ise, o zaman bu memur iyi bir memurdur, hattâ belki de ayrıca ahlâki bakımdan kendisinin daha üstün bir öçlüde görülebilmesi gerekir, çünkü demek ki, bu memur kendi siyasi kanaatleriyle, kanun ve nizam dairesinde millî iradeyle iş başına gelmiş siyasi iktidarın emirlerini tatbik etmeyi birbirinden ayırabilecek olgunluktadır. Memur bu vasıfları haiz oldukça, muhterem arkadaşlarım, eminim ki, Yüce Meclisin bütün kanadında yer alan milletvekilleri sözlerimi tasvibedeceklerdir, böyle bir memurun böyle olduğu için ve bunlardan gayrı vasıflara sahibolmadığı için âmme hizmetinde şu veya bu muameleye mevzu teşkil etmesi savunulacak bir fikir değildir.

Sayın Bakan ne diyorlar; «Kendi iktidarıma yakın olan, kendi iktidarımın, kendi partimin görüşünü benimsiyen insanları orada tutacaktım.» Sayın Bakan kendi iktidarının görüşünü benimsiyen memurları, orada tıpkı kendi iktidarının görüşlerini benimsemiyen memurlar gibi, kendisi tarafından Anayasa, kanun ve mevzuata uygun olarak verilen emirleri ifa ettikleri sürece, kendi siyasi partilerine yakın olsun veya olmasın, vatandaşlar arasında siyasi kanaatlerine göre ayırım yapmadıkça ve siyasi propaganda faaliyetine katılmadıkça aynı eşitlik içerisinde görmeye mecburdur. Bu mecburiyet Anayasadan doğmaktadır. Binaenaleyh, o kanaatteyiz ki, Sayın Bakan bu sözleriyle hakikaten yanlız Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bakımından değil, medeni milletler camiasında siyasi iktidarla idare arasındaki münasebetler bakımından bir Bakanın telâffuz etmekten bilhassa çekinmesi gereken birtakım sözleri bir Meclis Komisyonunun huuzrunda fütursuzca söyliyebilmiştir.

Bu durumda G. P. Grupunun bu gensoru önergesi lehinde oy kullanmaktan başka hiçbir şey yapamıyacağı aşikârdır. Ben eminim ki, bu Yüce Meclis içerisinde oy farkları ne olursa olsun, bu vesileyle nâçiz şahsımın şurada nâçizane dile getirdiğim fikirler büyük bir çoğunluk tarafından da paylaşılmaktadır.

Teşekkür ederim. (G. P. sıralarından, alkışlar).

BAŞKAN — A. P. Grupu adına Sayın Ertuğrul Akça.

A. P. GRUPU ADINA ERTUĞRUL AKÇA (Manisa) — Sayın milletvekilleri, geçen seneler alışık olduğumuz bir iklim yine teşrîî hayatımızın üstüne çökmekte. Böyle bazan buhran geçiriyoruz ve bir isteri krizi gibi bir krize tutuluyoruz. Şimdi de gensoru isterisi yine kıpırdamak üzere. 1968 senesinin isteri yağmurunun ilk damlaları da teşriî hayatımızın üzerine düşmeye başladı.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Demogojiyi bırak da esasa geç.

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz.

A. P. GRUPU ADINA ERTUĞRUL AKÇA (Devamla) — Arkadaşım, grup adına konuşuyorum, onun için düşüremem, kendi namıma konuşunca doldururum çanağını, korkma.

Sevgili arkadaşlarım; iktidar olabilmek için evvelâ muhalefeti bilmek lâzım. Muhalefetteki hareketi insanı iktidara geçirir. Muhalefet, iktidarın bakaloryası, o imtihanı veremiyenler daima sınıfta kalıyorlar.

NERMİN NEFTÇİ (Muş) — Ne alâkası var?

ERTUĞRUL AKÇA (Devamla) — İkinci bir şey daha var; bizim, A. P. nin talihsizliği olarak, bu önerge sahiplerinin bulunduğu teşekkül iktidara gelme şansını yitirmiş; bu itibarla, onun için Meclis çalışmış, çalışmamış, öteki devre ne yapacağız, bunu düşünmüyor arkadaşlarımız.

Ne demiş Nihad Kürşad arkadaşımız; okuyalım : «Turistlere, gitmekte acele etmeyin, Türkiye yeni karışıklıklar arefesindedir, ordu yeni partiyi devirecek, bu gibi lâflarla turistlerin gelmelerine engel olan memurları yerinde tutamazdım, elbette partime yakın olan, aynı görüşlere sahip kişilere yer verecektim.»

Ben de sizin gibi bunları gazetede okudum ve önergede gördüm. Ama, ben bunların hepsini söylemiş kabul ediyorum. Şimdi, bizim, grup olarak görüşümüz şu; eğer böyle bir memur çık-

mış da, «Siz Türkiye'ye gitmeyin, orada karışıklıklar var, ihtilâle gebedir» demiş ise, eğer Nihad Kürşad bunu orada tutmuş ise biz Adalet Partisi Grupu olarak onun yakasını bırakmayız. Açık bu.

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Savcılığa verilmemişse...

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar rica edeceğim.

A. P. GRUPU ADINA ERTUĞRUL AKÇA (Devamla) — Arkadaşlarım bir de şu husus var; böyle bir memurun savcılığa verilip verilmemesi meselesi. Yüce Mecliste hiç zannetmiyorum ki, delil ile karinenin arasındaki nüansı fark etmiyecek arkadaşımız bulunsun. Bu itibarla üzerinde fazla duracak değilim; bunlar artık hukukun alfabesi.

Önergedeki ihbar ve takibat noktalarına mâtuf ifade bize göre ciddiyetten uzak ve açılmak istenen polemiğin asgari mânasiyle demagojik garnitürü olarak gözükmektedir. Çünkü arkadaşlar, Bakanlık sandalyesinin bir inisiyatifi olduğu gibi bir de takdir hakkı vardır. Bu takdir hakkının da hangi delile, hangi karineye istinadedebileceği notkasını, müsaade buyurun da o sorumluluğu taşıyan insan, o sorumluluğun etkisi altında karar versin.

Diyorlar ki, Nihad Kürşad arkadaşımız Sayın Başbakanımızın sözleriyle konuşmalariyle ifade ve beyanlariyle çelişme halindedir. Yok öyle bir şey. Yalnız, bu memurlar meselesini burada yine döndürüp, dolaştırıp, efendim şerefli Türk memuruna böyle baskı yapılıyor, falan.

Şimdi burada bugün bâzı prensiplerin, bâzı noktaların açıkça tesbit edilmesi lâzımdır. Memur, memurluğunu bilecek; parti, partiliğini bilecek; siyaset adamı, siyaset adamlığını bilecek. Bu başka türlü yürümez. Onun için bu noktaya gelmişken bâzı esas ve prensipleri vaz'etmek istiyoruz; açıkça. Devlet memurunun fikriyatı itibariyle siyasi görüşü her hangi bir istikamette olması mümkün ve tabiîdir de. Buna kimsenin bir diyeceği yok. Ne Sayın Başbakanın, ne Bakanın, ne de grupumuzun buna bir diyeceği olamaz, olmamalıdır da. Sayın Başbakanın muhtelif beyanlarında şu cihet sarih olarak belirtilmiştir arkadaşlar. Buyuruyor; «Memuru, öğretmeni, askeri, mektebi ve camii politikanın içine itemeyiniz. Zira bu davranışlar memleket hayrına olmaz.»

Şimdi şuradan itibaren Sayın Coşkun Kırca arkadaşın da şu izahlariyle bizimle birlikte olduğu kanısını taşıyoruz. Hissiyat ve fikriyatına bir diyeceğimiz tabiatiyle olmıyan bir memurun bize ters gelen istikametteki fikirlerini henüz o sandalyeyi işgal etmesine rağmen, fiiliyata inkılâbettirmesi ve buna teşebbüs etmesi anında işin şekli değişir, arkadaşlar; işin şekli değişir. Hem o kadar değişir ki, buna biz engel olmazsak ve tedbir almazsak Devlet nizamı sıkıntıya düşer arkadaşlar. Sivil administrasyon bir memlekette iktidarın ve rejim şeklinin ifadesi ve aynasıdır. Sivil administrasyonu hâl etmiyen bir iktidar hiçbir meseleyi hâl etmiş sayılmaz ve hakiki iktidar olma vasfını da kayıp eder arkadaşlar. Buna bizler iktidar grupu olarak önem vermediğimiz takdirde kendimizi, milletimizin temayülü dışında farz ederiz. Meselâ arkadaşlar, şimdi geliyorum o noktaya. Devlet mekanizması içinde vazife alan bâzı kimseler aşırı veya ortanın solunu benimsemiş olabilirler. Derhal söyliyeyim ve unutmamak lâzımdır ki, Adalet Partisi iktidarı ne aşırı ne de ortanın solunun fikriyatını yaparak iktidar olmamıştır. Biz bir fikri savunarak iktidara gelmişizdir. Memleket çoğunluğuna fikrimizi kabul ettirerek iktidar olmuşuzdur. Bu fikrin ışığında yürüyen bir iktidar olarak bünyemizde tuttuğumuz kimseler tarafından çelmelenmeye ve huzursuz bırakılmaya göz yumacak durumda da olamayız arkadaşlar. Zira, bu gibi hareketler bizim her türlü icraatımıza tesir eder. Biz milletin itimadını taşıdığımız müddetçe onun seçimlerde itibar ettiği fikirleri aksiyon haline getirme sorumluluğunu, vazifesini taşıyoruz ve taşıyacağız da.

Biz, şunu katî olarak söyliyelim ki, Adalet Partili memurun değil, tarafsız memur, partisiz memur üstündeyiz; partisiz memurun peşindeyiz. Onun için partizanlık ve yahut da Adalet Partisine mütemayil kimselerle kadroları doldurmak; böyle bir şey yok. Bunu ifade eder, grur duyarım ki, biz kendimiz birçok vekâletlerde kendi vekil arkadaşlarımız tarafından çok defa hattâ bazan haklı isteklerimizle dahi ilerde bir partizanlık kokusu görülecektir esbabı mucibesi ile kapıdan çevrilmiş insanlarızdır, arkadaşlar.

Şimdi, bütün memurları elbette tenzih ederiz, ama, memlekette ihtilâl çıkacaktır, memlekete

gitmeyin zihniyetinde olan insanlar varsa, bu gibi memurlar fikriyatı istikametinde fiiliyata teşebbüs niyetinde iseler, bu davranışlariyle A. P. iktidarı zamanında sivil administrasyonda kalmamaları lâzım. Açıkça konuşuyoruz arkadaşlar; bunlara göz yummak ve reaksiyon göstermemek zayıf iktidârların harcıdır, korkak iktidarların harcıdır. Benim fikriyatımın, benim Hükümet programımın, benim seçim beyannamemin ışığı altında tanzim ettiğim Hükümet Programının tahakkukuna engel olacak hareketlere tevessül eden memur benim sivil administrasyonumda bulunamaz. Bunu bir kere böyle tesbit etmek mecburiyetindeyim. Böyle memurlar varsa bunlar için yapılacak en namuslu hareket, işgal ettiği sandalyeyi bırakır, istikametinde, paralelinde yürüdüğü siyasi teşekküle girer, ondan sonra geçer milletin karşısına mücadelesini yapar. Ama oturduğu sandalyede kendisine o sandalyeyi paravan yaparak siyasi fikirlerini, iktidarın bugünkü veya yarınki veya igrek şeklinde adaylığını kullanan memur ise partizan memur odur. İşte bu gibi memur istemiyoruz. Bu gibi memuru tutan Bakan varsa, yerinden etmiyen Bakan varsa biz Adalet Partisi grupu olarak onun karşısındayız.

Sayın Orhan Birgit'in bir noktasını her halde Sayın Kürşad cevaplandıracaklar ve ben de rica ederim, lûtfen cevaplandırsınlar; bizden evvelki Hükümetler, bizim Hükümetimiz zamanında kaç kişi dışarıdan alınmıştır, kaç kişi dışarıya verilmiştir, eğer rakamları varsa, lûtfen söylesinler.

İşte aziz arkadaşlarım, bu önerge vesilesiyle sarih görüşlerimizi ortaya koymuş bulunduk ve görüşlerimizi de gayet açık olarak söyledik. Ne istediğimizi de söyledik. O itibarla bu görüşlerin ışığı altında her halde bu önergenin gündeme alınması lehinde oy kullanmıyacağımızı anlamış bulunuyorsunuz.

Saygılarımızı sunarız. (A. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Türkiye İşçi Partisi Grupu adına Sayın Âdil Kurtel.

T.İ.P. GRUPU ADINA ÂDİL KURTEL (Kars) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, İstanbul Milletvekili Sayın Orhan Birgit, Gaziantep Milletvekili Sayın Ali İhsan Göğüş, Sakarya Milletvekili Sayın Hayrettin Uysal tarafından Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında verilmiş olan gensoru önergesi üzerinde görüşlerimizi açıklamaya çalışacağım.

Muhterem arkadaşlar, Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında verilmiş bulunan gensoru önergesinde öne sürülen iddiaların Bakanın sorumluluğunu gerektirip gerektirmediğini her şeyden önce Türk Ceza Kanununun 235, Anayasanın 12 ve 58 nci maddelerinin ışığı altında değerlendirmek gerekir kanaatindeyiz.

Muhterem arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun 235, Anayasanın 12 ve 58 nci maddelerinin ışığı altında bir değerlendirme yapmaya geçmeden önce önergede, gensoru önergesinde Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanına isnadedilen fiillerin nelerden ibaret olduğunu kısaca arz etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlar, benden önce konusan arkadaşlarımın da ifade buyurdukları gibi, Sayın Bakana bu gensoru önergesinde iki ayrı fiil isnadedilmektedir. Bu fiillerden birisi, Türk Ceza Kanununun 235 nci maddesini ihlâl fiilini teşkil etmektedir. İkinci isnadedilen fiil ise, Anayasanın 12 nci ve 58 nci maddelerinin ihlâl edilmis olduğu noktai nazarı etrafında toplanmaktadır.

Muhterem arkadaslar, birinci bölümde yani Sayın Bakana isnadedilen fiillerin birinci bölümünde 15 Ekim 1965 secimlerinden sonra iktidara gelen Adalet Partisine karsı bâzı cevrelerce bir ihtilâl hazırlığı içine girilmis olduğu, bâzı cevrelerin bu iktidar partisine karsı bir ihtilâl hazırlığı içerisine girmiş oldukları ve bu ihtilâl hazırlığının Turizm ve Tanıtma Bakanlığında görev alan bâzı memurlar tarafından öğrenildiği, ayrıca muhtelif kanallardan Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanına da intikal ettirildiği, fakat Sayın Bakanın öğrenmis olduğu bu ihtilâl hazırlığını, suc teskil eden bu fiilleri ilgili mercilere intikal ettirmemiş olması keyfiyetidir.

Muhterem arkadaşlar, bu bildirmeme keyfiyetinin, Bakanın siyasi sorumluluğu bir tarafa, hukukî sorumluluğunu, cezai mesuliyetini gerektirip gerektirmediğini incelemek için Türk Ceza Kanununun 235 nci maddesini kısaca tetkik etmek gerekir.

Muhterem arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun 235 nci maddesi aynen : «Memurlardan biri vazifesini yaptığı sırada memuriyetine müta-

allik olarak re'sen takibat icrasını gerektiren bir fiile ıttıla kesbettiği zaman bu suçu, bu fiili, ilgili mercilere, aidolduğu mercilere bildirmek mecburiyetindedir» demektedir. Önergenin birinci bölümünde Bakana isnadedilen fiil, bu bildirme mecburiyetini, bildirme mükellefiyetini Bakanın yerine getirmemiş olduğudur.

Muhterem arkadaşlar, Bakanın Bütçe ve Plân Komisyonunda yapmış olduğu konuşma tetkik edildiği zaman, Bakanın 15 Ekim 1965 seçimleri sonunda iktidara gelen Adalet Partisine karşı bir ihtilâl hazırlığı içerisine bâzı çevrelerin girmiş olduğunu Bakanın bildiğini, bizzat yapılan bu konuşmadan ve bu konuşmanın tetkikinden açıkça anlaşılmaktadır. Bakan TCK nun 146 ncı maddesini ihlâl eden böyle bir ihtilâl hazırlığı içerisinde bâzı çevrelerin bulunduğunu öğrenmiş olduğuna göre yapacağı ilk iş TCK nun 235 nci maddesinin bütün Devlet memurlarına ve Devlet görevlilerine tahmil etmiş olduğu bu mükellefiyeti yerine getirmek ve bu fiili, böyle birtakım hazırlıkların mevcudolduğunu ilgili mercilere intikal ettirmek idi. Sayın Bakan bu mecburiyeti yerine getirmediğine göre ve bu mecburiyeti yerine getirmemiş olduğunu Karma Bütçe ve Plân Komisyonunda yapmış olduğu konuşmasiyle de açıkça ortaya koymuş olduğuna göre, gensoru önergesinin birinci bölümünde Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanına isnadedilen fiil tekevvün etmekte, Bakanın siyasi ve hukukî sorumluluğu apaçık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, gensoru önergesinde Bakana isnadedilen ikinci fiil ise şudur : Bakan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 12 nci maddesine ve yine bu Anayasanın 58 nci maddesine aykırı davranışlarda bulunmuş, 12 nci ve 58 nci maddelere aykırı bir tutum ve davranış içerisine girmis ve memurlar arasında siyasi kanaatlerine ve düşüncelerine göre farklı muameleler yaparak kendi partisine, iktidar partisine yakın olan memurları kamu hizmetlerine tâyin etmiş, kendi partisine, yani iktidar partisine yakın görüşler tasımıyan memurları ise, sırf kendi partisine, iktidar partisine yakın görüsler tasımadıkları için, bu memurları görevlerinden almıstır.

Muhterem arkadaslarım; Bakana bu ikinci bölümde isnadedilen bu fiil de yine Sayın Bakanın Bütçe ve Plân Karma Komisyonunda yapmış olduğu konuşmadan açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bakan bu konuşmasında aynen şöyle demektedir : «Bu memurları yerinde tutamazdım. Elbette kendi partime yakın olan, aynı görüşlere sahibolan kişilere yer verecektim.» Yani bakan yapmış olduğu bu konuşma ile kendisine isnadedilen fiili apaçık bir şekilde itiraf etmekte ve devlet memurları arasında siyasi görüş ve kanaatlerine göre, siyasi içtihatlarına göre farklı muamelelerde, farklı işlemlerde bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Muhterem arkadaşlar, iktidarlar ister zayıf, ister kuvvetli olsunlar, her şeyden önce bu Anayasa çerçevesinde, Anayasamızın hükümleri çerçevesinde icraatta bulunmak ve davranışlarını, her şeyden önce, bu Anayasa'nın çerçevesi içinde tutmak mecburiyetindedirler. Elbetteki bu Anayasa sınırları içerisinde kalma mecburiyeti Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanlığı için de vârittir. Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanının Anayasa sınırları içerisinde kalıp kalmadığını ve tutum ve davranışlariyle Anayasanın 122 ve 58 nci maddelerini ihlâl edip etmediğini anlamak için, Anayasanın 12 ve 58 nci maddelerine kısaca göz atmak istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Anayasanın 12 nci maddesi aynen şöyle demektedir : «Herkes dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce ve felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.» Anayasanın 12 nci maddesi; siyasi düşüncelerinden ötürü vatandaşların - memurlar da elbette ki dâhil - farklı muamele göremiyeceklerini, siyasi düşüncelerinden ötürü bu memurlar arasında, vatandaşlar arasında ayırım yapılamıyacağını siyasi düşünceleri ne olursa olsun bütün vatandaşların kanun önünde eşit muamele görmesi lâzım geldiğini, açık, seçik bir şekilde ortaya koymaktadır.

Anayasanın 12 nci maddesi siyasi düşüncelerinden ötürü kimseye farklı muamele yapılamaz dediği halde, sayın bakan Bütçe ve Plân Karma Komisyonunda yapmış olduğu konuşmada «Bu gibi memurları elbetteki yerinde tutamazdım, kendi partime yakın olan, aynı görüşlere sahibolan kişilere yer verecektim» demek suretiyle, Anayasanın 12 nci maddesini ihlâl etmiş ve arz ettiğim gibi, devlet me-

murları arasında İktidar Partisine yakın görüşler taşımıyanlar diye bir tefrik yapmış ve kamu hizmetlerine yapacağı tâyinlerinde, bu memurları görevlerinden alma işlemlerinde memurlar arasında, 12 nci maddeye aykırı bir şekilde, tefrik yapmış, ayırım yapmış, Anayasanın 12 nci maddesini ihlâl etmiş ve bu suretle apaçık bir şekilde siyasi sorumluluğunu ortaya koymuştur.

BAŞKAN — Sayın Kurtel, iki dakikanız var, ona göre ayarlayınız.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÂDİL KURTEL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, Anayasanın 58 nci maddesi de aynen şu mahiyettedir: «Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetillemez». Anayasanın 58 nci maddesi hizmete alınmada, ödevin gerektirdiği nitelikten başka hiçbir ayırım yapılmıyacağını açık, seçik bir şekilde ortaya koymuş olmasına rağmen, Sayın Bakan Bütçe ve Plân Komisyonunda yapmış olduğu konuşmada, memurlar arasında ödeve alınmada siyasi görüşleri açısından bir fark ve ayırım yapmakta olduğunu yine bu konuşması ile açık ve seçik ortaya koymuştur. Bu itibarla Anayasanın 12 ve 58 nci maddesini ve T. C. Kanununun 235 nci maddesini ihlâl ettiğini bu konuşmasiyle ortaya koymuş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; Adalet Partisi İktidarı seçim beyannamesinde, Hükümet Programında, memurlar arasında siyasi kanaatlerine yöre bir fark yapılmıyacağını, partizan bir politika takibedilmiyeceğini vaid, etmiş, iktidara gelmiş ve Hükümet sorumluluğunu üzerine almıştır. Fakat muhtelif örnekleriyle, müteaddit örnekleriyle görüldüğü üzere - bir örneği de bugün huzurlarınızda görüşme konusu yapılmaktadır - Adalet Partisi iktidarı, Adalet Partisi iktidarının Turizm ve Tanıtma Bakanı Hükümet Proğramına, seçim beyannamesine, Sayın Başbakanın muhtelif zamanlarda yapmış olduğu tamimlere, Anayasanın 12 ve 58 nci maddelerine aykırı davranışlar içine girmiş ve bu suretle hukukî ve siyasi sorumluluğunu otaya koymuştur.

Muhterem arkadaşlar önemli olan, Adalet Partisi Grupunun Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad'ın yakasına yapışması elbette ki önemlidir, fakat o kadar önemli değildir, asıl önemli olan bu Anayasanın her kelimesi, her satırı milletimize büyük ıstıraplara ve büyük sıkıntılara malolmuş olan bu Anayasanın iktidar partisinin Turizm ve Tanıtma Bakanının yakasına yapışmış olmasıdır. Turizm ve Tanıtma Bakanının, asıl işte bu Anayasanın yakasına yapışmış olmasından korkması gerekir.

Muhterem arkadaşlarım; benden önce konuşan arkadaşım, Başbakanın muhtelif beyanlarını söz konusu ederek iktidar partisinin, camie, mektebe ve orduya politika sokulmasından yana olmadığını ifade buyurdular. Biz de aynı görüşteyiz. Fakat şunu ifade edelim ki, evet bu memlekette politikanın girmiyeceği, politikanın sokulmıyacağı yerler vardır. Fakat iktidar partisi camie de, okula da, hattâ daha bir çok politikanın girmemesi lâzımgelen müesseselere de politikayı bizzat kendi tutum ve davranışları ile sokmustur. Bunun bir örneği de huzurlarınızdadır. Biz bu itibarla, arz etmiş olduğum bu sebeplerle ve gerekçelerle Turizm ve Tanıtma Bakanının siyasi ve hukukî sorumluluğunun bu hâdisede mevcudolduğu kanaatindeyiz. Bu itibarla önergenin lehinde oy kullanacağız. Saygılar sunarım. (T. İ. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Sayın İbrahim Sıtkı Hatipoğlu.

Buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Orhan Birgit ve değerli arkadaşlarımızın Yüce Meclise sunmuş oldukları Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürsad hakkında gensoru açılmasına dair önergesi üzerinde C. H. P. Grupunun görüşlerini arza çalışacağım.

Değerli arkadaşlarım; benden evvel konuşan Sayın hatipler mevzuu enine boyuna eleştirdiler ve gruplarının görüş ve kanaatlerini ifade ettiler. Ben burada, Bütçe Karma Komisyonunda hâdiseyi bizzat takibetmiş bir arkadaşınız olarak, hâdisenin nedenlerini, Sayın Bakanı bu konuşmaya hangi hâdiselerin sevk ettiğini izah ettikten sonra C. H. P. Grupunun görüşlerini arza çalışacağım.

Değerli arkadaşlarım; Turizm ve Tanıtma Bakanlığı bütçesi, Bütçe Karma Komisyonda görüşülürken sadece muhalefete değil, sayın iktidar partisi grupuna mensup senatör ve milletvekili arkadaşlarımız da Sayın Bakanın partizanlığından, Sayın Bakanın müesseseyi keşmekeş hale getirdiğinden, Sayın Bakanın dış teşkilâtı dejenere ettiğinden bahsettiler. Şimdi bu konuşmalardan kısa kısa misâller arz ederek konuşmama devam edeceğim.

Değerli arkadaşlarım; bir Sayın A. P. li milletvekili arkadaşımın konuşmasından bir pasaj naklediyorum: «Bunun yanında yurt içinde kâfi derecede hazır değilken dış propagandaya öncelik vermek de hatalıdır. Kaldı ki, dış temsilciliklerin durumu da ayrı bir meseledir. Çok yerde lisan bilmiyen ehliyetsiz kimseler bulunmaktadır. Bâzı bürolarda iki müdür varken, bâzı bürolarda muhatap bulunamamaktadır.» Bir başka Adalet Partili arkadaşımın konuşmasını nakledeceğim. Bir A. P. li Sayın Senatörün konuşması şöyle son buluyor, «Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tam bir keşmekeş içindedir. Bakanlığın kendi bünyesiyle ilgili bâzı konular sokağa dökülmüştür» arkadaşımız konuşmasına devam ediyor; «dış teşkilât mensupları tarafından kapatılmamış hesaplar var mıdır?» bir başka A. P. li Senatör arkadaşım da, Teşkilât Kanununun 29 ncu maddesiyle Bakana tanımış olduğu hakkı suiistimal ederek bir firmayı koruduğunu ve bunun delillerinin kendisinde bulunduğunu ifade ettiler. Bütün bu konuşmalar yanında, muhalefetin konuşmaları, muhalefetin sorduğu sorular da Sayın Bakanı sinirlerine hâkim olamıyacak bir dereceye getirdi ve bunun tabiî neticesi olarak da hakiki niyetlerini - Bakanlık mevkiinin vermiş olduğu ağırbaşlılığı da unutarak - Yüce Komisyon huzuruna arz etmiş oldular.

Muhterem arkadaşlarım; muhalefet milletvekilleri olarak bizler, Bakanlık teşkilâtı içerisinde personel politikasını Sayın Bakanın dejenere ettiğini misâller vererek arz ettik. Ezcümle değerli arkadaşlarım; Sayın Bakan 5439 sayılı Kanunu tamamen şahsi âmâline memurları hizmet ettirecek kadrolara tâyin etmekle kalmamış, ayrıca her hangi bir mevkie tâyin ettiği bir arkadaşı, bir devlet memurunu da orada istihdam etmemek suretiyle keyfiliğe devam etmiştir. Bunun tipik misali, aylarca müstaşar vekili olarak kullanmış olduğu Emin Hekimgil'dir. Buna bir Sayın A. P. senatörü arkadaşım da temas ettiler. Muhterem arkadaşlarım; Emin Hekimgil, bir harcırah suiistimalinden dolayı hakkında takibat yapılan, tahkikat açılan, işi Danıştaya intikal etmiş bir durumda olan zanlı bir arkadaşımızdır. Bu arkadaşımız aylarca bu müsteşarlık makamını şerefle, bitaraflıkla, Bakanın her türlü politik ve partizan arzularına râmolmadan direnen Sayın Sedat Tolga'yı - ki gazetelerden okuyoruz, birkaç gün evvel tamamen işine son verilmiştir - bir Bakanlık düşününüz ki, bütçesi Mecliste konuşulurken Müsteşarı Meclise gelmemektedir muhterem arkadaşlarım. Bu, üzerinde ibretle durulacak bir mevzudur. Buna benzer misalleri çoğaltmak mümkündür, değerli arkadaşlarım. Sayın Bakan bu ihbarı Londra'da yapan bir Devlet memurunu geriye çekmek suretiyle Kayseri'ye sürgün etmiştir. Sorulan suale karşılık Sayın Bakan: «Bu memur, Devlet memuru suçlu bir insandır. Hakkında yapılan isnatları ve ithamları dile getirmiyorum. Benim bu sözlerime sayın senatör itimat etsin» demişlerdir. Bu, elbetteki ne komisyon üyelerini, ne de hiç kimseyi tatmin etmemiştir.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakanın, Turizm Komitesinin vermiş olduğu kararları kendi keyfî hareketleri neticesi Turizm Komitesinin ehliyetinin, Turizm Komitesinin ihtısasının tamamen dışında keyfî tatbikatlar yaptığı hakkında misaller arz etmişizdir. Bunlardan iki tanesini ben şahsan Sayın Başbakana intikal ettirdim. Birisi; bir Haymanalı C. H. P. li bir vatandaşın kredi mevzuudur. Komiteden müspet çıktığı halde Sayın Bakan aylarca elinde tutmuş, is'af etmemiş onaylamamıştır. Diğeri de mahallî seçimler yapılacak diye Kızılcahamamdan gelen heyetlere A. P. li heyetlerin gönlünü görmek için Kızılcahamam Belediye Reisinin talebetmiş olduğu krediyi yine vermemiş olmasıdır. Bunu Sayın Başbakana intikal ettirdim. Sayın Başbakanın vaziyet etmeleri neticesinde bu iki müesseseye ve vatandaşa kredi verilmiştir. Görülüyor ki, muhterem arkadaşlarım; neresinden alırsanız alın, Sayın Turizm Bakanının icraatı mutlaka suiistimallerle doludur ve ayrıca tamamen partizan ve keyfî bir tatbikatın içerisinde bulunmaktadır. Muhterem Adalet Parti-

li arkadaşlarım parti tesanüdü duygusuyla kendi bünyelerinde partizanlığı son konuşmasiyle de sâbit olan bir Sayın Bakan hakkında, muhalefet partisinden gelmiştir diye gensoru önergesine menfi oy vermek durumuna girerlerse, kendileri tarihin sinesine, bir suçluyu sinelerinde barındıran bir grup olmak durumuna düşerler ve tarihe böylece tescil edilmiş olurlar.

Muhterem arkadaşlarım; C. H. P. grup olarak Sayın Bakanın hatalarının devam etmesini bir muhalefet grupu olarak diler, bundan istifade etmeyi arzu ederiz. ama memleketini seven bir muhalefet grupu olarak biz Sayın Bakanın bu hatalarının devam etmesinin hepimizin üzerinde yaşadığımız vatana ve milletimize hayırlı olmadığı inancını taşıdığımız için diyoruz ki; Sayın Adalet Partisi Grupu arkadaşlar, C. H. P. li Sayın Orhan Birgit ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeye müspet oy kullansınlar.

Değerli arkadaşlarım; A. P. Grupu adına konuşan Sayın Ertuğrul Akça'nın kardeşleri Orhan Akça bizzat Sayın Bakanın Dilson Oteli hakkında tatbik ettiği yanlış muamele sebebiyle soruşturma açılmasını istemiştir. Yine porselen yolsuzluğuyla ilgili bir mevzu Sayın Adalet Partisi Grupuna intikal etmiştir. Bütün bunları bilen bir grup olarak hâlâ Sayın Bakanı desteklemiş olmak, sırf muhalefetten geldi, muhalefetin istediğini yapmıyalım diye bir bakanı siyanet etmek size ve Sayın Adalet Partisi Grupuna şeref kazandırmıyacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Adalet Partisi Grupu Sözcüsü arkadaşım burada konuşurken - bağışlasınlar beni - tenakuzlarla dolu bir konuşma yaptılar. Bir taraftan Sayın Başbakanın; memurlara, camie, mektebe siyaset sokmaması lâzım geldiğini ve kendilerinin partizan memur istemediklerini ve hattâ Adalet Partisine taraflı memur istemediklerini ifade ettiler, öbür taraftan da sivil kadrolarının kendileri istikametinde düşünen insanlardan müteşekkil olmasını arzu ettiler. Bir başka, bence yerinde olmıyan bir beyanı olmuştur. Bunu da arz edeyim muhterem arkadaşlarım; buyurdular ki, Sayın Akça, «Sayın Bakan bu memurlar hakkında tam delil bulmadığı zaman karineyle de icraata girişebilir, tasfiyeye girişebilir dediler. Öyleyse muhterem arkadaşlarım, demek ki, A. P. iktidarı, A. P. Hükümeti, Grupu ve Sayın Hükümet karineyle bütün memurlar içerisinde büyük bir tasfiyeye girişecektir.

Muhterem arkadaşlarım, ben Sayın Bakanın son yapmış olduğu konuşmalarda: «Millî Birlik ve C. H. P. iktidarları devresinde tâyin edilen insanları elbette yerlerinde tutamazdım», sözünün bir başkasını, bir başka sözünü de buna ekliyerek sözlerime son vereceğim.

Aynı Sayın Bakan gerek muhalefet, gerekse muvafakat mebus ve senatörleri tarafından sorulan sorulara; «Bu benim takdir hakkımdır, hiç kimseye hesap vermek durumunda değilim.» demiştir.

Gene muhterem arkadaşlarım, bir derdi, Yüce Komisyona, murakabe vazifesini yapmak için getiren bir sayın senatöre; «Müdafaa ettiğin müessesenin, müdafaa ettiğin, matbaanın hususi vekâletini al getir, beraber Bakanlıkta bunu tetkik edelim» demişlerdir. Sayın Bütçe Komisyonu Başkanının; «Sayın Bakan bunu böyle söylemek istemiyor, umumi vekâletnameden bahsediyor.» demiş olmasına rağmen, tekrar Sayın Bakan: «Hayır, öyle demiyorum. Müdafaa ettiği firmanın vekâletnamesini getirsin, bu şekilde huzurunuza çıkar, daha çok hesap vermek imkânı bulurum.» demişlerdir.

Muhterem arkadaşlarım; onbeş dakikalık bir zaman içinde muhtelif pasajlar almak suretiyle ifadeye çalıştığım şu durumla Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı partizanlık yapmıştır, Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı keyfî hareket etmiştir. Her haliyle gensoru önergesi, kendisinin de rahat müdafaa yapması imkânını sağlıyacaktır. Eğer sayın iktidar grupu bu mevzuda müspet oy kullanırlarsa şerefi kendilerine aidolacaktır. Sözlerimi bağlarken şunu ifade edeyim, değerli arkadaşlarım; mutlaka dışardan geldi diye bir murakabe mekanizmasını sarsmak, sabote etmek, yerinden kaldırmak uygun bir hareket değildir. Üstelik milletvekili adedi olarak da pek sakıncalı durumda değilsiniz. Gerçi son harici ithalâtta yüz milyon liralık bir gerileme ile plân hedeflerine ulasamadınız ama, parti olarak son mebus ithalleriyle kendi plânlarınızın hedefini de geçmiş durumdasınız. Yani burada değerli arkadaslarım, her hangi bir arkadaşınızı, suçlu bir arkadasınızı, zanlı bir arkadaşınızı soruşturma mekanizmasına vermek sizin için bir kayıp olmıyacaktır.

Şahsan partizanlığını bizzat Başbakanın müşahade ettiği bir bakanı tutmamak size şeref kazandıracaktır.

C. H. P. Grupu olarak biz hem bu önergeye müspet oy kullanacağız, hem de bu milletin parasını çarçur eden, bu milletin imkânlarını çarçur eden, bu milletin, bu Devletin memurlarını parti devleti gözüyle gören insanın yakasını bırakmıyacağız.

Hepinize saygılarımı sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı efendim?.

Olmadığına göre söz Sayın Bakanın.

Buyurun Sayın Nihad Kürşad.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (İzmir) — Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri, C. H. P. den üç milletvekilinin hakkımda verdikleri gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmaması hususunda açılan müzakereler sebebiyle huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Bu milletvekilleri, önergelerine benim Bütçe Karma Komisyonunda Bakanlığım bütçesinin müzakeresi sırasında yaptığım bir konuşmayı mesnet olarak almışlardır. Esas hakkındaki mâruzatıma geçmeden evvel izin verirseniz, bâzı hususlara temas etmek isterim.

Önerge sahiplerinden Orhan Birgit, benim C. H. P. koalisyonlarında başka partilerden bakanların bulunduğunu bilmezlikten geldiğimi ifade ettiler. Hemen cevap veriyorum; tamamen aksine, bu husus, bu noktayı gayet iyi biliyorum. Bu bakanları gayet iyi tanıyorum. Filhakika C. H. P. koalisyonlarında vazife alan başka partilerden üç bakanın hazin âkibetleri, bakanlıkları sırasında kime hizmet ettiklerinin şaşmaz izahıdır. Bu itibarla bütün koalisyonlarda tâyinlerin C. H. P. tarafından yapıldığını bilerek ifade ettim.

Sayın Hatipoğlu ile Bütçe Karma Komisyonunda karşı karşıya geldik. Uzun boylu sualler tevcih ettiler. Hepsine, istisnasız hepsine teker teker cevap verdim.

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Bir buçuk milyona cevap vermediniz.

BAŞKAN — Sayın Hatipoğlu, lûtfen müdahale etmeyin.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Uslanmaz şekilde huylarından vazgeçmeyip, 1960 dan beri bir siyasi teşekkülün, siyasi ananesi haline gelmiş olan iftira ve tezvirleri ısıtıp ısıtıp ortaya atmakta ısrar göstermektedirler. Bunların bir tanesini, yani C. H. P. eski bakanlarından ve C. H. P. kademelerinde mühim mevkiler işgal eden bu müfterilerin bir tanesini iddiasını ispata davet ettim. İddialarını, yazdıklarını ispat etmediği takdirde şerefsizlik çukurunda ebediyen kalacağını ifade ettim. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Noter yoliyle ihtarname çektim, hakkında da dâva açtım.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Samsun) — Dâva daha kapanmadı, dosya duruyor.

BAŞKAN — Müdahale etmeyin konuşana efendim.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Şimdi bu yalanlardan bir kocamanını Sayın Hatipoğlu burada tekrarladı. Dediler ki, Turizm Bakanlığının dış teşkilâtında lisan bilmiyen memurlar varmış. Bir tanesini gösteremezler.

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Ben söylemedim, bir A. P. li milletvekili söyledi.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmıyalım efendim.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Biraz sonra vereceğim izahatta, lisan bilmiyen partizan memurların kimin devrinde tâyin edildiğinin etraflı izahını yapacağım.

Yine Sayın Hatipoğlu'na yakıştıramadığım bir tâbiri, burada ifade edeyim, Londra'dan bir memuru Kayseri'ye sürgün ettiğimi ifade ettiler. Londra'dan sonra Kayseri'nin bir sürgün yeri olduğunu bir milletvekiline yakıştıramadım. Bu memur dosyasında - kendilerinin takibettiği usule ben tevessül etmiyeceğim - burada bulunmıyan, kendisini müdafaa imkânlarından mahrum bir memuru açıklamak istemem, fakat bakanlığıma bir gün teşrif buyururlarsa, kendisine bu memurun dosyasını göstereceğim, dosyada mevcudolan vesikaları okuduğu takdirde kendisi de benim kanaatime varacak,

bu memurun Türk Devletini dışarda temsil kabiliyetinden mahrum olduğunu kabul edecektir.

Muhterem arkadaşlar; yine esas hakkındaki mâruzatıma geçmeden evvel, bu önergenin suniliğine yeni bir obstrüksiyon taktiğinin icabı olarak imal edildiğine işaret etmek isterim. Gerçekten önerge biraz dikatle okunursa görülecektir ki, bunda bir murakabe kaygısının izlerine tesadüf etmek mümkün değildir. Bizim iktidarımıza bu mevzuda izafe edilmek istenen partizanca tutumlar kendi iktidarlarının cari, normal muameleleri halinde ortada durmaktadır. Devlet arşivlerinde örtülü kalmış birtakım ayıplarını, kanunsuzluklarını ve usulsüzlüklerini bu vesileyle açıklıyacağım. Buna mecbur bırakıldığını da ifade etmek isterim.

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya) — Tutanağa geçmiş sözlerin de senin ayıbındır.

NERMİN NFTÇİ (Muş) — Bakan gibi konuş.

KUDRET BOSUTER (Giresun) — Bakan gibi konuşun, yakışmıyor.

BAŞKAN — Sayın Bosuter, müdahale etmeyin arkadaşlar...

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, sizden öğrenecek hiçbir şey yok.

Muhterem arkadaşlar, önerge bu son görünüşüyle de, yani beni bâzı açıklamalar yapmaya mecbur eden haliyle de apolitiktir. Geri tepen bir silâh olarak kendilerini yaralıyacaktır.

Bir C. H. P. li milletvekili Bütçe Karma Komisyonunda benim dış teşkilât personel politikamı tenkid eden bir konuşma yapmış, birçok memurları geri çektiğimi, bu tasarrufların doğru olmadığını iddia etmişti. Cevabım sarih ve kesindi. İhtilâl idaresinin ve C. H. P. koalisyonlarının dış teşkilâta yerleştirdiği personelle çalışamazdım. Görevi Türkiye'ye turist celbetmek olan bir memurun, kendisine enformasyon için müracaat eden yabancılara, «Türkiye'ye gitmeyin, iktidarı ordu tutmuyor yeni bir ihtilâl olabilir» diyen memuru yerinde tutamazdım. Türlü partizanca davranışlar içinde olanları, takdir hakkımı kullanarak geri çektim, yerlerine iktidarımızın görüşünü benimsiyen, Hükümet programımızın tatbikatını yürüteceğine inandığım memurları tâyin ettim. Komisyondaki konuşmam işte budur. Şimdi bu konuşma, bir cezai sorumluluk, biri de partizanlık olmak üzere iki noktadan gensoru mevzuu haline getirilmektedir. Birinci kısımda Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kadrolarından görev almış şahısların bir ihtilâl hazırlığında, ya da söylentisinden haberdar oldukları halde bu durumda Türk Ceza Kanununun kendilerine yüklediği haber verme görevini süratle yerine getireceklerine, bu söylentilerin Türkiye'ye gelmek istiyen yabancı şahısları haberdar kılarak kendilerini açığa çıkarmışlardır. Bakan da bu durumu öğrendiği halde Hükümete ya da Devletin diğer ilgili örgütlerine durumu bildirmiyerek Türk Ceza Kanununun kendisine yüklediği görevi yapmamış, bu memurlariyle birlikte suça iştirakçi olmuş denilmektedir. Her şeyden evvel memurun sözlerinin bir ciddî ihtilâl ihbarı mahiyetinde telâkki edilip edilemiyeceği hususu üzerinde durmak isterim. Bir kere ben bir Hükümet üyesi olarak memlekette böyle bir ihtilâl ortamı olup olmadığını bilecek durumdayım. Bu bakımdan bu iddia ve söylentileri ciddiye alamazdım ve almadım da. Bu sözleri millî iradeye saygısı olmıyan bir insanın, bir memurun tuttuğu partinin seçimde uğradığı hezimeti karşısında infiale kapılarak hezeyanlarda bulunması şeklinde kabul ettim. Kaldı ki seçim öncesi C. H. P. yurt sathında, her yerde, her köşede, ordunun iktidarı A. P. ye vermiyeceği propogandasını bir fısıltı halinde yaymaya çalıştığı da bir gerçektir. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, C. H. P. sıralarından gürültüler)

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Bu propagandayı Atina'da Kosta yapıyordu.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — C. H. P. nin bu propagandasiyle memurun bu menfi sözleri arasında bir paralel kurmak ve o sözlerin C. H. P. nin yurt içinde giriştiği kampanyanın dışarıda irtibat halinde bulundukları memurlarla faaliyetlerinin bir devamı olduğunu anlamak zor olmasa gerektir. (A. P. sıralarından alkışlar, «bravo» sesleri) Siz burada böyle konuşursanız orda da, o, dışarıdan öyle konuşur.

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Ben tanımıyorum Kostayı....

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Bu sözleri ciddiye almak, bir ihtilâl hazırlığı ihbarına mesnet addetmek safdillik olurdu. Söyleyişlerindeki gaye de aşikârdır. Türk Ceza Kanununun hangi maddesi bana, dedi - kodulardan, partizan memurların menfi tutumlarından Hükümeti ve Devleti Devlet teşkilâtına haberdar etmek vecibesini yüklüyor, bunu anlıyamadım, böyle bir madde bulamadım.

Hükümeti devraldığımız zaman birtakım memurları kesif bir fesat faaliyeti içinde bulduk. Türlü kanallardan bu durumu istihbar ettik. Suçu tahkike yeter deliller toplıyarak bu gibilerin tecziyesine gitmek gerekiyordu. Ancak böyle bir neticenin alınması pek kolay değildi. Birtakım karinelerle ceza verilmesi bahis konusu olamazdı. Fakat bu karineler takdir hakkımın kaynağı olan kanaatlerin belirmesine âmil oldu. Kanun ve usul çerçevesi içinde takdir hakkımı kullanarak bunları geri çektim. Hem daha evvelki idareler gibi apar - topar bir gece yarısı değil; herbirine, varsa çocuklarının mektep devresi sonuna kadar ve borçlarının tasfiyesi için üç dört aylık mehiller vererek.

Hulâsa edeyim; dışarda söylenmiş bu sözleri bir ihtilâl ihbarına mevzu yapacak ciddiyette görmedim, partizanca bir gayret çerçevesi içinde mütalâa ederek idari bir tedbir ile bu gibileri zararsız bir hale getirecek yolu seçtim, yurt içine, gözümün önüne getirdim. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri)

Önergede yer alan ikinci husus şudur : Turizm ve Tanıtma Bakanı dış görevlerde kendi partisine yakın ve kendisiyle aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söyliyerek Başbakanın çeşitli beyanlarına aykırı bir şekilde partizanlık tarifinin içinde görev yaptığını ikrar etmektedir. Bütçe Komisyonundaki sözlerim iyi incelenecek olursa bunlarda her hangi bir partizanlık mâna ve kokusunun bulunmadığı kolayca anlaşılacaktır. Ancak ömürleri boyunca partizanlık alışkanlıklarından kendini kurtaramıyanların sözlerimi kasden ters anlama ve yanlış tefsir etme temayülünü de tabiî karşılıyorum.

Benim, sözlerimde belirtmek istediğim husus bu dedi - kodu ve söylentilerin arkasında yatan partizanca davranışların önlenmesi lüzumu idi. Önergeye mevzu teşkil eden sözlerimi aynı gece Bütçe Komisyonunda bir kanun teklifinin müzakeresi sırasında tavzih etmek fırsatını bulmuştum. Sayın Şefik İnan'ın bu mevzuda yaptığı bir konuşma üzerine iktidarımızın çalışmalarını sabote etmiyecek, Hükümetin programını liyakatle tatbik edecek memurları kasdettiğimi, yoksa bize yakın memur tâbirinden Adalet Partili memur mânası çıkarılamıyacağını etraflıca izah ettim. Sözlerimin Hükümet programiyle ve Sayın Başbakanın beyanlariyle çelişir bir tarafı yoktur. Sözlerim sarih olduğu, ayrıca tavzih edildiği halde önerge sahipleri kendilerini kendi sözlerine inandıracak bir icraatımı misal verebilirler mi?

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Çok.....

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAD KÜRŞAD (Devamla) — Biz tasarruflarımızda daima bir Hukuk Devletinin esaslarına riayetkâr olduk ve kendilerinin idarede köklerini attıkları partizanlığı sökmeye gayret sarf ettik. Hareket noktamızda bize şu esaslar rehberlik etmiştir ve edecektir. Dışardaki bir temsilci temsil ettiği memleketin aynası olmak durumundadır. Rejim ve sosyal meselelerde temsil ettiği iktidarın hüviyetini lâyıkıveçhile tanıtabilecek formasyon, karakter ve tutumda olması lâzımdır. İşte tasarruflarımızda biz bu hususları da göz önünde tuttuk ve titizlik gösterdik. Söz alan hatiplerin, konuşmamı mücerredolarak ele almaları halinde endişeleri bir nebze haklı olabilir.

Ya icraatım nasıl olmuştur? Tavzihime rağmen sözlerimi biran için sayın önerge sahiplerinin anladığı mânada kabul edelim ve icraatları ile icraatımı karşılaştıralım :

1960 İhtilâl İdaresi, dış teşkilâttan 28 memuru geri çekmiş, 22 tâyin yapmış. Halk Partisi koalisyonları zamanında 29 memur geri çekilmiş, 41 yeni tâyin yapılmış. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri)

27 . 10 . 1965 tarihinden bu yana, yani bizim zamanımızda ise, 15 memur geri çekilmiş, sadece 10 memur, o da geçici görevle, yurt dışına tâyin edilmiştir. Hizmetin icabı olarak yaptığım bu tâyinlerde partizanlık aramak insafsızlıktan da öte, bühtan ve iftiradan ibaret

kalır. Dışarıya tâyin ettiğim memurlar, lisan bilgileri mükemmel, meslekî formasyonları tam olan liyakatli kişilerdir. Adalet Partisi ile uzaktan yakından en ufak ilişkileri yoktur.

Bakanlığa başladığım tarihten bu yana, yaptığım 10 tâyinin mahiyetini izah ettim. Tekrar edeyim, bunda bir partizanlık kasdının izlerine tesadüf etmek mümkün değildir. Ama buna karşılık bana partizanlık isnadını reva görenler nasıl bir tutumun sahibi olmuşlardır, neler yapmışlardır, müsaadenizle açıklıyacağım. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri)

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Söyle, söyle bakalım. Tarihini de söyle.

BAŞKAN — Sayın Hatipoğlu rica ederim; konuşmanın da bir usulü var, dinlemenin de. Siz konuşurken Bakan ağzını açmadan dinledi.

İBRAHİM SITKI HATİPOĞLU (Ankara) — Ağzını açacak hali yoktu da ondan.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAT KÜRŞAT (Devamla) — C. H. P. ve koalisyonlarının yapmış oldukları tâyinleri inceliyecek olursanız, ekserisinin yanlış, usulsüz, koyu bir partizanlık zihniyeti içinde yapılmış olduğunu görürsünüz. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

Sabırlı olun efendim, sıkı durun. (A. P. sıralarından gülüşmeler)

Şimdi açıklıyacağım.

Bu tâyinlerin çoğu Bakanlık bünyesindeki memurlardan değil, dışardan şu veya bu şekilde Cumhuriyet Halk Partisine yaranmış ve onun hararetli taraftarı olduğunu her haliyle göstermiş; formasyon, lisan bilgisi gibi mevzuatın öngördüğü hususların hiçbirisi kaale alınmadan bu karakterdeki şahıslar arasından seçilmiştir.

Saymıya başlıyorum :

Ulus Gazetesinin Yazışleri Müdürü, bir tek Fransızca bilmediği halde Paris'e basın müşaviri olarak tâyin edilmiştir. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

Halk Partisi koalisyonlarında vazife görmüş ve sırf Halk Partisine mensubiyeti yüzünden Devlete 235 bin liraya mal olmuştur.

NERMİN NEFTÇİ (Muş) — Tarih verin.

HASAN TAHSİN UZUN (Kırklareli) — Bu tâyinler hangi zamanda yapılmıştır? İhtilâl Hükümeti zamanında, Yassıada mahkemeleri devam ederken değil mi?

BAŞKAN — Sayın Uzun, müdahale etmeyin, karşılıklı konuşmak çığırını açıyorsunuz.

TURİZM VE TANITMA BAKANI NİHAT KÜRŞAT (Devamla) — Yine Ulus Gazetesinin bir muhabiri, bir kelime İngilizce bilmeden Londra Basın Ataşeliği Muavinliğine tâyin edilmiştir. Londra'da bir Halk Partili İngilizce öğrensin diye Devlet 119 bin lira ödemiştir. (A. P. sıralarından «Oooo» sesleri)

Yine Ulus Gazetesinin bir muhabiri, lisan bilgisinden mahrum olduğu halde Bern Basın Ataşeliğine müşavir olarak tâyin edilmiştir. Devam ediyorum :

1961 seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisinin mebus adayı bir avukat, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile en ufak bir ilgisi olmıyan bir Halk Partili yoklamayı kazanamayınca, teselli mükâfatı olarak Münih Turizm ve Tanıtma Büro Müdürlüğü Muavinliğine atanmıştır. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri) (C. H. P. sıralarından gürültüler.)

Muhterem arkadaşlar, bunlara benzer misalleri çoğaltmak mümkündür. Bu kadarı dahi, kendilerinin nasıl bir tutum içinde olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Bütün bu yolsuz, kanunsuz partizanca tasarruflarda bulunacaksın, sonra hukuk esaslarını ve tarafsızlığı şiar edinmiş kimselere haksız bühtan ve isnatta bulunacaksın. Bu gibilere bir cevap teşkil eden Ziya Paşanın şu beyti ile sözlerime son veriyorum :

«Onlar ki verir âleme lâf ile nizamat,
Bin türlü teseyyüp bulunur hanelerinde.»

(A. P. sıralarından «bravo» sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar)

Takdir Muhterem Heyetinizindir. Hürmetlerimi sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Bakan grupumuza sataşmıştır. Söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, Sayın Bakan konuşması sırasında; «eski Koalisyon hükümetlerinde C. H. P. nin dışından iştirak eden üç Bakanın hazin âkıbetleri ile alâkalı bir cümleyi kullandı» diye kendisini de itham ettiği iddiasiyle Nurettin Ardıçoğlu 95 nci maddeye göre...

NURETTİN ARDIÇOĞLU (Elâzığ) — Sataşma var, söz istiyorum.

BAŞKAN — Dinleyin efendim, bu sabırsızlık neden ileri geliyor anlıyamıyorum. Bitireyim efendim cümlemi.

95 nci maddeye göre, sataşma var diye söz istiyor.

Okutuyorum önergeyi.

Sayın Başkanlığa

Sayın Turizm Bakanı beyanatında, «Halk Partisi Koalisyonlarında diğer partilerden vazife alan bakanların, üç Bakanın hazin akibetlerini biliyorum, onların yaptıkları tâyinleri de Halk Partisi yapıyordu» diyerek bir sataşmada bulunmuştur.

Sayın Bakanın bahis buyurduğu eski bakanlardan olarak sataşmayı cevaplandırmak üzere Tüzük 95 gereğince söz verilmesini rica ederim.

Elâzığ
Nurettin Ardıçoğlu

BAŞKAN — Efendim, Sayın Ardıçoğlu'nun her ne kadar isim zikredilmediyse de bahsedilen şekilde üç bakandan biri olması dolayısiyle yalnız satasmaya cevap vermek üzere kendisine söz veriyorum.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Samsun) — Aynı şekilde ben de rica ediyorum.

NURETTİN ARDIÇOĞLU (Elâzığ) — Muhterem arkadaşlar, bu gensoru önergesiyle geçen devre koalisyon hükümetlerinde vazife gören ve isimleri zikredilmemekle beraber burada bir sarahat derecesinde bizden bahsettiği açık olan arkadaşlardan birisiyim. Zannediyorum ki, o devrede bahsettiği üç Bakandan diğerleri Mecliste bulunmuyorlar, gıyablarında konuşulmuş oldu. Hasbelkader yalnız ben bulunuyorum.

Şimdi, çok arzu ederdim ki, Halk Partisi koalisyonlarında vazife görüp de diğer partilere mensubolan o arkadaşlar da burada bulunup kendilerini savunma imkânı bulabilsin idiler. Benim konuşmalarım, tabiatiyle, yalnız şahsıma aidolacaktır.

Sayın Nihad Kürşad benim çok eski bir arkadaşımdır. Yani bu Mecliste münasebetimin çok eski olduğu kimselerden birisidir. Burada vehleten fazla heyecan gösterdiler ve haksız yere başka partilerden bulunup da gûya Halk Partisinin partizanlığına alet olmuş kimseler arasında bizleri de katmak insafsızlığında - mâzur görsünler tâbirimi - bulundular.

Fazla heyecan göstermemeliydiler. Bahusus eski arkadaşlık hukukuna göre beni çok iyi tanırlar; bütün siyasi hayatım, elimden geldiği kadar partizanlıkla mücadele ile geçmiştir ve bugün de bu kanaatlerimin adamı olarak yaşamak azim ve kararında olan bir kimseyim. Binaenaleyh bizlerin Halk Partisinin partizanlığına alet olduğumuz, tâyinleri onun ilcasiyle yaptığımız ve hazin bir âkibete uğradığımız şeklindeki sözlerini ben çok ağır buldum. Bunlar Bahusus eski arkadaşımdan geldiği için beni ziyadesiyle müteessir etti. Böyle bir şey varidolmamıştır. arkadaşlar.

İnönü kabine reisidir. Bahusus bu bakanlık bir Umum Müdürlük iken «Turizm ve Tanıtma Bakanlığı» adiyle benim zamanımda çıkan bir kanunla bakanlık haline gelmiştir. Bugün kendilerinin de tatbik ettiği kanun, üzerinde kelime kelime durarak tarafımdan hazırlanmış bir kanundu. Ve o zaman beğenilen bir kanundu.

Dediler ki; memur adedi artmış. Benim zamanımda arttı arkadaşlar. Çünkü yeni kurulan Bakanlık kanunuyla turizm büroları açmak icabetti Hakikaten eskiden memur adedi az olduğu halde benim zamanımda meselâ bütün Orta - Doğu'da, bütün Avrupa memleketlerinde turizm büroları açtık, Stokholm, simâl memleketleri dahil. Arttı memur adedi. Yalnız bu memur adedinin artışı nâehillerin tâyini mânasına gelmemek lâzımdır. Çünkü bu yüzden benim basım o zaman Bakanken ve Bakanlıktan ayrıldıktan sonra dahi uzun boylu belâva girmiştir, hakkımda yazılan yazılar da belki koca bir çekmeceyi dolduracak kadar fazla idi bu tâyinler dolayısiyle. Bunların hepsine de göğüs gerdim Cünkü. dış memuriyet cazip bir mevzudur, iltiması çok olan bir mevzudur ve bunlara da her babayiğit hakikaten kanat geremez. Şimdi nasıldır bilmiyorum, güç bir iş. Allah yardımcısı olsun Nihad Kürşad'ın da. Nasıl icinden çıkıyor, bilmem. Benim zamanımda dışta 30 memur vardı. Sunu da ifade edeyim ki; bu 30 memurun yüzde 80 i yeni çıkan kanunun vasıflarına uymuyordu. Meselâ, doktora yapmak üzere Londra'ya gitmiş bir hanım Londra bürosunda hademe kadrosunda çalıstırılıyordu, böyle garip vaziyetler. O zaman bütün gazeteler yazdılar, ben bu 30 memurdan 20 sini geri aldım. Yeni çıkan kanunun evsafına uygun olanlardan ancak 7 - 8 tanesini dışarda bırakmış

olduk. Sonra da kanunun getirdiği espri dahilinde, biliyorsunuz bu kanun çok ağır bir imtihan koymuştu, yani memurların lisan imtihanından daha ağır bir imtihan şekli koymuştu ve üniversitede imtihan ederek bunları tâyin ettik. Hattâ tâyin ettiğim müsteşarı ve umum müdürü dâhi lisan imtihanına soktuk. Dışarı giden arkadaşların evsafı uygun olsun diye, bu kadar sıkı tuttuk.

Ben kendi adıma konuşuyorum. Benden sonra tâyinler şu şekilde olmuştur, bu şekilde olmuştur, şu istikamete gitmiştir, bu istikamete gitmiştir, tâbii bunların sualine muhatap olacak ve cavabını verecek ben değilim. Ama arkadaşım beni o hazin âkibete uğramış ve partizanlığa alet olmuş insanlar meyanında gösterdiği için konuşmak mecburiyetinde kaldım.

Bu imtihanlar tahmin ediyorum ki, yine aynı ciddiyetle devam ediyor. Dışa tâyin ettiğimiz memurların ayrıca yüksek mektep mezunu olması şartını da, kanunda bulunmadığı halde ben aradım. O zaman milletvekili olan arkadaşlarım iyi bilirler, tavsiyeleri oldu, teklifleri oldu, getirdikleri gençler oldu, bunlarda ben kanunda bulunmadığı halde evvelâ yüksek mektep diploması var mı, yok mu, bunu dahi biraz da takdirimi aşarak, kanunda bulunmadığı halde arıyor idim. Bütün tâyinler yüksek tahsil diploması olup da üniversitede üç kişi huzurunda açılan ve yapılan lisan imtihanını muvaffakiyetle başaranlardan yapılmıştır.

Şimdi partizanlığa alet olma keyfiyetine gelince; arkadaşlar böyle bir şey olmamıştır. Bakınız üç hâtıramı anlatayım ve sözlerimi bitireyim. Bu konuda üç misal vereyim. Benim için Ajans Umum Müdürlüğü konusunda o zamanki Sayın Başvekilin bir ricası oldu. Kendilerine ben o vazife için bir başka arkadaşı düşündüğümü ve Bakanlık yetkililerine bunun için direktif verdiğimi ifade ederek mazereti beyan ettim. Bütün talep bundan ibaret olmuştur ve o da is'af edilmemiştir. Bir diğer arkadaş, C. H. P. nin nüfuzlu, o zamanki idare kadrosunda bulunan bir arkadaş, bir arkadaşı tavsiye etmek maksadiyle gelmiştir ve onu da is'af etmemişimdir, evsafını uygun görmediğimden dolayı. Yine C .H. P. ne çok yakın bir arkadaş, Sayın Nihad Kürşad bilirler, çünkü Bakanlıktaki kasada olması lâzım, Londra'da bulunan bir arkadaş hakkında bir geri alma muamelesi yaptım, o muamelenin halen bulunması lâzım; bunun hakkında ricalar oldu, C. H. P. ne yakınlık bakımından, bu da i'saf edilmemiştir ve kendileri tarafından da ısrar edilmemiştir üzerinde.

Onun için arkadaşımızın bu şartlar altında vazife görmüş bir eski arkadaşına partizanlığa alet olduğu, hazin âkıbete uğradığı şeklindeki konuşmasını ben iyi karşılamadım, beni müteessir etti. Bu eski arkadaşımın bu şekildeki icraata, tahrikâta, tavsiyelere uymıyacak bir insan olduğunu da kendisinin elini vicdanına koyduğu zaman takdir edeceği kanaatindeyim. Teşekkür ederim, mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri; Sayın Orhan Birgit «Sayın Bakan, bin türlü teseyyüp bulunur hânelerinde, diyerek Grupumuza sataşmıştır, 95 nci madde uyarınca söz rica ediyorum» diyorlar. (A. P. sıralarından gürültüler)

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Ayrıca ihtilâlcilik isnadında da bulundu.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar; ben Ziya Paşa'nın iki mısraını okumak suretiyle sözünü bağlıyan Bakanın bu konuşmasında C. H. P. Grupuna bir sataşma olduğu kanısında değilim. (C. H. P. Grupundan gürültüler) Direniyor musunuz?

ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Tabiî direniyorum.

BAŞKAN — Arkadaşımız direniyor, sataşma olduğunu kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Kâmran Evliyaoğlu'nun bir önergesi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Sayın Ardıçoğlu'nun talep ettiği gerekçe ile aynen ben de söz istiyorum.

Samsun Milletvekili
Kâmran Evliyaoğlu

BAŞKAN — Buyurun Sayın Evliyaoğlu. (A. P. sıralarından gürültüler) Efendim, takdirimi kullanıyorum, rica ederim. Lehinize oldu mu bravo, olmadı mı şöyle.. Yapmayın rica ederim.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Samsun) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı arkadaşımız Nihad Kürşad'-

ın, benden evvel konuşan Sayın Ardıçoğlu arkadaşımızın da ifade buyurdukları gibi, daha evvel C. H. P. koalisyonlarında çalışmış üç bakanın birtakım faaliyetlerinden bahsederken, kime hizmet ettiklerine dair açık kapalı bir beyanda bulunmaları, huzurunuzu işgal etmeme sebep oldu.

Değerli arkadaşlarm; ben size bir iki not vereceğim, hiçbir şekilde arkadaşıma târizde bulunmıyacağım.

BAŞKAN — Bilhassa rica edeceğim.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Bulunmıyacağım. Gerekli çatışmaları gazete sütunlarında yaptık, onun da cevabını burada vermiyeceğim. Gerçi kendileri burada târizde bulundular, henüz onun hesabı kapanmış değil, benim için o dosya açıktır. Bilâhara o meselelere temas ederiz.

Değerli arkadaşlarım; Bakanlığım zamanındaki; âdeta burada biraz böyle bir muhasebe vermek gibi bir durum olduğundan dolayı arkadaşıma ayrıca teşekkür ederim. Değerli arkadaşlarım; Turizm Bakanı olduğum zaman Adalet Partili idim. (A. P. sıralarından gülüşmeler, haa.. Sesleri) Adalet Partisinin müşterek organlarının... (A. P. sıralarında gülüşmeler)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, rica ederim, dinliyelim.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Şimdi olduğu gibi Sayın Başbakanların şahsan tâyin ettikleri şekilde değil, müşterek kademede yetkili arkadaşlarımızın oyu ile o kabineye vazifeli olarak verilmiş bir arkadaşınızım. (A. P. sıralarından gürültüler, «Bravo» sesleri)

Değerli arkadaşlarm; şunu arz edeyim, Sayın Bakan konuşmasında yurt dışında bulunan bâzı ateşelerin Türkiye'nin bütünlüğünü sarsıcı beyanlarda bulunduklarını ifade buyurarak bunları geri geçtiklerini beyan ettiler. Bu benim Bakanlığımda da...

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Bunların ne lüzumu var.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Şu bakımdan lüzumu var; başımdan geçen bir hâdise olarak, bir mesele ile ilgili olduğu için söylüyorum. Aydemir Kalkan hâdisesi vardır, hatırlarsınız. İhtilâl hükümetleri bu arkadaşımızı yerinden almamışlardır. Bu arkadaşımızın dışardaki vazifesinden yurt içine tâyini bilâhara bakanlıktaki vazifesine son verilmesi benim zamanımda olmuştur sevgili arkadaşlabenim zamanımda olmuştur sevgili arkadaşlarım. Arkadaşım der ki, «kime hizmet ettiklerini bilirler mi, bilmezler mi?» Ben söyliyeyim kime hizmet ettiğimi. Şu anda halen A. P. sıralarında çok değerli ve milletvekili olarak bulunan arkadaşım Ömer Öztürkmen arkadaşıma hizmet ettim. Beyrut Basın Ataşeliğine onun tâyinini ben yaptım. (A. P. sıralarında gürültüler)

Sevgili arkadaşlarım; şu anda çok değerli arkadaşım, Et - Balık Kurumu Umum Müdürü saygıdeğer arkadaşım Enver Batumlu'yu Turizm Bankası İdare Meclisi Âzalığına ben tâyin ettim. (A. P. sıralarında bravo sesleri) Sevgili arkadaşlarım Yassıada'da çile çekmiş Sayın Altemur Kılıç arkadaşımızı Turizm Bankası İdare Meclisi Âzalığına ben tâyin ettim. (A. P. sıralarında «Ooo...» sesleri)

Değerli arkadaşlarım; benim zamanımda tâyin edilen Washington Basın Ataşeliğine tâyin ettiğim Burhan Doğançay arkadaşım bilâhara istifa ettikten sonra onu tekrar vazifeye alan ve vazifesinde devamını rica eden, sağlıyan Sayın Nihat Kürşat arkadaşım oldu. Değerli arkadaşlarım, halen Londra'da başarı ile vazife gören Nejat Sönmez arkadaşımı ben tâyin ettim. Bu arkadaşım halen yurt içerisine çağrılmış değil. Değerli arkadaşlarım, şu saydığım misalleri çoğaltabilirim. Ama bunlar içerisinde ben Adalet Partili iken en şiddetli tenkidlerini bana ok olarak saplıyan Ulus gazetesinin Yazı İşleri Müdürü Sayın Altan Öymen'i de Bonn'a ben tâyin ettim. Değerli arkadaşlarım, C. H. P. nde milletvekili olup adaylığını koyup kaybeden Sayın Kemal Zeki Gençosman arkadaşımı da ben tâyin ettim. (A. P. sıralarında gülüşmeler «ooo» sesleri) Bunlara gülmiyeceksiniz değerli arkadaşlarım. (A. P. sıralarından «çok marifetliymişsin» sesleri) Adalet Partili arkadaşları tâyin ederken rahatsınız. Bu koalisyon hükümetlerinde koltuğa oturduğumuz gün bütün bakanlık mensuplarının huzurunda «Adalet Partili paltomu, kafamı, zihniyetimi kapının dışında bırakarak burada memlekete hizmet etmek istiyoruz arkadaşlar,» diye konuşan bir arkadaşınızım. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri) Değerli arkadaşlarım; o koltuklarda partizanlık yapılırsa âkibetleri kötü olur. Adalet Partili arkadaşlarımı da, C. H. P. li arkadaşlarımı da dü-

rüstlükleri ile, çalışkanlıkları ile bugün dahi, tâyin ettiğim arkadaşların bir tanesini geri alamamışlardır. O arkadaşlarımın haklarını vermek mecburiyetindeyiz. Benim partimin zihniyetine yakın, onun partisinin zihniyetine yakın politikanın sahipleri olan insanlar bu koltuklarda oturamazlar sevgili arkadaşlarım. (C. H. P. sıralarından, «Bravo» sesleri alkışlar). Şunu huzurunuzda büyük bir bahtiyarlık içinde ifade etmek isterim : Bütün bakan arkadaşlarım gönül ister ki, benim naçizane Turizm ve Tanıtma Bakanlığında vermiş olduğum 7,5 aylık imtihan gibi imtihan versinler. (A. P. sıralarından gülüşmeler) Bugün o bakanlık mensupları içerisinde bana karşı saygı, sevgi ve hürmetten gayri bir şey yoktur. Gönül ister ki, ve temenni ederim ki, Sayın Nihad Kürşad arkadaşım da böyle bir şerefli çalışmanın sahibi olsalardı, benim hakkımda o bakanlıkta neler söylendiğini, nasıl sevildiğimi, odacısından umum müdürüne kadar tahkik ederek öğrenebilirdi, ama Sayın Nihad Kürşad arkadaşım bu imtihanı vermekten maalesef yoksun olarak karşınıza çıkıyor. Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından gürültüler, C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri; nihayet müzakereleri bitirdik.

İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve iki arkadaşının, Bakanlığın dış görevlerinde kendi partisine yakın ve kendisi ile aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söylediği iddiası ile Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince gensoru açılmasına dair önergesi» nin gündeme alınıp alınmaması hususunu tasviplerinize arz edeceğim. Gündeme alınmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Gündemin 2 nci maddesine geçiyoruz.

11. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve üç arkadaşının, vatandaşı birbirine düşüren çeşitli olaylarla spor alanlarında cereyan eden hâdiselerin siyasi sorumluları olduğu iddia edilen İçişleri Bakanı ile Devlet Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu ve 105 nci maddeleri gereğince gensoru açılmasına dair önergesi (11/60)

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden Sayın Kemal Palaoğlu, buyurun, söz sizindir. Konuşma süreniz 15 dakikatır, hatırlatırım.

MUSTAFA KEMAL PALAOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; böylesine elîm bir münasebetle huzurunuzda bulunmakla mustaribim. Hükümetin bütün bir asayiş politikasının sonucu saydığım 17 Eylül 1967 felâketinin vukubulmamış olmasını, Kayseri Stadında can veren yurttaşlarımızın şimdi hayatta ve yuvalarında olmalarını ve benim bütün bunları derin bir acı ile söylemek mevkiinde olmama mı pek dilerdim.

Sözlerimin başında kendimi bir vecibeyi yerine getirmeye mecbur sayıyor ve 43 yurttaşımızın ve hemşehrimizin aziz hâtıraları önünde ihtiramla eğiliyorum.

Sayın arkadaşlarım, şu dakikalarda milletin kürsüsünden yapmaya mecbur olduğum şey; bütün arzuma rağmen kaçınamıyacağım, Yüce Meclisin dahi kaçınamıyacağı kadar büyük bir görevdir. Zira bir futbol teması sırasında 43 yurttaşımızın hayatına mal olan felâket, yangın gibi, deprem gibi, trafik vakası gibi tabiî bir hâdise değildir. Felâketin çok yönü ve derin sebepleri vardır. Başka yerlerde olsa, hükümetleri derinden sarsacak kadar önemli olan bu hâdiseye Yüce Meclis eğilmeye ve onu bütün ayrıntılariyle incelemeye mecburdur. Yüce Meclisi ve bütün yurttaşalrımızı yürekten yaraladığında şüphe etmediğim, hâdise, yetersiz bir asayiş politikasının belki en acı belirtisidir ve yaklaşık olarak benim dünyaya geldiğim yıllarda idare meslekine katılmış 40 yıllık bir idarecinin, o sabah şehirde âdeta «geliyorum» diyen bir felâketin bütün açık belirtilerine rağmen bir köy muhtarlığı seçimini izlemek için şehrin dışına iten siyasal ortamın eseridir.

Huzurunuzda işte bu meseleyi, lûtfen emin olmalısınız ki, ciddî, objektif ve her halde gayrihissi bir seviyede tutarak vaz'etmeye çalışacağım.

Sayın arkadaşlarım, sözlerimin bu bölümüne bir sitemle ve bir şikâyetle girmek istiyorum. 17 Eylül 1967 felâketinde 43 yurttaşımız canlarını kaybettiler. Ölenler aslında dar gelirli, yoksul ailelere mensup idiler. Babalar öldü, ihtiyar babaların, dul anaların tek ümitleri gençler öldü ve aile reislerini, başlıca dayanaklarını ve ümitlerini kaybeden pek çok aile iyice perişan oldu. Ama hüzünle, ama ıstırapla söylemiye ve tesbit etmiye mecburum ki, aradan bunca zaman geçmiş olmasına rağmen dev-

let madden ve mânen perişan olmuş bulunan bu ailelere küçük bir ilgi dahi göstermedi. Burada, bu kaderdide ailelerin ilgisizliğe terkedilmiş olmalarından da önemli olan şey şudur sevgili arkadaşlarım; benim bildiğime göre devlet kızmaz, devlet küsmez, devlet duygularına mağlubolmaz. Devlet kendi öz yurttaşlarının göz önünde güçlü, şefkatli ve her halde pek yüksek bir imajdir. Şimdi devleti ve hükümeti, bu yücelerden yücelerde tutulması gereken devlet imajının tahribolmaması için kederdide ailelere maddi ve mânevi ilgiye tekrar davet ediyorum.

Sayın arkadaşlarım, bu felâket bir süpriz olmamıştır. İkinci kategoride millî lig maçlarının başlamasından sonra pekçok yerde bu istidalı gösteren pekçok hâdise oldu. Bunun içindir ki, olay bir yandan eksik ve kusurlu bir spor politikasının, öte yandan yetersiz bir asayiş politikasının ve nihayet valileri böyle günlerde dahi köy muhtarlığı seçimlerini izlemiye sevkeden bir siyasal ortamın eseridir. Bu bakımdan hâdisede, önergemizde kaydettiğimiz sayın bakanların siyasi sorumlulukları bulunduğuna inanıyoruz.

Anayasamız, bakanların siyasi sorumluluklarını 105 nci maddesiyle hükme bağlamış bulunmaktadır. Buna göre, her bakan kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden ayrıca sorumludur. Bakanların siyasi sorumlulukları, 1924 tarihli Anayasamızın 46 ncı, 1292 tarihli Kanunu Esasinin 300 ncu, meselâ Alman Vaimer Anayasasının 56 ncı, 1949 tarihli Bonn Anayasasının 65 nci maddeleriyle tanzim edilmiştir. Bu, pek açık bir şekilde bellidir ki, siyasi sorumluluktur. Bunun, bakanların cezai ve hukukî sorumluluklariyle mutlak ilgisi yoktur. Yani siyasi sorumluğun bahis konusu olması, cezai ve hukukî sorumlulukların her ikisinin veya birinin mevcudiyeti şartına bağlı değildir. İster Parlâmanter olsun, ister Prezidansiyel olsun, bütün demokratik sistemler ve anayasalar, bakanların siyasi sorumluluklariyle cezai veya hukukî sorumluluklarını açık ve keskin çizgilerle ayırmışlardır.

Bu felâkette hâdisenin en yakın ilgilileri ve bence ebedî mesulleri hakkında verilmiş cezai sorumsuzluk kararı, bakanların siyasi sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Zira hâdise, bir stadın duvarları arasında sıkıştırılacak kadar çapsız ve mevzii değildir. Bunun içindir ki, gensoru açılmasını istiyoruz ve bu, mümkün kılındığı takdirde hâdisenin, hatalı stad inşalarından, stad duvarları dibinde kıvranan yaralılara mesai saati geçtiği için para almadan bakamıyacaklarını söyliyen doktorların mevcudiyeti iddialarına, spor yönetiminden asayişe kadar bütün rabıtalarını ve ayrıntılarını konuşmaya hazırız.

Sayın arkadaşlarım, ciddî, yeterli ve ihatalı bir asayiş gücüne ve valileri böyle günlerde dahi köy muhtarlığı seçimlerini izlemiye sevketmiyecek kadar sağlam ve değerli bir siyasal ortama ne kadar muhtacolduğumuzu her halde ve en çok şimdi Sivas'ta Kılavuz Tepesinin eteklerinde 43 mezar hatırlatmaktadır.

Saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — M. P. Grupu adına Sayın Kâzım Ulusoy, buyurunuz.

M. P. GRUPU ADINA KÂZIM ULUSOY (Amasya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker ve arkadaşlarının önergelerinde memlekette asayiş ve Kayseri - Sivas futbol maçındaki müessif hâdiseler için, Anayasanın 89 ncu ve 105 nci maddesi gereğince İçişleri ve spor işlerini tedvire memur Devlet Bakanı Sayın Kâmil Ocak hakkında gensoru açılması istenmektedir. Bu konuda Millet Partisi Grupunun görüşlerini belirtmek için söz almış bulunuyorum.

Sayın milletvekilleri,

Memleketimizde bugün birçok asayişle ilgili düzen bozucu zabıta hâdiselerine sık sık rastlandığı bir gerçektir. Âdi zabıta vakaları sayılabilecek olayları bütün milletlerde olduğu gibi bizde de muayyen ölçüler içinde normal kabul etmek durumu vardır.

Fakat memleketimizde cereyan eden asayişi bozan, nizamları ihlâl eden ve hattâ yer, yer sınıf kavgalarını körükliyecek durumda hâdiseler, meseleye çok daha ciddî bir şekilde eğilmemizi icabettirmektedir. Yurdumuzun muhtelif yerinde esrar, eroin, çeşitli gümrük kaçakçılıkları, mermi, silâh imalât ve kaçakçılığı, kan dâvası, toprak ihtilâfları ve hattâ mesken çekişmeleri ve bunların cemiyet içerisinde ya-

rattığı maddi ve mânevi huzursuzluk yanında milleti endişeye düşürecek asayişsizlik de yaratmaktadır.

Milletin her şeyden önce mutlu yaşaması, huzur içinde ve korkusuz çalışıp hayatını kazanması, bunun için de Devletine ve Hükümetine güvenle bağlanması lâzımdır. Vatandaşın Devlete olan güveni sarsıldığı an huzursuzluğun uçurumunda mesnetsiz ve kendi kendini koruma endişesi ile başbaşa kalacaktır. Bu ise, cemiyetin anarşi içinde bulunduğunun bir delilidir. Şunu hemen açıkça ifade edelim ki, iktidar hangi partinin iktidarı olursa olsun, her şeyden evvel, Cumhuriyet Hükümetinin kanunlarını korumak ve onları gerçek yönüyle, tatbik etmek mecburiyetindedir. Her şeyden evvel vatandaş mal, can ve ırz emniyetini sağlamak, hür nizam içinde haysiyetli ve şerefli yaşamamızı temin etmek Hükümetin başlıca görevidir.

1924 Anayasamızda yer alan vatandaş hak ve hürriyetleri, 1961 de meriyete giren Anayasamızda daha geniş bir şekilde yerini bulmuştur. Bugün vatandaşların çalışma hürriyetleri, seyahat mülk edinme, seçme, seçilme ve inanç hürriyetleri Anayasamızla teminata bağlanmış, hattâ vatandaşların sosyal adalet ilkelerine uygun bir yaşama seviyesine ulaştırılması sosyal güvenlik tedbirlerinin, sağlanması Devlete yüklenmiş birer vazife olmuştur.

Durum böyle iken, zaman zaman basınımıza intikal ettiği gibi, tamamen ferdî olmaktan çıkmış, kütle çarpışmaları ve büyük çapta sosyal tepkiler yaratan üzücü olaylar olmaktadır. Birkaç Koçero hâdisesi ve gangster olayları ve bâzı hırsızlıklar asayiş yönünden Hükümetin durumunu ve tutumunu göstermeye kâfi gelirse de, bilhassa gensoru konusunu teşkil eden Kayseri - Sivas olayları Devlet içinde nizamları ve kanunları yaralıyan, vatandaşların vicdanında büyük akisler yaratan üzücü ve düsündürücü bir olaydır. Bundan önce de Meclisimize getirilen ve hepimizi müteessir eden Elbistan olayları, Parlâmentoya intikal etmemiş basında yer alan kütle kavgaları, Şark olayları, Muğla - Ortaca hâdiseleri, hâlâ dinmemiş Alaca hâdiseleri sayabileceğimiz gerçeklerdir.

Kısaca izahına çalıştığımız esaslar içinde, kırküç vatandaşın hayatına malolan Kayseri - Sivas olaylarını adî bir zabıta vakası olarak kabul etmemize imkân yoktur. Bu olaylar, birden ortaya çıkmış değildir. Günlerden beri basında yer almış, vukuu muhtemel hâdiseler etraflıca basında izah edilmiş ve bâzı tedbirler meyanında, Bursa - Eskişehir futbol maçında vukua gelen üzücü olaylar örnek olarak ele alınmıştı. Oysa ki, Bursa - Eskişehir futbol maçında olan hâdise de küçümsenecek bir durumda değildi. Zamanında alınmış sert tedbirler ve askerî müdahale olayı en az zararla kapatmıştır.

Bu olay ortada iken, Kayseri - Sivas futbol maçında şehirlerarası tahrik unsurları ortadan kaldıracak tedbirleri önceden almak, her türlü yetki ile donatılmış mahallî valilere düşerdi. Maçların, bilhassa son zamanlarda genişletilmesini istiyen şehirlerarası lig maçlarının ya tamamen iptali cihetine gidilmesi, ya da bu maçın Sivas - Kayseri illeri dışında başka bir ilde yaptırılması icabederdi.

Toplum psikolojisini gayet iyi bilmeleri icabeden idareci ve emniyetçiler, her türlü tedbirleri almak suretiyle topluma hâkim olacaklarına inanmışlarsa, bu olayların olmaması icabederdi.

Biz şuna kaaniiz ki, Devlet içinde, Devlet olma kuvveti vardır. Cumhuriyet kanunları hâkimdir. Bu ruh içinde Devletin bütün güçlerini harekete geçirmek suretiyle her türlü tedbirlerin manzumesi altında bu maçlar hâdisesiz yapılabilirdi. Olay olmuştur. Valiler İller Kanununun kendilerine vermiş oldukları yetkilerini her sahada bakanlıklar adına kullanmak imkânlarına da sahiptirler. Asayisin temininde kuvvetlerinin yetmediği, hâdiselerin gelişmesine mâni olunamadığı zaman, ordudan yardım alma imkânına da sahibolan valiler bu tedbirleri almamakla vazifelerini ihmal etmişlerdir. Devletin itibarına ve milletin Devlete olan itimadına gölge düşürmüşlerdir. Kelimenin tam mânasiyle «idarei maslahat» tutum ve davranışından bu hâdiseler patlak vermiştir.

Gensoru münasebetiyle şuna işaret edelim ki, vatandaşlarımızın canlarına malolan ve birçok ocakları söndüren bu müessif hâdise dünyada rastlanan nadir olaylardan biridir. Bir daha tekerrür etmemesi için bu olaylardan ibret alınması yerinde olur kanaatindeyim. Bu hâdiseler bize şunu göstermiştir ki, memleketimizde Hükümet müsamaha ve taviz vermeden kanunları tatbik etmekle mükelleftir. Basına da intikal

ettiği veçhile bugün spor kulüpleri, âdeta birer particilik kulüpleri haline gelmiştir. Aynen derneklerde olduğu gibi memlekette gençliğin, fikren ve bedenen geliştirilmesi ve milletlerarası münasebetlerde sporumuzun tanıtılması, geliştirilmesi maksadiyle kurulmuş olan kulüplerin çatısı altına sokulan siyaset, bunları dejenere etmekte, ayrı kutuplaşmalara sebebolmaktadır.

Samimî kanaatimiz şudur ki, ikinci lig maçlarında böyle bir siyasi tutum kulüplerimizi birbirine düşürmekte, illeri birbirine hasım yapmaktadır. Spor kulüpleri ikinci lig kümelerinde yer almak için birçok çabalar göstermekte, federasyona kütleler halinde müracaat etmekte, birçok siyasi nüfuz sahiplerinin baskısı ile hakkı olmıyan bir küme içine girmektedir. Bu ise girmiyen kulüplerin ve onların taraftarlarının nefretini doğurmakta, dolayısiyle sosyal yönden kümeleşmeler ortaya çıkmaktadır. Bu söylediğimiz husus basına da intikal etmiş, zamanın Federasyon Başkanı acı, acı tenkidedilmiş, hattâ ikinci lige hakkı olmıyan bâzı kulüplere ikinci lig kümesine sokacağını vadettiği için kurban kesildiği de sayfalara geçmiştir. Görülüyor ki, memlekette asayişin bozulmasında kanunlara hürmet etmiyen, vatandaşlar yanında kanunları tatbikle görevli bâzı Devlet memurları da kendilerini siyasetin girdabından kurtaramayıp, kanunları bizzat ihlâl etmektedirler. Bu olayda en az idareci ve emniyetçiler kadar şimdiki Federasyon Başkanı da suçludur.

Özetle ifade etmek istersek, memleketimizde her namuslu vatandaş huzur icinde, güven icinde yasamak, çalısmak ve milletine faydalı olmak istiyor. Bunun için de Hükümetlerden kanunların tam tatbik edilmesini, sucsuzların himavesini, suçluların da amansız takipçisi olmasını istiyoruz.

Sayın milletvekilleri, milletlerin istenilen seviyeye varması kanunlarla olmaz. Bu, kültür meselesi, ekonomik mesele, topyekûn her sahada güclü olma meselsidir.

Gensoru münasebetiyle ifade ettiğim veçhile yurdumuzda bir asayissizlik vardır. Vatandaşlarda, hattâ Hükümet Merkezi Ankara'da yaşıyan vatandaşlarda bile tereddütler vardır. Şahsan ben saat 17,00 den sonra Kızılay'a çıkamıyorum. Asayişi teminle görevli zabıta teşkilâtı müşfik olmadıkça, vatandaşın sevgi ve saygısını kazanmadıkça o yerde asayiş olmaz. Asayiş emniyet ve huzurun olduğu yerde olur.

Sayın milletvekilleri; Millet Partisi Meclis Grupu olarak görüşlerimizi gensoru münasebetiyle detaya inmeden özetle ifade etmiş bulunuyoruz.

Haklarında gensoru açılması istenilen Hükümet üyelerinin bu hususdaki görüşlerini ve yaptıkları işleri öğrendikten sonra o yönden oylarımızın rengini tâyin edeceğimizi arz eder, Yüce Meclisin sayın üyelerini saygı ile selâmlarım.

BAŞKAN — C.H.P. Grupu adına Sayın Reşit Ülker.

C. H. P. GRUPU ADINA REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, gensoru önergesi hakkında Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini kısaca arz etmeye çalışacağım. Şüphesiz bu kadar önemli bir gensorunun onbeş dakika içerisinde ifade edilmesi çok güç olacaktır. Pekçok hususu söyliyemediğimden dolayı sizden özür dilerim.

Muhterem adkadaşlar, memleketin asayiş bakımından manzarası ortadadır. Bir tarafta silâh kaçakçılığı, bir tarafta esrar, eroin ve o kabîl maddelerin kaçakçılığı, bir tarafta mal kaçakçılığı, bunun yanında bitmez tükenmez kan dâvaları, soygunlar, hırsızlıklar almış yürümüştür. Bunlara bir de mezhep ihtilâfları olayları da bu sırada eklenmiş bulunmaktadır. Faili meçhul cinayetler bu memlekette vardır ve devam etmektedir. Her gün dayak hâdiselerini gazetelerde beraber okumaktayız. Şimdi bunların içerisinde Kayseri'de cereyan eden olay, bunların hepsini birden mütalâa ettiğimiz vakit bütün bu asayiş meselelerinde dikkatimizi çekecek, üzerinde duracak bir nitelik kazanmıştır. Bu olayda 43 vatandaşımız can vermiştir.

Muhterem arkadaşlar bu olay ani çıkan bir olay mıdır? Kesin olarak ifade etmek mecburiyetindeyim ki, bu olay Bakanların gözünün içine baka baka gelmiş bir olaydır. (A. P. sıralarından gürültüler.) Şimdi dinlerseniz belki hak verirsiniz. Öyle bir hâdisede bizim kendi yakınlarımız, hattâ kendimiz de bulunabiliriz. Nitekim bir senatör arkadaşımızın başına da, (Burada değil, başka bir vâka sırasında) bir yumruk vurmuşlar, bayılmış. Her birimizin ayrı ayrı başına gelebilecek bir vâkadır. Şimdi 29 Ağustosta

gazetelerin başlığı şudur. Meselâ, Milliyet Gazetesinde; «İkinci ligde tehlike çanları; bu gidişle sahalardan ceset toplanır.» 29 Ağustosta başlık bu arkadaşlar. 17 Eylülde olay olmaktadır. 29 Ağustostaki gazetelerde başlıklar bunlardır. Bu başlığı atmalarına sebep Boluspor - İzmirspor maçı olmuştur. Hakemi Ahmet Bahadır'dır, sahaya hücum edilmiştir, onbeş seyirci yaralanmıştır. Amigolar, isim öyle, hakemi 45 dakika taşa tutmuşlardır. Seyirciler sahaya atlayıp hakemi tartaklamışlardır. Tabanca çekilmiştir, tribün koltukları kırılmıştır, taraftarlar birbirlerini tribünden aşağı atmışlardır. Arkadaşlar bu bir maç; bir muharebe meydanı anlatılmıyor. Vietnam'dan ve saireden bahsetmiyoruz. Yani tribünden aşağı atmışlardır, tabanca çekmişlerdir, vurmuşlardır. Aynı seriden, aynı günde Zonguldakspor - Edirnespor, seyirciler şişe atmışlardır, oyuncuyu yaralamışlardır. Hakem Bedri Akkaya kaleci Faruk'un küfür ettiğini ifade ederek yumruk atmıştır; polis olayı güç yatıştırmıştır. Misafirler polis himayesinde sahayı terk etmişlerdir.

Şimdi muhterem arkadaşlar; bunun gibi muhtelif arkadaşların söylediği hâdiseler tevali etmiştir. Bunları teker teker saymıyorum. Muhtelif maçlar var, bunlar tevali etmiştir. Şimdi bu hâdisede, (ki en mühimi Boluspor - İzmirspor maçıdır), Sayın Ocak şöyle ifadede bulunmaktadır: «Fakat, görüyorum ki, olaylar maalesef devam etmekte ve edeceği de benzemektedir.» Yani 29 Ağustosta edeceğe de benzemekte olduğunu ifade etmektedir. O sırada 29 Ağustosta yazılan bir yazı şudur: «Bu gidişle sahalardan ceset toplanır. Şişe yağmuru, harb meydanı, tabancalar, bıcaklar, yumruklar, sedyeler, kanlı başlar, dehşet içinde kapalı odalarda bekleyişler. «İçerisinde yaşamış bir adam yazıyor bunu. «Polisin azlığı, tedbirin yokluğu, canlarını güç kurtaranlar, gazeteciyi tendit, doğrusu öğrenilmiyen haberler, tecavüzler, düşmanca gösteriler... Hayır, hayır, ne Vietnam Savaşı, ne İsrail - Arap mücadelesi. Ama gelin görün ki, ikinci liğin daha ikinci haftasında Türkiye bir iç savaş meydanına döndü. Ne oluyoruz, nereye giidyoruz, karşımızda taşa tuttuğumuz kim? Bıçağımızı kınından kimin için sıyırıyoruz? Tabancamızın mermisine hedef seçtiğimiz kim? İçişlerinin Sayın Bakanı Faruk Sükan fotbol sahalarında doğan bu olayların bâzı bölgelerdeki kan gütme dâvalarından daha az önemli mi olduğunu sanıyorsunuz? Yol kesen eşkıyalardan daha az mı önemli bu gidiş? Çıkacağını tahmin etmek için müneccim olmaya lüzum göstermiyen bu olayları önlemek hususunda valilerimiz, emniyet müdürlerimiz hangi tedbirleri almışlardır? Koca şehrin göbeğinde insanlar birbirini vurmaya kalkıyor. Böylesine rezalet sadece bir iki bakanı değil, bütün Hükümeti yerinden hop oturtup, hop kaldırmalıdır. Acele ve kesin tedbir bekliyoruz, en kısa zamanda olayların suçluları meydana çıkarılmalıdır. Çünkü, bu kişiler birbirini öldürmek için değil, Türk sporunu öldürmek için bıçak çekmektedirler. Gerekirse olay şehirlerine maç vermeyiniz, gerekirse takımları liğden çıkarınız ve hattâ gerekirse bütün liği kaldırınız. Böyle utanç tablolariyle dolu futbol oynatmaktansa oynatmıyalım daha iyi».

Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu yazı çıkıyor. Bu ikazlar yapılıyor, bu tedbirler gösteriliyor ve ondan sonra Kayseri'de bu olaylar oluyor. Şimdi arkadaşlarım, burada sorumluluk meselesini ifade etmek isterim. Burada bizim gensorumuzda yanlızca bir siyasi sorumluluk bahis mevzuudur. Hukukî veya cezai bir sorumluluk talebedilmiş değildir. Zaten talebedilemez. Onun ayrıdır. Siyasi sorumluluğun ölçüsü de hiç bir Anayasada gösterilmemiştir. Bir bakanı veya bakanları memleketin asayişini korumakta gösterdikleri uyanıksızlık dolayısiyle işten el çektirmekte bir siyasi murakabe vasıtasıdır. Bunun sonunda ceza sorumluluğu vardır. Acaba mesul müdür değil midir diye düşünmiyeceğiz. Siyasetten Bakan sorumlu mudur, değil midir; kendisine tevdi edilen vazifeyi yapmış mıdır, yapmamış mıdır diye düşüneceğiz. Şimdi şu belgelere göre her iki bakan da vazifesini yapmamıştır. Uyarılmıştır, âni de olmamıştır. Bir sene hâdise cereyan etmiştir. Zamanın kısalığı dolayısiyle bunları geçiyorum.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; bugün bilhassa İçişleri Bakanının sorumluluğu 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunun birinci maddesinde açıkca gözükmektedir: «Memleketin umumi emniyet ve asayiş işlerinden Dahiliye Vekili sorumludur.» Şimdi, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda sarih hükümler vardır: Emniyet ve asayişi korumak polisin vazifesidir ve bu hâdiseler olmadan önlemek ve polisin va-

zifesidir. İkinci maddenin (a) fıkrası : «Kanunlara ve nizamlara ve Hükümet emirlerine ve âmme nizamına uygun olmıyan hareketlerin işlenmesinden evvel bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak...» Bu vazife polise verilmiştir. Yani hâdise olmadan önünü almak Bakanların vazifesidir. Bu hâdiseler cereyan etmiştir. Bolu'da bu hâdise cereyan etmiştir, Bursa'da bu hâdise cereyan etmiştir, Zonguldak'ta hâdise cereyan etmişir. Bütün bunlara rağmen, basının uyarmasına rağmen, açık yazılara rağmen - «Ceset toplanacak» diye yazılmıştır arkadaşlar - vazifeler yerine getirilmemiştir.

Muhterem arkadaşlarım, nihayet şu noktayı da ifade etmek isterim. Bu neden olmuştur? Bunun oluş sebepleri üzerinde bir nebze durmamız lâzımdır. Bir defa Bakanlık mevkiine getirdiğimiz insanlar, Parlâmentonun bakanlık mevkiine getirdiği insanlar memlekette o işi en iyi yapacağı farzolunan insanlardır. Çoluğumuzu çocuğumuzu her şeyimizi bu bakanların eline teslim etmekteyiz. Bu bakanlar vazifelerini yapmadığı zaman veya bu vazifelerini başka ölçülere göre kullandıkları zaman işte bugünkü hal doğar. Bunlar nelerdir? Bunların başında Devlet yönetimi esası yerine, oy alma esası alındığı zaman işte bu gördüğümüz manzaralar çıkar. Oy alma esasına Devleti bağladığımız zaman bu manzaralar çıkar ve bir zaman sonra sizler de şikâyet edersiniz, bizler de şikâyet ederiz; hepimiz bunların üzerine eğilmek mecburiyetinde kalırız. Düşünüz bunun yanında oy esasına göre, memnun etme esasına göre, idari maslahat esasına göre bir memlekette asayiş yürütüldüğü zaman olmıyacak hâdiseler yoktur ve hâdiseler birbirini takibeder.

Şimdi bunun yanına vatandaşı silâhlandırmaya teşvik edecek resmî makamların sözlerini de katarsanız, bunun yanına gereksiz af kanunlarını da katarsanız, yani suçlunun muhakkak ceza göreceği hakkındaki ceza hukuku prensibini koyarsanız, o zaman memlekette suçlular ortaya çıkar ve mâsum vatandaşlar suçlulardan korkularından sokaklara çıkmazlar, seyahat etmezler, hiçbir şey yapmaz hale gelirler. Mecburen çıkanlar da kaderlerine razı olurlar.

Muhterem arkadaşlarım şunu da ifade etmek istiyorum ki, bütün bu hâdiselere rağmen Sayın Bakan zaman zaman rakamlar vermekte ve meselâ 3 Eylülde, o tarihlerde söylenen söz, bütün bu hâdiseler cereyan ederken, «Bugün melekette büyük ölçüde huzur vardır» beyanlarında bulunmaktadırlar. Zaman zaman vatandaşlara tavsiyede de bulunmaktadırlar. Meselâ soyguna uğrayan vatandaşların niçin cesur olmadıklarını da ifade etmekten çekinmemektedir.

İÇİŞLERİ BAKANI FARUK SÜKAN (Konya) — Yalanlanmış sözü söylemeyin...

C. H. P. GRUPU ADINA REŞİT ÜLKER (Devamla) — O kadar hırslanmayın...

Muhterem arkadaşlarım; bu olaylar, o günlerdeki gazetelerin başlığı ile ifade ediyorum, geliyorum diye diye - bir yazının başlığıdır - testinin kırılacağı söylenmişti sözlerine uygun olarak, göre göre, baka baka gelmiş hâdiselerdir. Bakanlık mevkii, bakanlık katı, olayları önceden sezmek, haber almak ve önlemek katıdır. Sayın Meclis ve Sayın Başbakan bundan dolayı kendilerine görev vermiştir.

Sivas'ın ve Kayseri'nin mert insanları arasına hiç yoktan husumet tohumları atılmıştır. 43 vatandaşımız ölmüş, yüzlerce vatandaş yaralanmıştır. Olay sosyal, siyasal hayatımızda acısını uzun süre devam ettirecektir. Böylece bu olayda kesin surette her iki bakanın bütün olayların ihbarına rağmen vazifelerini yapmamış oldukları ortadadır. Türk Milletini, memleketimizi, Türk vatandaşlarını yeni olaylardan korumak için bu gensoru önergesini kabul buyurmanızı istirham ediyorum. Saygılarımla. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — T. İ. P. Grupu adına Sayın Çetin Altan.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin asayiş konusu üzerinde ve bu arada Kayseri'de vukubulmuş olan esef verici olaylar hakkında yapmaya çalışacağımız konuşma kuru ve satıhta bir bakan tenkidi değildir. Çünkü bu yapmaya çalışacağımız konuşmanın hacmı ve çerçevesi bir bakanı aşar. Biz sosyolojik açıdan bakacağız olaylara. Ama her politik vak'a Meclise geldiği zaman bu büyük sosyolojik çarpıklığın bir parçası olduğu için biz

daima gensoru açılmasından yanayız. Ama aslında bu Türkiye'nin asayişi meselesi Türkiye'nin tüm siyaseti ile ilgili çok derinlikleri olan bir konudur. Birkaç istatistik sunuyorum :

Halen Türkiye'de 3 591 520 ihtilâflı olay var mahkemelerde ve icralarda. 358 222 ihtilâf da Yargıtayda var. Yekûn 4 949 742. Her ihtilâf asgari iki kişiden meydana geldiğine göre, demek ki, Türkiye'de en az 10 000 000 vatandaş birbiri ile düşmanlık halinde, husumet halinde. Nüfusumuzun istatistiklere göre en çok 1/3 ü aile reisi ve reşit kişi olduğuna göre, Türkiye'de aklı ergin iş sahibi olup da birisiyle kavgalı, nizalı bulunmıyan kişi yok. 32 milyonluk bir memlekette 10 milyon insan; yani her aile başkanı aşağı - yukarı dâvalı. Şimdi böyle bir tabloda bir bakanı tenkid etmekle mesele çözümlenemiyecektir.

Bir başka istatistik :

700 000 kişi - Sayın Hükümetin resmî makamıdır bu - iş bulmak için Türkiye'den dışarı çıkma kuyruğuna girmiş. Bir Fransız iktisatçısı «Kömür fiyatları arttı mı Fransa'da fuhuş da beraber artar» diyor. Sosyal olaylarla iktisadi tabloların nedenselliği meselesidir bu. İş alanı açamazsanız bir bunalım başlar, herkes birbirine düşman olmaya yönelir, ekmek aslanın ağzından, eski mitolojilerdeki daha büyük canavarların, cyclops'ların ağzına girer ve bir kör dövüşüdür başlar. Başka başka konularda bunları daha derinliğine ortaya koymaya çalışmıştır T. İ. P. Bu, bunun şimdi yine karşımıza çıkmış bulunan başka bir görüntüsü. 700 000 kişi memleketten dışarıya iş aramaya gider de o memlekette asayiş olur mu? İmkânsızdır bu. İktisat açısından, sosyoloji açısından imkânsızdır. 32 milyonluk bir memlekette 10 milyon kişi mahkemelerde bulunur da orada asayiş olur mu? İmkânsızdır bu. Bilim açısından imkânsızdır.

Ceza evleri nerede, kimi ıslah edecek? Ceza evlerinde bir suçlunun günlük sabah, öğle, akşam yiyeceği yemek karsılığı 125 kuruşmuş, sosyal adaletten bahsediliyor, biraz artıralım denmiş, 10 kuruş zam yapılmış, 135 kurusa beslenirmiş bir suçlu. Elbette orada esrar satışı, karaborsa, zulaya bıçak sokmak için bilmem ne, falan, yani meydancılık alıp yürüyecektir. Çünkü 135 kurusa mahkûm ıslah olmaz bir kere ceza evinde. Ya çalıstırırsınız, yani başka usulleri vardır, yahut 135 kuruşa yemekle olmaz. (A. P. sıralarından anlaşılmıyan müdahaleler)

Efendim, tablolar meydanda, istatistikler de meydanda, iktidarınızın şerefidir bu...

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmıyalım arkadaşlar.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (Devamla) — 10 milyon kişi mahkemede, iktidarınızın şerefidir. Ben Bakana çatmak için çıkmadım buraya. Sadece sizin suçunuz da değildir bu. Ama savunmakta olduğunuz iktisadi sistemin neticeleri hep boyuna karşınıza çıkacak.

Şimdi geliyor bakın bir maç meselesinde iş. Ne kadar birbiri ile ilintili. Neden yalnız Güney - Amerika devletlerinde maç yüzünden kavga olur, cinayet işlenir. Neden İngiltere'de olmaz? Asıl futbolun ülkesidir. Neden olmaz? Adam madam ölmez beyefendi. 43 kişinin öldüğü yer!.. Bizde ihtilâl oluyor da 3 kişi ölüyor. 43 kişi ölmüş, 6 ihtilâl kadrosu eder. Nerede görülmüş böyle şey? Güney - Amerika devletlerinde raslanır. Çünkü bunun bir ksiko - sosyal tahlili vardır. Niçin insanlar o kadar da sporcu olmak yeteneğine sahip değil iken, bütün spor meraklıları maça giderler? Hayatlarında spor mu yapmışlar? Protein alamıyan çelimsiz insanlardır çoğunluğu. Giderler ta sabah namazı, beklerler, kuyruğa girerler. Bu kadar spor meraklı olan seyirci nereden geliyor? Bunun bir sebebi olacak. O kadar eziktir ki, bu geri ülkelerin yılda 400 lira kazanma üstüne olan istatistiklerindeki insanları, bir yerde bir şey vermek isterler bunlar. Onun için tutarlar bir tarafı bir takımı ve illâ da o yensin isterler. Çünkü bir entüisyonla o yendikçe kendinin hayattaki galebesi tatmin olur, onun için çok öfkelenir o takımı yenildiği vakit. Bütün hayatı eziklik içinde. Gittiği zaman maça, çağırır, bağırır, at golünü, aman bilmem ne, hakeme kızar. Aslında o heyecanı onun hayatının özetidir. Bu... (A. P. sıralarından anlasılmıyan müdahaleler.)

Efendim, Adler'i falan okumak gerekir. Böyle şaka ile olmaz. (A. P. sıralarından «okuduk, okuduk» sesleri)

Okuduysanız orada işiniz ne?

Bu heyecandır, bu heyecan... Bu heyecan, bu ezikliğin verdiği heyecan bütün geri ülkelerin spor gösterilerinde aynı sonuçları verir. Biz vaktiyle zannederdik ki, Amerika Türki-

ye'ye musallat olmadan evvel, çocukluğumda, gençliğimde, bakardım karikatürlere, Güney - Amerika devletlerinde maçta birtakım adamları gitmişler, öteki takımın kalesini testere ile kesiyorlar. Yanında bir başka karikatür; Güney - Amerika memleketlerinde insanlar sıcak kanlıdır, heyecanlıdır. Çünkü sabahleyin erken kalkar, orada ihtilâl yapar... Bunlara biz gülerdik, anlamazdık o Güney - Amerika ülkelerinin dramını. Bugün Türkiye'de aynı edebiyattan geçmektedir, aynı olaylar çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Çünkü onun derinliğinde, yine bir sömürü meselesi, yine insanların, o çağ insanlarındaki gelişimini sağlıyamama meselesi yatmaktadır. Tek ümidi, hiç değilse psikolojik yönde birtakım başarısına bağlı bir adamın. İş arayacak, yok. 700 bin kişi kuyrukta dışarıya çıkmak için. 32 milyonda 10 milyon mahkemelerde.. (A. P. sıralarından, «toto oynasın» sesi) O zaman sizin partinizdekiler belki de bakan olurdu beyefendi, toto ile idare edilseydi, yani şanslarla, talihlerle.. Bilimsel bir Dünyaya gidiyor artık, bakın bilimsel.. Ya, bilimsel... Bu, geri ülkelerin kaderidir. O ülkelerin kaderidir ki, Çanakkale'de bir bayan muhtar, Türkiye'nin şerefi olan insanlardan biri, bir yabancı taşıttan, o köy deniz kıyısında olduğu için, bir körfez kenarında, 2,5 lira vergi ödemeniz lâzımdır, köy tüzelkisiliğine aittir der, mektup yazar Amerikan Büyükelçiliğine, kendisine 2,5 lira gönderilir. Gizli anlaşmalar icabı biz vergi ödemeyiz ama, ayıp olmasın diye alın ikibuçuğunuzu.. İşte bu psikolojideki insan maça gider, son çırpıntısıyla oradaki takımı tutar. Bölgecilik girer, Sivas'tı, Kayseri'ydi, 43 tane cenaze çıkar. Bu sadece Türkiye'ye hâs bir hikâye değildir. Size yabancı geliyor. Çünkü olayları bu şekilde düşünmeye alışık değil henüz Türkiye'nin birçok önemli siyasisi. Spor tarihine baktığınız vakit Güney - Amerika devletlerine, karşılaştırdığınız vakit millî gelir tablolarını, karşılaştırdığınız vakit Amerikalılarla yapılmış gizli anlaşmaları, karşılaştırdığınız vakit adam başına düşen millî gelir hesabını, karşılaştırdığınız vakit maçlara olan merakın bu hasta ölçülerde tecelli edişini ve hepsini birden inceleyince karşınıza Kayseri olaylarının 43 cenazesinin bilimsel sebepleri çıkar. İş alanı yok ise... (A. P. sıralarından anlaşılamıyan müdahaleler) Beyler o kadar büyük hâdiselerden bahsediyorsunuz, çok hoşuma gidiyor, ama biraz da kürsüden söyleseniz şu diyalektiği de arkadaşlarınız da öğrense.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmıyalım efendim. Müdahale etmeyin arkadaşlar.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (Devamla) — Söylüyorum tabiî, istatistikler resmîdir. Şimdi bakın, bir tane daha istatistik veriyorum, kaçakçılık hakkında.. Gayet enteresan bir durum. Kaçakçının sayısı azalıyor, fakat kaçırılan malın kıymeti yükseliyor. Demek ki, ufak tefek perakende kaçakçılık teşkilâtlanmaya başlamış. Adamların sayısı azalıyor, kaçakçılığın nisbeti artıyor. Temelde bunun sosyolojik kısmını bir parça izah etmeye çalıştım. Bir de filozofik tarafı vardır, felsefî tarafı vardır Çok beğenip, tapmak istediğimiz Amerika Birleşik Devletlerinde dört çocuktan her biri sabıkalıdır ve Amerikan hayranı olmaya devam edecek her baba, ileride çocuklarından bir tanesinin veya tek oğlunun Türkiye'deki o dört sabıkalı çocuktan biri olmasına zemin hazırlıyor demektir. Misal meydanda... Çünkü, - yine aynı yere geliyor - totodur iş, iş bilenin kılıç kuşananın, vur vurduğunu, kır kırdığını, ele geçir, sat, kârından al. İş bilenin, kılıç kuşananın, dış pazarların yok, büyük endüstrin yok, içeriden olacak. Gidersin maça, o ezgi, o sıkıntı, ev kirası ödenmemiş, yassa Demir, yürrü Metin, at golü yahu falan.. (Gülüşmeler) Sonra birisi de. «Yahu, sus be kardeşim, Hüseyin daha iyi oynuyor..» deyince çeker bıçağı vurursun, yahut tribün yıkılır, çalmıştır çünkü oradan mütaahhit biraz çimentoyu, alaşağı bir 43 cenaze. Bunun hesabını Sayın Bakandan sormak... Bir olay değildir bu.. Ama bütün bu gensoruları meydana getiren siyasi vakalar aslında bu tüm tablonun parçaları

Buradaki sayın arkadaşlar meselelerin bu açılardan ele alınışına bazan öfkelenirler. Efendim, işte bunlar böyle aşırıdır, soldur, falan.. Bilimsel mi değil mi?.. Zıddını söylüyorsanız istatistikleri konuşturursunuz, başka bir tahlil yaparsınız.. Böyle hemen babalanıp, falan, nerde savcı, ne türlü şeyler anlatıyor falan değil.. Demokrasi böyle olur, böyle karşılıklı söylemek falan.. Bu konuları, 25 senedir bu parlâmentolarda izlerim, kendi meslekim icabı. Her zaman bakana çatarlar.. İşte efendim

tabancalar kaçırılıyor, adam öldü, câni bulunamadı, faili bulunamadı... Hiç kimse gidip de kapitalizme çatmamıştır, T. İ. P. gelinceye kadar. Ben burada Bakanın nesine çatacağım?.. Bakan ancak kapitalizmden yana olduğu kadar suçludur Türkiye'de. Yoksa asıl bu değildir, sömürülen ülkelerde insanlar tatmin olmadığı sürece bu asayişsizlikler devam edecektir ve işte misali Amerika.. Aynı örnek buradan geçerken gangsterlerin de idare ettiği devirler olmuştur Şikago'yu. Hâlâ daha orada gangsterlerin, evet efendim Truman'ı hayatında görürsünüz, kendisini yetiştiren gangsterin cenazesi peşinde giderken resmî vardır kitabında.

BAŞKAN — Sayın Altan, bir dakikanız var, lûtfen toparlayınız.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (Devamla) — Aynı tablolara heves edildiği vakit üstelik bu kadar fakir ülkede daha çook çok, gönül hiç istemez, ama bu metot birçok maçlarda hâdiseler çıkartacaktır. Daha birçok sokak serserisi Amerikan edebiyatiyle gangster sayılacak ve hakikaten parasız bir Hükümet memuru büyük bir... (A. P. sıralarından anlaşılmıyan müdahaleler)

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (Devamla) — . . . . . bürünecektir. İstanbul'da iki bin polis var benim tahminime göre. Aldıkları para nedir? Bir ithalâtçının yıllık kazancı kadar değildir. E, bu adamı tutup da arkasını pohpohlıyaraktan elâlemin kurşunlu tabancalı, bilmem ne serserisinin önüne hayatını vermek üzere çıkaracağız.

BAŞKAN — Sayın Altan, vaktiniz doldu, lûtfen cümlenizi bağlayınız.

T. İ. P. GRUPU ADINA ÇETİN ALTAN (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Türkiye'de yılda 400 lira kazanmaya devam ettiği sürece insanların çoğunluğu, 10 milyon kişi mahkemelerde ihtilâflı vaziyette bulunduğu sürece ve 700 bin kişi dışarıda iş aramak için kuyruğa girdiği müddetçe maalesef bu olaylar karşımıza gelecektir ve her seferinde o günün İçişleri Bakanı kapitalizmden yana olduğu için bunun cevabını vermek zorunda kalacaktır.

Saygılarımı sunarım efendim. (T. İ. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Grupu adına Sayın Kevni Nedimoğlu.

A. P. GRUPU ADINA KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker ve Sivas Milletvekillleri Sayın Mustafa Kemal Paloğlu, Sayın Nasuh Nazif Arslan ve Sayın Kâzım Kangal taraflarından verilen ve İçişleri Bakanı Sayın Faruk Sükan'la Devlet Bakanı Sayın Kâmil Ocak haklarında gensoru açılmasını öngören önerge dolayısiyle Adalet Partisi Grupunun görüşünü arz etmek üzere huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Sayın milletvekilleri bu önergelerinde belirtmek istedikleri sebeplerle İçişleri ve Devlet bakanları haklarında Anayasanın 89 ve 105 nci maddeleri gereğince gensoru açılmasını istemektedirler.

Meselenin esasına girmeden evvel şu noktayı arz etmek isterim ki, önerge, siyasi sorumluluğun tesbitine medar olacak bir muhteva taşımamaktadır. Zira, Kayseri Sivas olaylarından başka müşahhas bir hâdiseyi ihtiva etmemekte, dayanaksız bir beyan tarzı ile yurdumuzun umumi bir huzursuzluk ve asayişsizlik içerisinde çalkandığı iddiasını taşımaktadır.

Gensoruda, iddia konusu hâdiselerin açık ve seçik tarzda ifade edilmesinde ve bunun maddi delillerinin verilmesinde zorunluk vardır. Bu muhtevadan ve her türlü dayanaktan yoksun beyanların gensoru önergesine muhatabolan bakanların sorumluluğuna bir sebep teşkil etmiyeceği aşikârdır. Bu hususa bu kadar işaretle yetinerek, önergede yer alan konular hakkındaki görüşümüzü arz ve ifade edeceğim.

Önergede iddia edildiği tarzda yurdumuzda asayiş ve genel düzen bozukluğunun aşikâr olduğu hakkındaki görüşe, bütün insaf sahibi vatandaşlarımız gibi bizim de katılmamıza imkân yoktur. Şu hususu hemen ifade edeyim ki, memleketimizin umumi asayiş durumu, Hükümetimizin, demokratik rejimin icabı olan büyük müsamahasına rağmen her hangi bir devirden daha bozuk olması şöyle dursun, her devirden daha fazla huzur ve emniyet vericidir. Gün gibi aşikâr olan bu gerçeğin politik maksatlarla inkârı, arzu edilen neticeyi elbette sağlıyamıyacaktır. Müsaadenizle bu görüşü teyidedecek bâzı istatistikî rakamlar vermek istiyorsam da,

en sonra konuşacak olan Sayın Bakanımız bu hususta gerekli rakamları vereceği için, vaktinizi almamak için bu noktaya işaret etmeden geçeceğim.

Zabıtanın, hâdiseler üzerine cesaret ve dikkatle eğilmediği ve bunda moral bozukluğu ve partizanlığın tesirinin büyük olduğu iddiasını kabul etmek mümkün değildir. Zabıtanın, asayişin kurulmasını ve korunmasını temin hususunda kendisine düşeni büyük bir cesaret ve kanun anlayışı içerisinde yapmakta olduğundan kimsenin şüphe etmeye hakkı yoktur.

Zabıtanın görev yapmak hususunda gösterdiği iddia olunan tereddüdüne sebebolarak beyan olunan moral bozukluğu ve partizanlık iddiasına gelince: Hemen ifade edelim ki, Adalet Partisi iktidara geldiği günden beri bir hukuk ve nizam müessesesi olan demokratik düzenin muhafazasında ve yaşamasında kanunların tatbikçisi olan müesseselere ve bunlardan birisi bulunan zabıtaya bu görevini ifa için maddi ve mânevi her türlü desteğini esirgememiş, bilâkis zabıtanın kanunî gücünü huzur ve emniyetin teminatı saymıştır. Burada münakaşasını doğru bulmadığımız geçmiş hâdiselerin tevlidettiği moral bozukluğunun Hükümetimizin ve zabıta kuvvetlerinin idaresinde birinci derecede sorumlu olan Sayın İçişleri Bakanımızın devamlı gayret ve olumlu tutumuyla ortadan kalktığını ifade ederseh önergenin vesile olduğu, kamu oyunca bilinen bir gerçeği hâfızalarda yenilemiş oluruz.

Partizanlık iddiasına gelince; bunun, her vesileyle ifade edilen ve münakaşasını yapabilmek için müşahhas misalleri hiçbir zaman getirilemiyen iddilardan ibaret olduğunu ifade ile yetineceğim.

Şu noktayı beyan edelim ki, Adalet Partisi partizan bir tutum ve idarenin ne memlekete, ne de bizâtihi parti olarak kendisine en küçük bir menfaat sağlamıyacağına inanmış bir siyasi teşekküldür. Adalet Partisi iktidarını, partizan ve zorba bir tutumla değil, sadece memleketine ve aziz milletine hizmet ile devam ettirebileceğine ve en mâkul iktidar yolunun da bu yol olduğuna gönülden inanmış bir partidir. Bu itibarla, bu tarz ve delilden uzak asılsız iddialarla bir iktidarın, Hükümetin veya Hükümet üyelerinden birinin müşkül duruma düşürülebileceğini zannetmek, zan ve iddia sahipleri için fazla iyimserlik olur kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, gensoru önergesiyle dönülüp dolaşılıp netice itibariyle muvafık, muhalif bütün vatandaşlarımızı dilhun eden Kayseri olaylarının üstüne gelinmek istenmektedir. Acıları henüz unutulmamış ve hangi vesileyle olursa olsun tekrarlanarak bu acıların ve iki kardeş ve komşu vilâyet halkı arasında geçici bir zaman için dahi olsa husule gelmiş kırgınlık ve soğukluğun tazelenmesine sebebolabilecek olan bu müessif hâdisenin Meclis kürsüsünde söz konusu edilmesinden büyük bir üzüntü duyduğumuzu bilhassa ifade etmek isteriz. Kanaatimiz odur ki; Meclis olarak vazifemiz, sayın bakanların her hangi bir şekilde sorumluluklarını gerektirecek bir mahiyet arz etmiyen bu hâdiselerin tekrarlanmasına meydan vermek değil, muhtacolduğumuz ve teessüsünü arzuladığımızı her vesile ile ifadeden geri kalmadığımız huzur, millî birlik ve berabetliğin teessüsünü sağlamak için bu müessif hâdisenin doğurduğu kırgınlıkları ortadan kaldırmak imkânlarını araştırmak olmalıdır. Burada istemiyerek, bu hâdisenin oluşuna ve seyrine dokunmak mecburiyetinde kaldığım için üzgünüm.

17 . 9 . 1967 Pazar günü Kayserispor - Sivasspor takımları arasında Kayseri Stadyumunda yapılan maçta aşırı heyecanın doğurduğu hâdiseler sonunda çıkış kapısında sıkışan seyircilerden 43 Sivaslı vatandaşımız maalesef vefat etmişlerdir. Hâdise Ankara'da duyulur duyulmaz aynı akşam Sayın İçişleri Bakanımız ve Sağlık Bakanımız bir müfettiş heyeti ile ve uçakla hâdise mahalline gitmişlerdir. Her türlü taraflılık iddialarına mahal kalmaması için tarafsızlıklarından ve ilmî kifayetlerinden şüphe edilmesi mümkün olmıyan Adlî Tıp Meclisinden bir heyet celbettirilerek gerekli otopsiler yaptırılmış ve neticede iki vatandaşımızın göğüs sıkışmasına inzımam eden enfarktüs, iki vatandaşımızın göğüs sıkışmasına bağlı kot kırıklığının sonucu akciğer kanaması ve diğer vatandaşlarımızın da göğüs sıkışması sonucu asfiksiden vefat ettikleri tesbit edilmiştir. Hâdisenin cereyan tarzı ve hâdiseden evvel ve sonra alınan tedbirler hakkında Sayın Bakan daha etraflı izahat vereceklerinden konuya bu ölçüde işaretle iktifa edeceğim. Müfettişler Kurulu gerekli soruşturma ve incelemeyi yapmış ve neticede Vali ve Emniyet Müdürü hakkında vazifeyi ihmalin mevcudiyeti mütalâası ile fezleke tanzim edilerek Danıştaya

intikal ettirilmiştir. Danıştay İkinci Dairesi hâdisede Vali ve Emniyet Müdürünün her hangi bir ihmali olmadığı kanaatine vararak adı geçenler hakkında men'i muhakeme kararı vermiş ve bu karar İdari Daireler Kurulunca da re'sen incelenerek tasdik olunmuştur. Birinci derecedeki sorumluları olan Vali ve Emniyet Müdürü hakkında yetkili kaza merciince men'i muhakeme kararı verildikten sonra Bakanlar hakkında gensoru açılması istemindeki mantıki isabeti takdirde güçlük çektiğimizi itiraf etmek mecburiyetindeyim.

Şu noktayı da Yüce Heyetinizin takdirine arz etmek isterim :

Bundan 15 - 20 gün evvel İçişleri Bakanlığı Bütçesinin Bütçe ve Plân Karma Komisyonunda müzakeresi sırasında gensoru konusu yapılan hususlar önerge sahipleri dâhil, iktidara ve muhalefete mensup birçok değerli senatör ve milletvekilleri tarafından en ince teferruatına kadar temas edilmiş, Sayın Bakan da geniş ve tatminkâr izahatı ile sorulan hususları cevaplandırmıştır. Birkaç gün sonra da Senato ve Meclis Genel Kurullarında aynı konuların her cephesi ile dile getirilmesi mümkün olacaktır. Hal böyle iken meselenin bir gensoru konusu yapılmasında ciddî bir düşüncenin hâkim olduğunu kabul etmemizin mümkün bulunmadığını ifade edersek sayın arkadaşlarımız bizi mâzur görsünler.

Muhterem arkadaşlarım, bu vesile ile bir hususa işaret etmeden sözlerimi bitirmek istemiyorum. Bu, üzerinde hassasiyetle titrediğimiz demokratik rejimin en sağlam teminatı olan Anayasamızın mânevi değerini korumanın muvafık muhalif hepimizin müşterek ve vazgeçilmez vazifemiz olduğudur.

İfade etmek mecburiyetindeyim ki, Anayasa müesseselerinin kasdi veya gayrikasdi sulistimali Anayasanın mânevi değerini zedeler bir mahiyet arz eder bir anlam taşırsa bundan çok şeyler kaybederiz. Anayasanın 88 ve 89 ncu maddelerinde tanzim edilen ve Meclislerin murakabe haklarını tesbit ve tâyin eden gensoru, genel görüşme, Meclis soruşturması gibi konular Anayasanın saygı gösterilmesi gereken müesseselerdir. Bu çok önemli murakabe müesseselerinin politik maksatlara alet edilmesi ve obstrüksiyon vesilesi yapılması hem memleketin umumi menfaatlerine, hem de bizatihi Anayasamızın maksat ve ruhuna aykırıdır. Bu müesseselerin her vesile ile kullanılması Anayasamızın mânevi değerini zedeler ve dolayısiyle Anayasa müesseselerine karşı duyulmasını arzu ettiğimiz saygı fikrini za'fa uğratır. Binaenaleyh, bu müesseselere saygı fikrindeki samimiyetimizi, onları politik maksatlarla istismar örnekleri vermemek suretiyle ispadetmek mecburiyetinde bulunduğumuzu arz etmek isterim.

Saha içinde futbolcuları, hakemleri ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünü ilgilendiren herhangi bir hususun mevcut olmaması ve böyle bir iddia da ileri sürülmemesi muvacehesinde, Devlet Bakanı Sayın Kâmil Ocak hakkında gensoru açılması talebinin mâna ve sebebini izah da mümkün değildir.

Arz ettiğim bu sebeplerle A. P. Grupu olarak gensoru açılması hakkında önergenin gündeme alınması aleyhinde oy kullanacağımızı arz eder, Yüce Heyetinizi saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Güven Partisi Grupu adına Sayın Coşkun Kırca, buyurun.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Grupumuzun bu önergenin ele aldığı çeşitli konuları birbirinden dikkatle ayırarak mütalâa etmek gerektiği inancındadır. Spor alanlarında cereyan eden vahîm olaylardan büyük teessür duyduğumuzu belirterek sözlerime başlamak isterim. Bundan aylarca önce Kayserispor - Sivasspor maçında bir gölün ardından çıkan vahîm olaylardan sıkışmak ve havasız kalmak suretiyle hayatlarını kaybeden yurttaşlarımızın hatıralarını ve olayla uzaktan yakından hiçbir ilgileri olmadığı halde ertesi günü Sivas'ta evlerine ve işyerlerine taarruz edilen, eşyaları tahribedilen, haksız muamelelere mâruz kalan yurttaşlarımızın acılarını istismar etmek doğru değildir. Yapılacak şey bu acı olaylardan çekilen bunca ıstıraptan gerekli dersleri almaktır. Partimiz bu konunun millî bütünlüğümüze hizmet edecek şekilde ele alınmasını istemektedir. Spor şehirleri birbirine yaklaştırırsa, millî beraberliği kuvvetlendirirse ve insanları mânen yükseltirse faydalıdır. Çeşitli kışkırtmalarla iki vatan köşesi arasında uçurum yaratılmaya çalışılırsa bundan milleti-

miz fayda görmez, düşman faydalanır. Maçtan önce kavgaya zemin hazırlayan kışkırtmalar olduğu, mahallî kulübün değerli idarecileri tedbir alınmasını istiyerek emniyete başvurdukları halde Emniyet Müdürü ve o gün şehir dışına çıkan vali görevlerini uyanık ve dikkatli birer idareci gibi yapmamıştır. Kasıtlı ve mübalâğalı şekilde aksettirilen haberlere rağmen sopa, şiş, bıçak, tabanca yarasıyla ölen tek insan yoktur. Tarafsız mülkiye müfettişleri tarafından hazırlanan fezleke, hastane ve adlî tıp raporları yangına körükle gitmek istiyenlerin iddialarını çürütmüştür. Bununla beraber vali ve emniyet müdürü dikkatli davransalar, yapılan uyarmalar değerlendirilmiş bulunsaydı maç tehir edilir, olaylar önlenebilirdi. Bakanlar önceden haberdar edilmiş olsaydılar bu emri vermiş olacakları, iyi niyet esas alınarak, tahmin edilebilir. Sabahın erken saatlerinden itibaren akın akın şehre gelenlerin, sokaklarda yapılan nümayişlerin, gerilen sinirlerin yaratabileceği sonuçlar idarece sezilebilseydi yeterli polis ve asker kuvveti bulunan bir şehirde asayiş korunabilirdi. Kayseri'deki olayları önceden tahmin etmek mümkün bulunmadığını, olayların birden patlak verdiğini ileri sürenler dahi Sivas'ta ertesi günü başlıyan ve daha ertesi günü devam eden tahrip ve tahriklerin rahatça önlenebileceğini kabul ederler. İlk günkü olay bir gelin yarattığı heyecandan âni olarak doğmuş sayılsa bile aradan bir iki gün geçtikten sonra vukubulan tepkileri beklenmiyen bir gelişme ve sürpriz saymak zor. Bu itibarla idare Sivas'ta da görevini yapmamıştır. Büyük sayıda asker ve zabıta kuvveti olan bir şehirde bu tahripler yakıp yıkmalar önlenebilirdi. Sivas olayından dolayı tutuklananların duruşmaları halen devam etmektedir. bu sebeple olayın bu cephesi üzerinde fazla duracak değiliz. Bizce her iki valinin de görevlerinden alınması yerinde olmuştur.

Sayın milletvekilleri, Güven Partisi olarak biz millî bütünlüğe zarar veren her davranışın karşısındayız. Siyaset adamlarının görevi millî beraberliği ve millî bütünlüğü korumaktır. Büyük millî menfaatlerin bahis konusu olduğu hallerde mahallî politika hesapları yapılamaz. Millet temsilcileri bütün Türk Milletini temsil ettiklerini düşünerek yangına körükle gitmemek mecburiyetinde olduklarını hatırlamalıdırlar. Güven Partisi olarak biz millî beraberliğe ve bütünlüğe her şeyden çok önem veriyoruz. Görevimiz aynı vatanın evlâtları arasında sevgi ve saygı bağlarını kuvvetlendirmektir. Hiçbir mahallî politika hesabı bize bu temel görevimizi unutturamaz. Kabuk bağlıyan yaraları deşerek kanatmakta fayda yoktur. Şifa bulmaya başlıyan yarayı tam olarak tedavi etmek yollarını hep birlikte aramalıyız. Bu maksatla Güven Partisi Grupu maçta ölen bütün yurtdaşlarımızın ailelerine ve evleri, işyerleri taarruza uğrıyan, malları tahribedilenlere tam ve yeterli tazminat ödenmesini istemektedir. Mânevî kayıplar ne yazık ki telâfi edilemez. Ölenlere rahmet dilerken hiç değilse ailelerinin maddî ıstıraplarını mâkûl bir tazminatla hafifletmeliyiz. Hiçbir kusurları olmadığı halde işleri ve evleri hücuma uğrıyanlar da idareden tazminat almak hakkına sahiptirler. İdare hukuku bâzı hallerde şahsi kusur ve hattâ hizmet kusuru olmasa bile idarenin tazminat ödemesini kabul eder. Şimdi yapılacak iş budur ve adaletin el koyduğu suçların mahkemeler tarafından cezalandırılmasını beklemektir.

Sayın milletvekilleri, Kayseri'deki olaylarda Vali ve Emniyet Müdürü kusurlu olsa da, haberdar olmadığı bir olayın sorumluluğunu Bakana bağlamak haklı sayılamaz. Ertesi günlerde patlıyan Sivas olaylarını Bakanın önceden tahmin etmesi ve önlenmesi gerekirdi denebilir. Ancak gensoru önergesi olayların bu cephesine eğilmiş değildir. Bu izahlarımızın ışığı altında grupumuz bu gensoru önergesinin gündeme alınmasında fayda görmemektedir. Tekrar edelim ki, küllenmeye başlıyan yaraları körüklemekte hiçbir fayda yoktur. Bölücü hâtıraları kıpırdatmak yerine ıstırapları dindirmeye çalışmak, beraberlik duygusu yaratmak lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, önergenin bir başka kısmında genel emniyet ve asayiş dâvamıza temas edilmektedir. Önergenin yazılış tarzından bu dâvanın önerge sahiplerinin nazarında aslî telâkki ettikleri konu için bir girizgâhtan ibaret olduğu anlaşılıyor. Halbuki biz Güven Partisi Grupu olarak asıl bu dâvaya ve yurt ölçüsünde asayişe önem veriyoruz. Memleketimizde asayiş dâvası İçişleri Bakanlığının ala-

cağı zabıta tedbirleriyle ve hattâ bakanlığın imkânları artırılmak suretiyle çözülebilecek bir dâva değildir. Elbette mevzuatta bâzı değişiklikler yapmak, emniyet ve jandarma teşkilâtımızı takviye etmek zaruretindeyiz. Bu zaruretleri inkâr etmiyoruz. Fakat asayiş konumuzun içtimai ve iktisadi yönleri üzerine ciddiyetle eğilmeden dâvaya çare bulmamız mümkün olamıyacak. Bâzı asayişsizlik olaylarının ise basit soygunlardan ibaret kalmadığını gösteren işaretler de vardır. Pek tabiîdir ki, bu konu iktisadi ve içtimai açılardan etraflı bir şekilde ele alınmalıdır dediğimiz vakit, her çeşit istatistiği veya her çeşit içtimai vakıayı iktisadi sistem meselelerine veya sınıf mübadelesi fikrine bağlamak gibi bilimsel olmakla hiçbir ilgisi olmıyan fevkalâde iptidai bir görüş tarzına da Güven Partisi olarak iltifat edecek değiliz. Ne sosyologların, ne kriminologların bu tarzı düşünce tarzına, dünyanın hür düşünce imkânı mevcudolmıyan belirli bölgeleri hariç, iltifat etmediklerini de biliyoruz. (Alkışlar)

Benden evvel konuşan bir arkadaşımız; hangi istatistiğe istinadettiğini bilmiyorum, belki doğrudur belki değildir; Amerika'da her dört çocuktan birine sabıkalı olduğunu söyledi. Bizde de anlıyabildiğim kadar; refah seviyesinin düşüklüğünü, ki, dışarıya işçi gitmesi olsa olsa bu sebepten dolayı söylenmiş olsa gerek, buna delil olarak verdi. Demek ki, munhasıran refah seviyesinin yüksekliği veya düşüklüğü kriminolojik istatistiklerin yüksekliği bakımından munhasır sebep sayılmasa gerek. Yine eğer Sovyet Rusya'da karaborsacılık suçlarının, kapitalist ülkelerde görülmiyen ölçüde ölüm cezası ile cezalandırıldığı da düşünülecek olursa ve refah seviyesi yükseldikten sonra Sovyet Rusya'da, meselâ İsveç'de görülen, meselâ Amerika'da, İngiltere'de görülen tarzda Beatles'lerden, Holigan'lardan, bunların asayişsizlik vakıalarından şikâyet edebiliyorsa, bütün bu kriminolojik hâdiseleri iktisadi sistem farklılıkları ile aynı olarak izah etmenin ne dereceye kadar bilimsel bir görüş olduğunu yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

Hindistan, refah seviyesi geri bir memlekettir. Kimin nazarında kapitalisttir bilmiyorum, ama benim nazarımda iktisadi ölçüde geleneksel ve arkaylık bir ülke manzarasını geniş ölçüde arz eder. Bu memlekette bir de bakarsınız, dil kavgaları yüzünden büyük asayişsizlikler çıkar, ama her halde Amerika'ya ben benzemiyen, ama kendine göre kapitalist bir ülke olan, fakat refah seviyesi pek yüksek olan Belçika'da da insanlar yine dil ayrılıklarından dolayı birbirlerine girebilirler. Veyahut hiç de kapitalist olduğu iddia edilmiyecek olan Çin'de asayişsizlik; siyasi iktidarın bir kısmı tarafından, siyasi iktidarın bir diğer kısmı aleyhine teşvik edilebilir.

Görülüyor ki, burada bir - iki tane istatistik söylemek kriminolojik istatistikler tetkik edildiği zaman, değişik dönemlerde değişik memleketlerde akla gelebilecek bir kısım, ama sadece bir kısım, sebepler zikredilerek, işte burada bilimsel bir tahlil yaptık ve Kayserispor - Sivasspor meselesinde veya daha sonraki olaylarda birbirlerine girenler, şu veya bu iktisadi sistemin tesiri altında bunu yaptılar, burada söylenmedi, ama, kimisi falanca sınıfa kimisi de falancaca sınıfa mensuptur, diye birtakım sözler söylemenin bilimsel olmakla hiç ilgisi olmıyan sözler olduğu âşikârdır. Aslında bilim, insanların kafası muayyen bir şekilde işleme terbiyesi ve alışkanlığı görmüşse, bu tarzda düşünülebilecek bir şeydir. Zor bir şeydir, demiyorum; kim zahmet edip de bu işin içine girse, Descartes'ın dediği gibi; sağduyu insanlar arasında en eşit şekilde taksim edilmiş olduğuna göre, herkes bunda da başarı gösterebilir. Ama ne yazık ki, bâzı insanlar tembeldirler. Fakat yine aynı insanlar kendilerine büyük bilimsellik vasfı vermek isterler, işte o zaman rakamlar gelişigüzel sebepler ardı arkasına sıralanır ve neticede çok basit, ama her şeyin anahtarı olmak vasfını haiz telâkki edilen sınıf kavgası ve iktisadi sistem farkına irca edilir. Türkiye'de de zannetmiyorum ki, sosyolojik ve iktisadi araştırma yapacak olan bilim adamlarının çoğunluğu böylesine ilkel ve gayri ilmî olduğu kabul edilen bu mevzu, (hür düşünen insanlar tarafından, yoksa biyolojideki falanca teoriyi ileri sürmek dahi doktrine aykırıdır, binaenaleyh gerçek değildir, denilebilen memleketlerde değil) hür düşünen insanlar tarafından, kendi memleketlerini alabildiğine tenkid edebilecek kadar hür düşünen insanların bilim çevrelerinde, istihfafla bir kenara bü-

tün bunlar burada söylenebilmese dâhi bizim kanaatimizce ne Türkiye, ne de Yüce Meclis fazla bir şey kaybetmiş olmaz.

Muhterem arkadaşlarım; tabiatiyle asayiş meselelerini sosyolojik açıdan ele aldığımız zaman, burada benden evvel konuşan bir hatiple mutabık kalacağım, Sayın İçişleri Bakanının veyahut spor işleri kendisine mevdu Devlet Bakanının mesuliyet sahasını pek çok aşan, hattâ siyasi iktidarın mesuliyet sahasını pek çok aşan, doğrudan doğruya toplumun dâvaları ile ilgili, hattâ rejim meselesini bir ölçüde aşan bir konu ile karşı karşıyayız.

Bizim kanaatimiz odur ki, Yüce Meclis bu konuya dikkatle ve iktisadi ve sosyolojik açıdan eğilmelidir. Bu konuda hazırlıklarımız vardır. Mesele aynı zamanda, tekrar etmek isterim, bâzı bakımlardan millî birliği koruma dâvasıdır. Bu itibarla Güven Partisi Grupu bu önergenin aleyhinde oy kullanırken şu hususu da Meclise arz etmeyi bir görev bilir: Bu hususta bir araştırma önergesi vererek, meseleye siyasi suçlamaların ötesinde gerçekten bilimsel ve millî beraberliği istihdaf eden bir ruh içinde bakmamızı temine gayret edeceğiz efendim. (G. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Yeni Türkiye Partisi Grupu adına Sayın Nihat Diler, buyurunuz.

Y. T. P. GRUPU ADINA NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker ve arkadaşları, yurt sathında vatandaşları birbirine düşüren çeşitli olaylarla spor alanlarında cereyan eden hâdiselerin sorumlusu İçişleri Bakanı ile spor işlerini tedvirle mükellef Devlet Bakanı hakkında verdileri önerge ile Anayasanın 89 ncu maddesine göre gensoru talebinde bulunmuşlardır. Bendeniz Yeni Türkiye Partisi Grupu adına bu önergeler üzerinde görüşlerimizi açıklıyacağım.

Sayın Milletvekilleri, yurt sathında vatandaşların can ve mal emniyetlerini ortadan kaldıran, âmme vicdanını sızlatan üzücü hâdiseler yer yer cereyan etmiş ve etmektedir. Hırsızlık, gasp, adam öldürme gibi hâdiseler olmuştur. Spor sahalarında meydana gelmiş hâdiseler, (ki, bu hâdiselerden en mühimmi Kayseri'de cereyan etmiş Kayseri - Sivas futbol maçı hâdisesidir.) Kayseri - Sivas hâdisesi yüzlerce vatandaşın yaralanmasını ve 43 vatandaşımızın da ölümünü intaçetmiştir. Bu hâdise bütün dünyanın nazarı dikkatini memleketimizin üzerine celbettiği gibi, büyük Türk Milletini de fazlasiyle üzmüştür. Ancak bu mevzuda aleyhlerinde gensoru talebinde bulunulan bakanların sorumlulukları nelerdir, nisbetleri nedir, bunun önüne geçmek için yeterli tedbir almakta bir kusur ve ihmalleri var mıdır? Önerge sahipleri bizi katî bir neticeye ulaştıracak şekilde gerekli izahatı vermemişlerdir. Bu hususta Yeni Türkiye Partisi Grupu olarak tam bir kanaate ulaşmamız için Sayın Bakanları dinlemek mecburiyetindeyiz. Sayın Bakanlar eğer bu olayların önüne geçmek yolunda gerekli tedbirleri aldıklarını izah ederlerse, şüphesiz ki, meydana gelmiş bir hâdiseyi yeniden ortaya çıkarıp deşmek ve vatandaşların husumetini birbirine tevcih etmek yerine, elbette ki bu önergelerin kabul edilmemesi ve bu suretle cereyan etmiş bir hâdiseyi tekrar deşmek yoluna gidilmemesi millî menfaatin bir icabıdır. Bu bakımdan Yeni Türkiye Partisi olarak Sayın Bakanları dinledikten sonra oylarımızı kararlaştıracağız.

Mâruzatım bundan ibarettir, Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, bütün gruplar adına konuşmacılar konuşmuş bulunmaktadır. Yalnız konuşacak olan Bakan arkadaşlar kalmıştır. Fakat çalışma saati de dolmuştur. Bu mevzuda Adalet Partisi Grupu Başkanvekili Sabit Osman Avcı'nın, çalışmanın bugünkü gündemdeki gensorular bitinceye kadar uzatılması hakkında bir takriri vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gündemde bulunan üç aded gensoru önergesinin görüşülmesinin sonuna kadar müzakerelerin devamı hususunun oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Partisi
Grupu Başkanvekili
Artvin Milletvekili
Sabit Osman Avcı

AHMET ŞENER (Trabzon) — Aleyhinde.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bütün grupların iştirakiyle Meclis Başkanının Başkanlık etti-

ği bir toplantıda bu Meclisin çalışmalarını düzenliyen bir önerge hakkında karara varılmış ve bu karar burada bütün gruplarca ittifakla kabul edilmişti. Bu gibi değişiklik önergeleri şimdiye kadar, teamül olarak, Divanda görüşülerek buraya getirilirdi. C. H. P. Grupu olarak bu gibi yapılan anlaşmalara şimdiye kadar daima uymuşuzdur. Badema bu gibi değişiklikler için her hangi bir grupun başkanvekili kendi grupu adına bu gibi önergeleri getirmemesi icabederdi. Yapılmış olan anlaşmalar müşterek bozulabilir veya müşterek karar alınabilir. Onun için bu önergenin aleyhindeyiz, oylanmaması icabeder. Kanaatim budur, hürmetlerimle.

SABİT OSMAN AVCI (Artvin) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Takrir sahibi olarak söz istiyorsunuz, buyurunuz efendim.

A. P. GRUPU ADINA SABİT OSMAN AVCI (Artvin) — Çok muhterem arkadaşlarım, sayın arkadaşım bütün parti yöneticilerinin müştereken imza ettiği önergenin muhteviyatının, herhalde, bir kısmını unutmuş olacaklardır.

1. Geçen yılki tatbikatta olduğu gibi Meclis çalışma saatlerine dair kararları Meclis alacaktır. Başkanlık Divanına gitmiyecektir.

2. Bundan önce bir tatbikatı olmuştu ve müştereken verdiğimiz önergede de kanunların görüşülmesi sırasında bir saatlik kanunlar meyanında görüşülenlerin görüşülmesi devam ediyorsa bunun uzatılması hakkında Mecliste karar alınabilecektir. Her hangi bir kanunun görüşülmesi devam ediyorsa Meclis o kanunların bitimine kadar çalışma kararı alabilecektir.

Kaldı ki, gensoru önergesi ve ağır ithamlar, basına vermeler ve nihayet Anayasanın 80 nci maddesinin tatbikatı olarak ilk birleşimde görüşülmesi hakkında ısrarlar yapılır; ondan sonra da ilk birleşimde saat 20,00 den sonra da bu ithamlara devam edelim, Hükümet murakabesini devam ettirelim, Hükümetin cevabını dinliyelim, Meclisimizin kararını alalım şeklindeki önergeye itiraz edilir; bu doğru değildir. Kaldı ki, kendilerinin grup başkanvekilleri arkadaşlarımız burada bulsaydım önergeyi imza edip etmiyecekleri hususunda kendilerine bir teklifte bulunurdum. Bulamadım ve kendilerine bir teklifte de bulunmadım, özür dilerim. İmzalamak veya imzalamamak kendilerinin bileceği bir husustur, takdir de yine kendilerindir. Yalnız bütün grup yöneticilerinin birlikte Meclise vermiş olduğu önergeye ve Yüce Meclisin aldığı karara bizim önergemiz katiyen aykırı değildir ve bugün bu gensoru önergelerini bitirelim ki, tekrar rica ediyoruz, samimiyetle rica ediyoruz, gecenin bu saatine kadar acaba kanunumuz görüşülür mü diye bekliyenlerin kanunlarına hiç olmazsa Pazartesi günü çıkarmak imkânını bulalım, arz ederim.

3. — YOKLAMA

(C. H. P. sıralarında Mustafa Kemal Yılmaz, Ahmet Şener, Nuri Kodamanoğlu, Murat Öner ve Nermin Neftçi ayağa kalkarak ekseriyet olmadığından bahisle yoklama yapılmasını istediler.) (A. P. sıralarından gürültüler, «Yuh» sesleri)

KEMAL BAĞCIOĞLU (Ankara) — Ekseriyet var.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, çok rica ediyorum, beş milletvekili ayağa kalkıp yoklama yapılmasını isterse yoklama yapmaya mecburuz, bağırmakla halledemeyiz bu işi.

Yoklamaya başlıyoruz.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Sonradan gelen arkadaşların isimlerini söylemelerini rica ediyorum. (A. P. sıralarından, «Yeniden okunsun» sesleri) Efendim, yoklama usulünü biliyorum, rica ederim.

(Yoklama sırasında bulunmıyan üyelerin isimleri tesbit edildi.)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, İçtüzükte yoklama işleminin nasıl yapılacağı tasrih edilmiştir. Burada bulunmıyanların isimlerini Başkan yeniden okutturur, Bunu yapmadınız, lûtfen yapınız.

NAZMİ ÖZOĞUL (Edirne) — Sayın Başkan, hesap verecek Hükümet burada, gensoruyu soranlar meydanda yok...

NERMİN NEFTÇİ (Muş) — Çalışma saatimiz 20.00 ye kadardır.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Nerede Hükümeti murakabe edecekler Sayın Başkan, gensoruyu soranlar nerede?.. (Gürültüler)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, yoklama ile Hükümet murakabesinin bir münasebeti yoktur. (A. P. sıralarından «var, var» sesleri)

Yoklama neticesini arz ediyorum. 161 arkadaşımız burada mevcuttur. Divanda bulunan üç üye de bu şekilde saymıştır. Bu suretle çoğunluk bulunmadığından ve vakit de çok geciktiğinden 20 Ocak 1968 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 20.25

5. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek'in, Bafa Gölünde tesis olunan dalyanlara ve hukukî mesnetlerine dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı (7/362)

14 . 4 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakanlıkça yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı dilerim.

Saygılarımla.

Cemal Hakkı Selek
İzmir Milletvekili

1. Dalyanların tesisleri ve dalyanlar üzerinde şahısların tasarruf hakları ne zaman başlamış ve mesnedini hangi hukukî kaynaktan almıştır?

2. Bafa Gölündeki Balat dalyanı üzerinde şahısların (Bu arada Hüseyin Avni Özbaş'ın) tasarruf salâhiyeti hangi tarihte, nasıl başlamıştır, bugün ne durumdadır?

3. Deniz ve göl gibi Develtin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler üzerinde - hem eski, hem de bugünkü mevzuatımız hükümleri muvacehesinde - mülkiyet hakkı tesisi caiz bulunmadığına göre, deniz ve göllerde dalyan kurmuş şahısların bu dalyanlar üzerindeki haklarının mahiyeti nedir?

4. Bu haklar, Medeni Kanunumuza göre, hak sahiplerinin mirasçılarına intikal edebilir mi? Bu soruya müspet cevap vermek, dolaylı yoldan, şahıslara deniz ve göller üzerinde mülkiyet hakkı tanımak değil midir?

5. Dalyanlar üzerindeki haklar olsa olsa intifa hakkı mahiyetinde ise, hak sahibinin vefatı ile intifa hakkının sâkıt olması gerektiğine göre, Balat dalyanı üzerindeki intifa hakkı, Hüseyin Avni Özbaş'ın vefatı üzerine, sâkıt sayılıp tapu kayıtlarında bu yolda gerekli işlem yapılmış mıdır?

6. Balat dalyanı üzerindeki hakkın Hüseyin Avni Özbaş'ın vefatından sonra mirasçılarına intikal ettirilip tapuya tescil ettirildiği iddiası doğru mudur? İddia doğru ise tescilin mevzuatımız hükümlerine uygunluk derecesi nedir?

7. Tescil, yolsuz olarak yapılmış ise, tescilin iptali hususunda harekete geçilmiş midir, ya da harekete geçilmek düşünülmekte midir?

T. C.
Başbakanlık 22 . 1 . 1968
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 77 - 231/471

Konu : İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek'in yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 19 . 4 . 1967 tarihli ve 7/362 - 4038/24121 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek tarafından Başbakanlığa yöneltilip Millet Meclisi

Başkanlığına verilmiş olan «Bafa Gölünde tesis olunan dalyanlar ve hukukî dayanaklarına» dair 14 . 4 . 1937 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı, üç nüsha olarak, ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek'in «Bafa Gölünde tesis edilen dalyanlara ve bunların hukukî mesnedine» dair yazılı soru önergesinin cevabıdır.

1. Dalyan ve voli sahiplerinin deniz ve göllerde balık avlamaktan ibaret olan tasarruf haklarının menşei Bizans örfüdür. 1275 tarih Tapu Nizamnamesi, bu suretle deniz ve göllerde kurulanı dalyan ve voli yerlerinin tasarruf vesikalarına dayanılarak tapuya tescil edilebileceklerini kabul etmiştir. 1295 tarihli Zabıtai Saydiye Nizamnamesinde de, bu hususu teyideden hüküm mevcuttur.

2. Bafa Gölündeki Balat dalyanı üzerinde şahısların, bu arada Hüseyin Avni Özbağın tasarruf salâhiyeti, 18 Teşrinisani 1281 tarih ve 9 numara ile gelen ve Rodoslu Ahmetağa Vakfı olarak gösterilen bir kayıtla tesis edilmiştir ve halen tapunun cilt 159, sayfa 10, sıra 21, Mayıs 1930 defterinde bulunan kayda dayanmaktadır. Hüseyin Avni'nin ölümü ile tapu kaydının, 9 . 5 . 1960 tarih ve 21 sıra numarasında mirasçıları adına intikal yapılmıştır.

3. Deniz ve göllerde dalyan kurmuş şahısların bu dalyanlar üzerindeki, teamül veçhile veya tapu kaydına göre kullanılacak balık avlamadan ibaret hakları, hukuk târihlerinin kanaatince, bir nevi özel intifa hakkıdır.

4, 5. Medeni Kanununa göre, dalyanların tapuya raptına imkân yoktur. Ancak, Medeni Kanunun Sureti Meriyet ve Sekli Tatbiki hakkındaki Kanunun 18 nci maddesinde, «yeni kanuna nazaran tesisleri kabil olmayan filhal mevcut ayni haklar eski kanuna tabi kalırlar» hükmü vaz'edilmiştir. Bu hükme göre, Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki hükümlere dayanılarak tesis edilmiş ve usulüne göre bir senede bağlanmış olan bahis konusu haklara mülkiyet üzere tasarruf edilmekte ve bu gibi haklar sahiplerinin ölümünde mirasçılarına intikal etmektedir. Şu kadar ki, bu soruya müspet cevap vermek, dolaylı olarak şahıslara deniz ve göller üzerinde mülkiyet hakkı tanımak anlamına gelmez. Zira, bu hak, sahiplerine sadece suların belirli bir kısmından balık avlamak suretiyle intifa etmek hakkında başka bir şekilde tasarruf yetkisi vermemektedir.

6. Doğrudur. Yapılan tescilin hukukî dayanakları yukarda izah edilmiştir.

7. Hazinece, müdahalenin men'i dâvası açılmış, bu talep mahkemece reddedilmiş ve bu hususdaki karar da muhkem kaziye halini almıştır. Bu sebeple, bugün için, artık tescilin yolsuzluğundan söz edilemez.

Süleyman Demirel
Başbakan

2. — Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun, 1963 - 1967 yılları içinde hangi ülkelere ve ne miktar çay ihracedildiğine dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı (7/465)

22 . 8 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın yazılı olarak Başbakan tarafından cevaplandırılmasına aracılığınızı dilerim.

Kemal Nebioğlu
Tekirdağ

1. 1963, 1964, 1965, 1966, 1967 yılları içinde :

a) Dışarıya ihracedilen çay ürünü miktarı ne kadardır?

b) Satış fiyatı ne olmuştur?

c) Hangi ülkelere satılmıştır?

2. Bu yıllar içinde dışarıdan çay ithal edilmiş midir? Edilmişse miktarı ve fiyatı ne olmuştur?

T. C.
Başbakanlık 24.1.1968
Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı : 77 - 90/540

Konu: Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: Kanunlar Müdürlüğü 1 . 11 . 1967 tarih ve 7/465 - 5029/29836 sayılı yazınız.

Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun «Çay ihracat ve ithalâtına» dair Başbakanlığa yöneltilmiş ve Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan 22 . 8 . 1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı, üç nüsha olarak, eklice sunulmuştur.

Süleyman Demirel
Başbakan

Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun «Çay ihracat ve ithalâtı» hakkındaki 22 . 8 . 1967 günlü yazılı soru önergesinin cevabıdır

1. 1963 - 1967 yılları içinde ihracedilen çayların miktarları, ihraç fiyatları, satıldığı ülkeleri gösteren cetvel iliçik olarak sunulmuştur.

2. 1963 - 1967 yılları içinde yalnız 1963 yılında Hindistan'dan birinci partide gümrüksüz vasati kilo maliyet fiyatı 1116 kuruştan 2 464 000 kilo, ikinci partide 1122 kuruştan 409 000 kilo çay satınalınmış olup, 1964, 1965, 1966, 1967 yıllarında çay ithalâtı yapılmamıştır.

Süleyman Demirel
Başbakan

1963 - 1967 yılları içerisinde ihracedilen çayların listesi :

1963 yılı ihracatı :

Ülkeler	Miktarı Kilo	Beher kilo satış fiyatı Kuruş	Satış	Ambalâj şekli
Almanya	121 810	421	FOB - İstanbul	Sandıklı
İngiltere	17 390	750	CIF - London	»
Amerika	1 647	450	CIF - New - York	»
Holânda	3 138	640	FOB - İstanbul	»
Yekûn	143 985	531,70		
1964 yılı ihracatı :				
İngiltere	22 374	338	CIF - London	Sandıklı
Holânda	1 332 231	282	CIF - Amsterdam	Sandıklı ve beyaz torbalı
Yekûn	1 354 608	283,67		
1965 yılı ihracatı :				
Holânda	4 099 858	348,42	FOB - Rize	Bez torbalı
1966 yılı ihracatı :				
Amerika	29 130	493,50	FOB - İstanbul	Bez torbalı ve karton kutulu
1967 yılı ihracatı :				
Amerika	13 000	498,35	FOB - İstanbul	Bez torbalı ve karton kutulu
Holânda	8 043 660	173,54	FOB - Rize - İstanbul	Bez torbalı
Mısır	500 000	500	FOB - Trabzon	Bez torbalı ve karton kutulu

3. — İstanbul Milletvekili Orhan Birgit'in, Ankara'da Kıbrıslı mücahitlerin kalmakta olduğu öğrenci yurdunun telefonuna dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı (7/469)

23 . 8 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, yazılı olarak Sayın Başbakan tarafından cevaplandırılmasını rica ederim. Saygılarımla.

İstanbul Milletvekili
Orhan Birgit

Ankara'da öğrenimlerini yapmakta olan Kıbrıslı mücahit ve gençlerin kalmaları için, giderleri Devlet bütçesinden sağlanan öğrenci yurdunun telefonunun kesildiği, mücahitlerin telefonlarının açılması için yaptıkları müracaatların da sonuç vermediği bugünkü gazetelerde yer almıştır.

Bu olayın, Kıbrıs konusunda Hükümetin tutum ve davranışlarını protesto etmek amaciyle gösteri yapan mücahitlere karşı açılan haksız ve insanlık dışı ceza ve sindirme kampanyasının bir devamı olduğu anlaşılmaktadır.

1. Mücahitlerin yurdunun telefonunun kesilmesi emri kim tarafından verilmiştir? Makarios yönetiminin Ada'daki soydaşlarımıza reva gördüğünden, millet ve Devlet olarak yakındığımız birtakım olaylarla, bu arada haberleşme araçlarının kesilmesi, toplantı yasağı, polislerin haşin davranması ile, bu hareketler arasında bir benzerlik yok mudur?

2. Anayasanın teminatı altında olan haberleşme güvenliğini zedeleyici bu telefon kesme olayı için emir verenlerle, bu emri uygulıyanlar hakkında idari ve adlî yönden kovuşturma açılmış mıdır?

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 77-175/423

19 . 1 . 1968

Konu : İstanbul Milletvekili Orhan Birgit'in yazılı soru önergesi

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1.11.1967 gün ve 7/430-5038/30013 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Orhan Birgit tarafından Başbakanlığa yöneltilip Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan «Ankara Kıbrıs Öğrenci Yurdunun telefonu» hakkındaki 28.8.1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı, üç nüsha olarak, eklice sunulmuştur.

Arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

İstanbul Milletvekili Orhan Birgit'in «Ankara Kıbrıs Öğrenci Yurdu telefonunun kesilmesine» dair 23 . 8 . 1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabıdır.

Ankara Kıbrıs Öğrenci Yurdunun telefonu konuşmaya kapatılmamıştır. 26-27 Ağustos 1967 günlerinde çalışmadığı 28.8.1967 günü arıza servisine bildirilen 17 15 39 numaralı bu telefon aynı gün derhal muayene ettirilmiş ve arızası giderilerek normal çalışması sağlanmıştır.

Bu sebeple, ne telefonun kapatıldığı iddiasının mesnedi vardır, ne de her hangi bir kimse hakkında kovuşturma yapılmasını gerektiren durum mevcuttur.

Süleyman Demirel
Başbakan

4. — Yozgat Milletvekili Nuri Kodamanoğlu'nun, Niğde'nin Ulukışla sağlık merkezindeki personele dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın yazılı cevabı (7/473)

29 . 8 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla rica ederim.

Yozgat Milletvekili
Nuri Kodamanoğlu

Soru :

Niğde Valisi, gazetelere gönderdiği, Ulukışla Sağlık Merkezi ile ilgili tekzipte: «Niğdeden tefrik edilen lüzumu kadar sağlık personeli (Ekim 1968 da) görevlendirilmiş ve yerlerine tâyin edilenler gelinceye kadar görevlerine devam etmişlerdir. Halen bir baştabib ile yeteri kadar sağlık personeli vardır.» demektedir.

1. Maaş bordroları, harcırah beyannameleri ve sair resmî belgeler tetkik edilmek suretiyle :

a) Niğde'den kaç hekim, kaç hemşire geçici olarak Ulukışlada görevlendirilmiştir?

b) Bunlar Ulukışla'da fiilen hangi tarihten hangi tarihe kadar ve hangi statü ile çalışmışlardır?

c) Halen sağlık merkezinde mevcut tek pratisyen hekim, hangi tarihte görevine başlamıştır? Bu zat gelinceye kadar bu kadro kaç ay boş kalmıştır? açıklanmasını,

2. Bir ilçe sağlık merkezi açacağız diye, bir il merkezindeki tesisin elemanlarını alarak, bunların esas görevlerinin aksatılmasını, esasen dar kadro ile çalışan müesseselerin sıkıntıya sokulmasını idari sorumluluk ve ciddiyet ile kabili telif buluyormusunuz?

3. Bir hastanın başında, 24 er saat de olsa nöbet tutacak en az iki hemşire gerektiğ ne göre, halen bir pratisyen hekim ile bir ebeden ibaret kadroyu Valinin dediği gibi yeterli buluyor musunuz?

Bu çeşit tesislerin asgari kadrosu ne olmalıdır?

4. Ulukışla Sağlık Merkezi kalorifer tesisatı ne zaman yapılacaktır?

5. Bu tesisin araç ve gereçleri tamam mıdır? Böyle bir merkezde bulunması gerekli asgari araç ve gereç listesi nedir?

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
256
Bakan

15 . 1 . 1968

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1 . 11 . 1967 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Md. 7/473, 5044/30022 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile gönderilen Yozgat Milletvekili Nuri Kodamonoğlu'nun Niğde'nin Ulukışla Sağlık Merkezindeki personele dair yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmuştur.

Arz ederim.

Saygılarımla.

Dr. Vedat Âli Özkan
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Yozgat Milletvekili Sayın Nuri Kodamanoğlu'nun 29 . 8 . 1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı :

1. (a ve b) Ulukışla Sağlık merkezinde geçici olarak görevlendirilen personel:

Adı, soyadı	Memuriyeti	Geldiği yer	Göreve başlaması	Ayrılış tarihi
Hayriye Çetiştaş	Ebe	Gümüş köyünden	8 . 11 . 1966	15 . 3 . 1967
Mustafa Çetin	Kâtip	Sıtma Bölge Eşk. lığından	»	14 . 3 . 1967
Ömer Çekinmez	Aşçı	Niğde Dev. Hastanesinden	»	26 . 4 . 1967
Hacı Özkale	Odacı	Sıtma Bölge Eşk. lığından	»	26 . 4 . 1967

c) Ulukışla Sağlık Merkezi Baştabibi olarak Dr. Osman Nuri Dağaç 31 . 5 . 1967 tarihinde göreve başlamıştır.

Sağlık merkezi kadrolu tabip yeri bu tarihe kadar 5 ay boş kalmış ise de eski tabip Ulukışla'da TCDD Genel Müdürlüğünde Kısım Hekimliği yaptığından âcil ve mühim vak'alara mumaileyh tarafından müdahaleler yapılmıştır.

2. Kadro yetersizliği dolayısiyle, özellikle, trafik kazaları, yaralanma hâdiseleri ve doğum gibi âcil vak'alar için hizmetin ifası bakımından Vali tarafından bu şekilde bir geçici tedbirin alınması zorunluğu hâsıl olmuştur.

3. Sağlık merkezlerinin kadrosu aşağıda gösterilmiştir. Mevcutlar ile karşılaştırıldığı takdirde hizmeti büyük ölçüde aksatacak bir durum yoktur. Bu merkezde halen vazife gören,

1 Hekim,
1 Hemşire - Ebe,
1 Sağlık Memuru,
1 Aşçı,

1 Daktilo,
1 Hademe vardır.

Sağlık merkezi kadroları genel olarak :

Hekim	1
Hemşire	2
Aynîyat Memuru	1
Ambar Memuru	1
Aşçı	1
Şoför	1
Daktilo	1
Hademe	4

4. Ulukışla Sağlık Merkezinin kalorifer tesisatı 1969 - 1970 yılı programlarında yer alabilecektir.

5. Araç ve gereç hususunda, bütçe imkânsızlıkları dolayısiyle diğer Sağlık kurumlarında olduğu gibi bu sağlık merkezinde de bâzı eksiklikler vardır. Fakat kuruluş maksadı, âcil vak'alarla en basit hastalıkları tedavi olan bu kurumda bu fonksiyonu icra edebilecek sıhhî malzeme ve alet mevcuttur.

Diğer kurumlar ihtiyaçları meyanında bu kurumun da motorlu araç ihtiyacı göz önünde bulundurulmakta olup, sağlandığında tahsisi cihetine gidilecektir.

5. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok'un, Manisa'nın Alaşehir ilçesinin içme suyuna dair sorusu ve Başbakan Süleyman Demirel'in yazılı cevabı (7/526)

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına
Ankara

Aşağıdaki sorumun Başbakan Süleyman Demirel tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

14 . 10 . 1967

Manisa Milletvekili
Mustafa Ok

Yağmur yağdığında Alaşehirliler bu suyu içmektedirler Alaşehir halkını bu suyu içmekten kurtarmak için Başbakan tarafından bir emir verilmiş midir?

T. C.
Başbakanlık 24 . 1 . 1968
Kanunlar ve Kararlar
Telkik Dairesi
Sayı : 77-234/541

Konu : Manisa Milletvekili Mustafa Ok'un, Alaşehir içme suyu hakkındaki yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü 2 . 11 . 1967 tarih ve 7/526-5247/31814 sayılı yazınız.

Manisa Milletvekili Mustafa Ok tarafından Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş ve Başbakanlıkca cevaplandırılması istenmiş olan «Alaşehir ilçesinin içme suyu» hakkındaki 14.10.1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı üç nüsha olarak ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

Manisa Milletvekili Mustafa Ok'un, Alaşehir'in içme suyu hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabıdır.

Alaşehir'in kuyu suları İller Bankası Genel Müdürlüğünce tahlil ettirilmiş ve içime elverişli olduğu, debi bakımından da otuz senelik ihtiyacı karşılıyabileceği anlaşılmıştır.

İçme suyu projesi hidrolojik raporu İmar ve İskân Bakanlığınca tasdik edilmiştir. Proje ve keşif çalışmaları önümüzdeki inşaat mevsimine kadar bitirilmiş olacaktır.

Süleyman Demirel
Başbakan

6. — Giresun Milletvekili Kudret Bosuter'in, Emekli Sandığı aleyhine açılan dâvalara dair sorusu ve Maliye Bakanı Cihat Bilgehan'ın yazılı cevabı (7/528)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı rica ederim.

31 . 10 . 1967

Giresun Milletvekili
Kudret Bosuter

1. Emekli Sandığı aleyhine açılmış bulunan idari dâvalardan, 1961 - 1966 yıllarında sonuçlanmış bulunan karar sayısı nedir?

2. Bu kararlardan, kaçında dâvalı dairenin işlemi kanuna aykırı bulunarak idari işlem iptal olunmuştur.

3. Sandıkça, işlemini iptal eden Danıştay kararlarından kaçı aleyhinde, tashihi karar istenmiş ve bu tashihi karar taleplerinden kaçı Danıştayca kabul olunmuştur? (Yıllarına göre ayrı ayrı olmak üzere).

4. Reddedilen tashihi karar taleplerinden ötürü, 1961 - 1962 - 1963 - 1964 - 1965 ve 1966 bütçe yıllarına göre, Danıştayca Sandık aleyrine hükmedilen tazminat, ödenen ücreti vekâlet ve masraf tutarı nedir?

5. İptal olunan bütün idari işlemler ve reddedilen tashihi karar talepleri sebebleriyle 1961 yılından bu yana her bütçe yılına göre ayrı ayrı olmak üzere, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne tazminat ücreti vekâlet ve mahkeme masrafları olarak toplam harcama miktarı nedir?

6. Aynı yıllar içinde Sandık lehine sonuçlanan dâvalarda, karşı tarafa tahmil edilen ücreti vekâlet masraflar, ne miktarlarda tahsil edilebilmiştir?

Sndık avukatları, hükmedilen vekâlet ücretinden hangi esaslar dâhilinde yararlanmaktadırlar?

T. C.
Maliye Bakanlığı 22.1.1968
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 30129

Millet Meclisi Başkanlığına

Emekli Sandığı aleyhine açılan dâvalara dair Giresun Milletvekili Kudret Bozüter tarafından verilen yazılı soru önergesi cevabı iki nüsha olarak ilişkte sunulmuştur.

Bilgilerine arz ederim.

Cihat Bilgehan
Maliye Bakanı

Giresun Milletvekili Kudret Bozüter tarafından Millet Meclisi Başkanlığına verilen 31.10.1967 tarihli yazılı soru önergesi cevabı

1. T. C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü aleyhinde açılmış bulunan idari dâvalara ait 1961 ilâ 1966 yıllarında sonuçlanan karar sayısı:

1961	yılında	555
1962	»	589
1963	»	283
1964	»	353
1965	»	390
1966	»	821
	Yekûn	2 991

2. Bu kararların sonuçları :

1961	İptal	276
	Ret	279
	Kısmen iptal, kısmen ret	—
	Karar ittihazına mahal olmadığı	—
1962	İptal	253
	Ret	293
	Kısmen iptal, kısmen ret	1
	Karar ittihazına mahal olmadığı	42
1963	İptal	40
	Ret	232
	Kısmen iptal, kısmen ret	2
	Karar ittihazına mahal olmadığı	9
1964	İptal	32
	Ret	294
	Kısmen iptal, kısmen ret	8
	Karar ittihazına mahal olmadığı	19
1965	İptal	49
	Ret	280
	Kısmen iptal, kısmen ret	6
	Karar ittihazına mahal olmadığı	55
1966	İptal	149
	Ret	365
	Kısmen iptal, kısmen ret	67
	Karar ittihazına mahal olmadığı	240
Altı yılın yekûnu :		
	İptal	799
	Ret (Sandık lehine)	1 743
	Kısmen iptal, kısmen ret	84
	Karar ittihazına mahal olmadığı	365

3. İptal kararları aleyhine, Sandıkça tashihi karar yoluna başvurulan dosya adedi ile neticeleri :

1961	Yılında	21	aded	Ret	20
				Kabul	1
1962	»	49	»	Ret	23
				Kabul	26
1963	»	71	»	Ret	22
				Kabul	49
1964	»	43	»	Ret	42
				Kabul	1

1965	»	56	»	Ret	52
				Kabul	4
1966	»	104	»	Ret	98
				Kabul	6

Altı yılın yekûnu :

Tashihi karar talebi	344
Ret	257
Kabul	87

4. Reddedilen tashihi karar sebebiyle 1961 ilâ 1966 yıllarında Sandık aleyhine hükme bağlanan tazminat ile ödenen ücreti vekâlet ve masraf :

1961 Tazminat yok
1962 Vekâlet ücreti yok
1963 Masraf yok
1964
1965
1966

5434 sayılı Kanunun 21 nci maddesi gereğince Sandık, her türlü vergi, resim ve harcdan muaf bulunmaktadır.

Danıştayda, tashihi karar neticesinde vekâlet ücretine hükmedilmemektedir.

Tashihi kararın reddi halinde her karar için, Danıştay Kanununun 99 ncu maddesi gereğince 10 lira para cezasına hükmedilmekte ve bu husus 5434 sayılı Kanunun 21 nci maddesi hükmü şümulüne girmediğinden Hazineye ödenmektedir.

5. İptal kararı ve tashihi kararın reddi sebebiyle 1961 ilâ 1966 yıllarında Sandık aleyhinde hükme bağlanan tazminat ile ödenen ücreti vekâlet ve masraf: (Tashihi kararda, tazminat, vekâlet ücreti ve masraf olmadığı 4 No. lu bendde açıklanmıştır.)

			Lira
1961	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		21 400,—
	Masraf		1 816,57
		Yekûn	23 216,57
1962	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		13 800,—
	Masraf		1 026,93
		Yekûn	14 826,93
1963	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		1 200,—
	Masraf		80,30
		Yekûn	1 280,30
1964	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		1 600,—
	Masraf		262,49
		Yekûn	1 862,49
1965	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		5 200,—
	Masraf		675,07
		Yekûn	5 875,07
1966	Tazminat		—
	Vekâlet ücreti		133 300,—
	Masraf		10 425,80
		Yekûn	143 725,80

Altı yılın yekûnu :

	Lira
1961	23 216,57
1962	14 826,93
1963	1 280,30
1964	1 862,49
1965	5 875,07
1966	143 725,80
Umumi yekûn	190 787,16

(Kısmen iptal ve karar ittihazına mahal olmadığına dair bâzı kararlarda vekâlet ücretine hükmedilmektedir.)

6. Aynı yıllar içinde Sandık lehine sonuçlanan dâvalarda hükme bağlanıp da tahsil edilebilen vekâlet ücreti ve masraf :

		Lira
1961	Vekâlet ücreti	—
	Masraf	191,51
1962	Vekâlet ücreti	—
	Masraf	159,56
1963	Vekâlet ücreti	—
	Masraf	190,05
1964	Vekâlet ücreti	1 200,—
	Masraf	198,60

		Lira
1965	Vekâlet ücreti	31 400,—
	Masraf	211,81
1966	Vekâlet ücreti	63 437,50
	Masraf	1 638,41

Altı yılın yekûnu :

	Lira
1961	191 51
1962	159,56
1963	190,05
1964	1 398,60
1965	31 611,81
1966	65 135,91
Umumi yekûn	98 687,44

Danıştayda, 521 sayılı Kanunun neşrinden önce, ekseri dâva dairelerinde müessese avukatları lehine vekâlet ücreti hükmedilmiyordu Mezkûr kanundan sonra her iki taraf için de aynı prensip tatbik edilmektedir.

Sandık avukatlarının vekâlet ücretinden istifade etmesi 21 . 3 . 1964 tarihinde yürürlüğe giren 440 sayılı Kanunla mümkün olmuş ve mezkûr kanuna istinaden Hazinedeki tatbikat esas alınmak suretiyle hazırlanan Hukuk Müşavirliği Yönetmeliğinin 20 nci maddesi gereğince 1964 yılından itibaren Hukuk Müşavirliği mensuplarına vekâlet ücreti tevziatı yapılmıştır.

Yönetmeliğe göre; Sandık lehine hükme bağlanan vekâlet ücretinin % 45 i dâvada mesaisi geçen avukata ve birden fazla avukat tarafından takibedilmiş ise derecei mesailerine göre ödenmektedir.

Vekâlet ücretinin % 25 i, dâvayı takibedenler de dâhil olmak üzere bütün avukatlara müteşaviyen verilmektedir.

% 30 vekâlet ücreti ise, Hukuk Müşaviri, Muavinler ve Müşavirlikteki memurlara ücretleri nisbetinde tevzi edilmektedir.

Her bir şahsa isabet eden vekâlet ücreti miktarı ne olursa olsun, 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi gereğince istihkak miktarı, birinci derecedeki Devlet memuru maaşının % 60 ını geçememektedir.

7. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, 1966 yılında yapılan ithalâta ve ihracatımıza dair sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı sorusu (7/530)

6 . 11 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, Sayın Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı rica ederim. Saygılarımla.

Aydın Milletvekili
M. Şükrü Koç

1. — 1966 yılı kesin sonuçlarına göre, ithalâtımızın:

a) Hangi ülkelerden ne oranda yapıldığı,

b) İthal maddelerinin cinsi ve bedelleri,

c) İthalâtın hangi kurum, kamu teşekkülü, İktisadi Devlet Teşebbüsü ve özel sektör tarafından ne miktarda yapıldığı,

d) Ödeme şekli,

2. — İthal mallarından Devletçe alınan vergilerden ne miktar gelir sağlandığı,

3. — İhracatımızın bellibaşlı kalemlerinin:

a) Hangi ülkelere yapıldığı,

b) Ne miktar döviz sağlandığı,

c) Hangi kurum kamu teşebbüsü, kooperatif veya özel sektör tarafından gerçekleştirildiği,

d) İhracatta vergi indiriminin miktarı,

e) İhracatta vergi iadesinin miktarı,

4. — Tarım ürünlerinin genel ihracatımız içindeki oranı, miktar ve döviz kaynağı olarak tutarı, nedir?

5. — OECD, Anlaşmalı ülkeler ve Altılar Grupu ülkelerine doğru son 5 yıllık ithalât ve ihracatımızın eğilimi nasıl gelişmektedir?

T. C. 23 . 1 . 1968
Ticaret Bakanlığı
Dışticaret Dairesi
Şube remzi ve No. 631.42 - 5/1531

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 10 . 11 . 1967 tarih ve 7/530, 5293/32102 sayılı yazıları.

Aydın Milletvekili Sayın M. Şükrü Koç'un yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği 1966 yılında yapılan ithalât ve ihracatımıza dair sorusu hakkında hazırlanan cevabi notun iki nüs-

ha olarak ilişikte sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Ticaret Bakanı
Ahmet Türkel

Not : Bu cevaba ilişik cevap metni ile cetveller kesafeti sebebiyle Tutanak Dergisinde yayımlandığından aslı dosyasına konmuş, bir nüshası da 26 . 1 . 1968 tarihli tezkere ile soru sahibine verilmiştir.

8. — Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun, Denizli'de, 1964 yılında açılması karar altına alınan T. C. Merkez Bankası şubesinin, bugüne kadar, açılmaması sebebine dair sorusu ve Maliye Bakanı Cihad Bilgehan'ın yazılı cevabı. (7/541)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim. 1 . 7 . 1966

Denizli Milletvekili
Âtıf Şohoğlu

1964 yılında Hükümetçe Denizli'de açılması karar altına alınan Merkez Bankası şubesinin;

1. — Bugüne kadar açılamayışının sebebi nedir?

2. — Ne zaman açılacaktır?

3. — Bu bankanın açılması için gerekli karar organlarının kararları alınmış mıdır. Yoksa formalite noksanlığı var mıdır?

4. — Yapılacak Banka şubesi için arsa tedarik edilmiş midir?

5. — Arsa tedarik edilmedi ise bu istikamette bir faaliyete geçilmiş midir?

T. C. 16 . 1 . 1963
Maliye Bakanlığı
Hazine Genel Müdürlüğü
ve Milletlerarası İktisadî
İşbirliği Teşkilâtı
Bankacılık Şb.
Sayı : 5251 - 62/2188

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22 . 4 . 1967 tarih ve Kanunlar Md. 7/541 - 2349 - 12550 sayılı yazıları.

Denizli Milletvekili Sayın Âtıf Şohoğlu tarafından, Denizli'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca bir şube açılması konusunda daha önce verilen sözlü soru önergesinin bu defa yazılı olarak cevaplandırılmasının istenilmesi üzerine soru önergesinde temas olunan hususların cevabı aşağıda sırasiyle arz olunmuştur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından, ticari faaliyetlerin geliştiği bir kısım illerimizde yeni şubeler açılması plânlanmış ve bu meyanda Denizli'de de bir şube açılmasına Bankanın Müdürler Kurulunca karar verilerek bu karar 5 . 10 . 1966 tarihinde Bakanlığımızca da uygun görülmüştür.

Bu konuda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından temin olunan bilgilere göre:

1. — Yeni şubeler açılması kararının belli bir program dâhilinde tahakkuk ettirildiği ve halihazırda bu programın ilk safhasını Adana, Kayseri ve Bursa illerinde birer şube açılması ve Erzurum'da bir şube binası inşasının teşkil etmekte olduğu,

2. — Denizli ilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası şube binası yapımına elverişli bir arsanın henüz bulunamadığı ve bankaca bir arsa alınıp bina inşa edilir edilmez bu şubenin açılacağı,

3. — Denizli şubesi için gerekli karar alınmış olduğundan başkaca bir formalite noksanlığı bulunmadığı,

4. — Arsa tedariki hususunda bankaca gerekli çalışmaların yapıldığı,

anlaşılmış bulunmaktadır.

Bilgilerine arz olunur.

Maliye Bakanı
Cihad Bilgehan

9. — Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun, Denizli'de, bütün Ege bölgesine şamil olmak üzere, bir et kombinası kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı. (7/550)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki yazılı sorumun Ticaret Bakanı tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim. 13 . 9 . 1966

Denizli Milletvekili
Âtıf Şohoğlu

Ege'de bugünün teknik şartlarına uygun bir et kombinası yoktur.

Buna iktisadi, ticari, coğrafi bakımdan en müsait il Denizli'dir. Zira; Denizli'nin Karahöyük Pazarı Ege'nin en büyük hayvan pazarıdır. Et kombinasının muhtacolduğu her türlü kasaplık malı bu pazardan devamlı ve bol miktarda mübayaa etmek kabildir.

Ayrıca kesimi yapılacak hayvanın bir tek uzvu zayi edilmeden iktisaden ve sanayi yönünden en iyi şekilde değerlendirilmesi bu bölgede kabildir. Ezcümle;

A) Hayvanın eti, hiterlandı, bulunan 7 - 8 vilâyetin et ihtiyacını karşılıyacağı gibi,

B) Derisi, Denizli'nin tarihî debbacılığında gereken değerini bulacaktır.

C) Yün ve kılı, dokuma ve mutaf sanatında Türkiye'nin yegâne bölgesi olması yönünden büyük değer kazanacaktır.

B) Boynuzu da Yatağan'ın ünlü bıçak ve tarak sanayiinde kullanılacaktır.

E) Kan ve kemiği de kurulacak bir yem sanayii için mükemmel bir hammadde teşkil edecektir.

Bu şartların mevcudiyeti nazara alınarak:

1. — Denizli'de bütün Ege'ye şamil olmak üzere bir et kombinası kurulması Bakanlığınızca düşünülmekte midir?

2. — Ege'nin et ihtiyacı ve arz ettiğim sanayi kollarının mevcudiyeti bir kombina kurma ihtiyacını zaruri kılıyor mu?

3. — Bütün şartları muhtevi Denizli bölgesinde böyle bir kuruluş sizce rasyonel olmıyacak mıdır?

4. — Bu hususta bakanlıkça yaptırılmış bir etüdünüz var mıdır?

5. — Şayet yoksa, arz ettiğim bu hususiyetler nazara alınarak gerekli bir tetkikatın yapılması teemmüle şayan bulunur mu?

T. C. 22 . 1 . 1968
Ticaret Bakanlığı
Teşkilâtlandırma
Genel Müd.
Şube remzi ve No. 4/155 - 6/554

Konu : Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22 . 11 . 1967 - 7/550 - 2781/15391 sayılı yazınız :

Denizli Milletvekili Âtıf Şohoğlu'nun Denizli'de et kombinası kurulmasının düşünülüp düşünülmediği hususundaki soru önergesi incelenmiştir.

Yurdumuzda Et Sanayiinin geliştirilmesi konusunda İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında «Hayvansal üretimin fazlalık ve noksanlık gösterdiği bölgeler arasındaki soğuk zincirin tamamlanması, yan ürünlerin daha geniş ölçüde değerlendirilmesi, kalite et mamullerinin daha geniş ölçüde üretimini sağlamak üzere modern bir et mamulleri sanayiinin kurulması yolunda girişilen faalıyetlerin geliştirilmesi» temel ilke olarak tesbit edilmiştir. (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı sayfa 392 tedbir 3/a)

1967 yılı İcra Plânının 107 numaralı tedbirinde ise; «Et endüstrisinde kesim yerlerinin çok dağınık olması yüzünden yan ürünler değerlendirilememektedir. İçişleri, Tarım ve Ticaret bakanlıkları mezbahaların birleştirilmesi konusunda bir çalışma yapacaklardır. Bu çalışmada İkinci Beş Yıllık Plân dönemi içinde kapatılması gerekli mezbahalar ve bununla ilgili tedbirler tesbit edilecektir» denilmektedir.

Buna göre, bu tedbirin gerçekleştirilmesinde sorumlu daire Tarım Bakanlığı ile işbirliği yapacak daireler olan İçişleri ve Ticaret Bakanlıkları arasında teknik seviyede çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar sonunda bölge mezbahalarının kurulacağı yerler tesbit edilmiş olacaktır.

Bu mezbahalar yan ürünleri değerlendirecek, ürettikleri eti muhafaza etmek ve dondurma imkânına sahibolacak ve et mamulleri yapılmasına uygun bölümleri bulunacaktır. Bu tesisler ileri ülkelerde sanayi mezbahaları, memleketimizde kombina diye adlandırılmaktadır.

Bu izahattan da anlaşılacağı gibi Denizli ilinde veya Ege bölgesinin diğer bir yerinde bir kombina kurulup kurulmaması hususu ancak devam etmekte olan teknik heyet çalışmalarının sonucu alındıktan sonra belli olabilecektir.

Bilginize arz ederim.

Ticaret Bakanı
Ahmet Türkel

10. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, balık avlanmasında kullanılan malzemelerin, memleketimizde imal edilip edilmediğine dair

sorusu ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in yazılı cevabı. (7/565)

26 . 1 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyrulmasını saygı ile dilerim.

Sinop Milletvekili
Hilmi İşgüzar

Memleketimizin sahil şehirlerinde yaşıyan ve geçimini balıkçılıkla sağlıyan vatandaşlarımızın bilhassa son zamanda balık avlamasında kullandıkları balık ağ, mantar ve naylon bağ ve haltların kalitesinin çok bozuk fiyatlarının da pahalı bulunması yüzünden mağdur edildikleri iddia edilmekte ve ayrıca Japonya'dan ithal edilen bu malzemelerin şimdi başka yerden ithal edildiği ve ithalâtçıların gayrimüslim ellerde bulunması yüzünden de mağdur edildikleri ileri sürülmektedir. Bu hale göre :

1. — Balıkçılar için avlanma malzemesi olan naylon, ağ, mantar ve emsali malların memleketimizde imal edilip edilmediği, imal ediliyorsa kalitesinin kontrolu yapılmakta mıdır?

2. — İthalât yapılıyorsa hangi memleketlerden yapılmaktadır?

3. — İthalât yapan firmalar varsa isimleri nedir?

4. — Balıkçılığımızın inkişafı ve mevsimlere göre muhtelif derinliklerde yaşıyan ve oldukça fazla olan balıkların yaşama şartları ve suyun derinliklerine göre bunların avlanmasını temin edici olan usul ve malzemelerin üzerinde bir çalışma düşünülmekte midir?

T. C.
Ticaret Bakanlığı 22 . 1 . 1968
Dış Ticaret Dairesi
Şube remzi ve No. 660.1 - 5/1483

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 1 . 12 . 1967 tarihli ve 7/565, 3632/20543 sayılı yazınız.

Sinop Milletvekili Sayın Hilmi İşgüzar'ın yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği balık avlanmasında kullanılan malzemelere dair sorusu hakkında hazırlanan cevabi notun iki nüsha olarak ilişikte sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Ticaret Bakanı
Ahmet Türkel

Sayın bakanımız tarafından bu kere yazılı olarak cevaplandırılması dileğiyle, Sinop Milletvekili Sayın Hilmi İşgüzar'ın balık avlanmasında kullanılan malzemelerle ilgili 26 . 1 . 1967 tarihli soru önergesi hakkında.

Not.

Soru: 1. Balıkçılar için avlanma malzemesi olan naylon, ağ, mantar ve emsali malların memleketimizde imal edilip edilmediği, imal ediliyorsa kalitesinin kontrolu yapılmakta mıdır?

Cevap: 1. Balıkçıların belli başlı ihtiyaçlarından bulunan balık ağını imal etmek üzere birkaç senedir memleketimizde kurulmuş sanayi mevcudolup, bunların imal edemedikleri mahdut miktardaki çeşitleri de ithal etmek üzere kotalarda, «Bakanlık emrinde» olmak üzere, kontenjanlar ayrılmaktadır. Bu cümleden olarak memlekette imal edilmediği Türkiye Odalar Birliğince tesbit edilen ağ tiplerinin ithalini teminen Bakanlığa müracaat eden İzmir'de İsak Nahmias Firmasına $ 39 915, - lik, yine İzmir'de Çalışkan Ticarethanesine $ 23 895, - cem'an $ 63 810, - lık balık ağı için (1 . 12 . 1965 tarihli 399 sayılı Mucipnameye istinaden) müsaade belgesi verilmiştir.

Henüz mahdut miktardaki sanayi mamullerinin kontrolu yapılabilmekte olduğundan, bu sanayi kolunda kalite kontrolu yapılmamaktadır.

Soru: 2. İthalât yapılıyorsa hangi memleketlerden yapılmaktadır?

Cevap: 2. Bakanlığımızca verilen müsaade ve ihtiyaç belgelerine istinaden yapılan balık ağı ithalâtı Japonya'dan, içten takma deniz motörleri, İngiltere ve İsveç'ten, balık bulma cihazları ise Japonya ve Norveç'ten, balık ağı ip ve iplikleri de Japonya, Portekiz ve B. Almanya'dan ithal edilmektedir.

Soru: 3. İthalât yapan firmalar varsa isimleri nedir?

Cevap: 3. Balık ağı ithal eden firmalara (1965 yılından sonra tahsis yapılmamıştır.)

I - İsak Nahmias - İzmir,

II - Çalışkan Ticarethanesi - İzmir

III - Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü,

— İçten takma deniz motoru, balık bulma cihazı ve sair ihtiyaçlar için Bakanlığa müracaat eden bilûmum balıkçılar kooperatifleri adına tahsis yapılmış ve yapılmaktadır.

— Balıkçıların ağ tamir ihtiyaçlarını karşılamak üzere 51.01.10, 51.03.10 ve 59.04 gümrük tarife pozisyonlu balık ağı ip ve ipliklerini ithal etmek üzere Bakanlığımızdan 1966 ve 1967 yıllarında müsaade belgesi verilen ithalâtçıların isimleri aşağıya çıkarılmıştır.

1966 Yılı

Sıra No.	Firma ismi		Tahsis $	İthal edilen memleket
1	Osman Necipoğlu	İstanbul	13 000	Japonya
2	Kolmaz Ticaret Evi	»	2 000	»
3	İsak Nahmias	İzmir	5 826	»
4	İsak N. Kohen	İstanbul	135 000	»
5	Finfiniş Branda Urgan ve İplik Fabrikası	»	16 005	»
6	Mario Gabay	»	24 179	»
7	Yakubel Balıkçılık	»	8 000	»
8	M. M. İstanbul Nümune Balıkçılık Koop.	»	4 195	»
9	Aron Hasit	İzmir	20 000	Portekiz
10	Anadolu Baharat	»	32 423	Japonya
11	Albert Behar	İstanbul	1 500	»
12	Balıkiş Koll. Şti.	İskenderun	538	B. Almanya
13	Arımpeks Ticaret	İstanbul	4 300	»
14	Peyami Öven	»	5 000	Portekiz
		Yekûn	271 966	

1967 Yılı

1	Peyami Öven	İstanbul	22 500	Portekiz
2	Aron Hasip	İzmir	45 000	»
3	İleri Ticaret	İstanbul	5 000	Japonya
4	Finfiniş Branda İplik ve Urgan Fabrikası	»	26 500	»
5	İsak N. Kohen	»	155 000	»
6	Mario Gabay	»	39 480	»
7	Kuzey Ticaret	»	23 000	Portekiz
8	Yakubal Balıkçılık	»	11 000	Japonya
9	Arımpeks Ticaret	»	17 500	B. Almanya
10	İhsan Necipoğlu	»	16 500	Japonya
11	Aleksandros Nikolaidi	»	13 000	Portekiz, Japonya
12	Öner Koll. Şti.	»	6 000	»
13	Osman Necipoğlu	»	16 798	Japonya
14	Anadolu Baharat Deposu	»	54 280	»
15	Çehreli İthalât	İstanbul	10 000	Japonya
16	Albert Bahar	»	2 000	»
17	Sağlam Ticaret Ltd. Şti.	»	5 460	»
18	Vasil A. Triyandopolis	»	1 000	Portekiz
		Yekûn	470 018	

Soru: 4. Balıkçılığımızın inkişafı ve mevsimlere göre muhtelif derinliklerde yaşıyan ve oldukça fazla olan balıkların yaşama şartları ve suyun derinliklerine göre bunların avlanmasını temin edici olan usul ve malzemelerin üzerinde bir çalışma düşünülmekte midir?

Cevap: 4. Su ürünleri ile ilgili çalışmaların geliştirilmesi maksadı ile sularımızdaki balıkların yaşama şartları hakkındaki etütler Bakanlığımızın koordinatörlüğü ile İstanbul Fen Fakültesine bağlı Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü tarafından yapılmakta olup, en uygun av metot ve malzemeleri konusunda gereken araştırmaların, Su Ürünleri Teşkilâtına dair hazırlanan kanun tasarısında yer alan araştırma faaliyetleri çerçevesinde icrası öngörülmüştür.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

30 . 12 . 1967

11. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunda suiistimal olup olmadığına dair sorusu ve Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün yazılı cevabı (7/566)

17 . 2 . 1967

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun yazılı olarak Sayın Başbakan tarafından cevaplandırılmasına tavassutlarınızı arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Sinop Milletvekili
Hilmi İşgüzar

Yeni İstanbul Gazetesinin 16 Şubat 1967 tarihinde intişar eden nüshasında TRT de suiistimal başlığı altında çok önemli ve ilginç bir haber yer almış bulunmaktadır.

Bu habere göre Başbakanlığa bağlı Tetfiş Heyetinin tanzim ettiği bir raporun bulunduğu ve 13 milyon 325 bin lira tutan yıllık kârın usulsüz olarak 7 milyon 575 bin lira gösterildiği, beyanname alınmadan 888 bin liralık karşılıksız ödeme yapılmış olduğu iddia edilmekte ve TRT nin mesul kişileri hakkında vazifei suiistimal yaptıkları ithamı ileri sürülmektedir. Gerek raporda yer alan ve iddia edilen hususların gerçek yönünün aydınlatılması ve gerekse TRT nin itham karşısında gerçek hüviyetinin öğrenilmesi bakımından aşağıdaki soruların cevaplandırılmasında fayda görmekteyim.

1. Başbakanlık Teftiş Heyetince TRT hakkında bir denetleme yapılmış ve bir rapor hazırlanmış mıdır?

2. Rapor tanzim edilmiş ise iddia edilen fazla ödeme, keyfi olarak personel alma, kârın noksan gösterilmesi ve suiistimal gibi hususlar raporda yer almış mıdır?

3. İddia edilen hususlar vârit ve Başbakanlık makamı da bu rapora muttali ise ilgililer hakkında her hangi bir kovuşturmaya geçilmiş midir?

4. İtham ve iddiaların mesnedi rapor yoksa veya iddialar varit değilse TRT nin halk önünde itibarının takviyesi için bir deklarede bulunulması düşünülmekte midir?

T. C.
Devlet Bakanı 17 . 1 . 1968
Sayı : 2.01/150

Konu: Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın önergesi

Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Radyo Televizyon Kurumunda suiistimal olup olmadığına dair, Sinop Milletvekili tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Yüce Başkanlığınızın 18 . 2 . 1967 gün ve 6/517, 3769/21623 sayılı yazılariyle intikal ettirilen sözlü soru önergesi, bu kere, adı geçen milletvekili tarafından yazılı soruya çevrildiği, 1 . 12 . 1967 gün ve 7/566, 3769/21623 sayılı yazınızla bildirilen ve Başbakanlıkça tarafımdan cevaplandırılması tensip buyurulan önergeye aşağıda arz edilen cevabî yazı takdim kılınmıştır.

1. Başbakanlık bünyesinde teftis heyeti diye bir heyet mevcut değildir. Mevzuubahis rapor, Yüksek Denetleme Kurulu tarafından tanzim edilen rapordur.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, İktisadi Devlet Teşekküllerinin bu arada Radyo Televizyon Kurumunun hesap ve muamelâtını denetler ve raporunu tanzim eder. Kuruluşundan bu yana mezkûr kurul, her yıl muntazaman Türkiye Radyo Televizyon Kurumunu denetliyerek, raporlarını hazırlamış bulunmaktadır.

2. 1965 yılı için hazırlanan raporda, işleyiş ve hesaplar bakımından çeşitli konulara temas edilmiş bulunmaktadır.

Ezcümle;

a) 359 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununun 47 nci maddesine göre, ancak bir yönetmelik yapılması halinde, sözleşmeli personel çalıştırılması mümkün iken, böyle bir yönetmelik yapılmadan kurumun devamlı kadroları, karşılık gösterilmek suretiyle 82 aded sözleşmeli personel çalıştırılmış olması ve bu personele 956 000 Tl. ödenmiş bulunması kanuna aykırı görüldüğünden, bu hususun ilgililerce tetkikinin gerektiğine işaret olunmuştur.

b) Çalışma saatleri dışında, zorunlu mesai yapıldığı gerekçesiyle ödenmesi gereken fazla mesai ücretlerinin Bakanlar Kurulu kararına dayanmadan ödendiği, ayrıca fazla mesai ücretinden faydalanması mümkün olmıyan bir kısım personele de teşmil edildiği ve bu personellere günde 10 - 40 Tl. arasında para verildiği ve kendilerinden zaruri masraf beyannamesinin alınmadığı ve yapılan masrafların 888 000 Tl. olduğu görülmüştür.

Kanuna aykırı olan bu ödemeler için ilgililer tarafından lüzumlu tetkikatın yapılmasının gerektiği belirtilmiştir.

c) TRT Kurumu bidayette, 1963 yılı bilânço kârını 7 574 480,16 Tl. olarak göstermiştir. Yapılan incelemede, 1966 yılında yürürlüğe girmiş bulunan yönetmelik ile personele verilmesi gereken tazminat için 5 750 000 Tl. nın karşılık olarak ayrılmış olduğu görülmüştür.

Tazminat ödenmesini gerektiren yönetmelik, 1966 yılı sonlarında yürürlüğe girmiştir. Makabline teşmil edilmesine de imkân yoktur. Binaenaleyh tazminat karşılığı olarak ayrılan 5 750 000 Tl. nın kâr hesabında gösterilmesi icabetmektedir.

Yüksek Denetleme Kurulu raporunda bu hususa temas edilerek, bilânço kârının 7 574 480,16 Tl. değil, 5 750 000 Tl. nın ilâvesi ile 13 324 480,16 Tl. olmasının gerektiği belirtilmiştir.

Henüz ödenmemiş ve bir hesap tefriki halinde kalmış bulunan bu işlemde, her ne kadar bir suç unsuru teşekkül etmemiş ise de, usulsüz ve kanunsuz bir ödemenin önlenmesi itibariyle konunun tetkik edilerek gerekli önleyici tedbirlerin alınması lüzumuna temas edilmiştir.

3. Yüksek Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan rapor, Başbakanlıkça 21 . 11 . 1966 tarihinde ilgili Bakanlık olan Turiz ve Tanıtma Bakanlığına gönderilerek gerekli tetkikattan geçirilmiş ise de; yukarda işaret edilmiş bulunan hususlar malî kanunların tatbiki ile ilgili bulunduğundan, tetkik ettirilmek ve gerekli işlem yapılmak üzere Maliye Bakanlığına intikal ettirilmiş ve konunun tetkikiyle Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu vazifelendirilmiştir.

TRT hesapları iki yönden denetime tabidir. Birincisi, İktisadi Devlet Teşekkülü hüviyetinde olması hasebiyle Yüksek Denetleme Kurulu tarafından; diğeri, Devletin bu Kuruma malî yardım yapması bakımından Maliye Bakanlığı Teftiş Heyeti tarafından yapıldığı malûmlarıdır.

Maliye Bakanlığı müfettişleri, ikinci espri içinde TRT Kurumu Genel Müdürlüğüne giderek, malî yönden kurumu teftiş edeceklerini bildirmiş fakat, genel müdür müesseselerinin özerk olduğundan bahisle, buna yetkili olmadıklarını belirtmiş ve teftişe müsaade etmemiştir.

Konu Danıştaya intikal etmiş, Danıştay Birinci Daire ekseriyet kararı ile TRT yi haklı bulmuştur. Bunun üzerine ihtilâf Danıştay Umumi Heyetine intikal etmiş, umumi heyet de aynı görüşü tasvibetmiştir. TRT nin malî yönden teftişi, bu suretle Maliye Bakanlığı müfettişlerince yapılamamıştır. Ancak vergi inceleme yönünden, Maliye Bakanlığınca bir müfettiş ve bir de hesap uzmanı 10 . 1 . 1968 tarihinden itibaren teftişe başlamış, teftiş halen devam etmektedir.

4. Yapılmakta olan tetkikat sona ermeden, bildiri yayınlanmasına kanuni imkân yoktur. Tetkikat sonunda ve gerektiğinde açıklama yapılacağı tabiîdir.

Mezkûr önerge sahibi, Sinop Milletvekili Sayın Hilmi İşgüzar'a bu tarzda bilgi verilmesinin uygun mütalâa edildiğini saygı ile arz ederim.

Seyfi Öztürk
Devlet Bakanı

12. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Alanya'nın Dim Çayı vâdisindeki köylere ait yolların yapılmasına dair sorusu ve Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in yazılı cevabı (7/574)

30 . 11 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorularımın Sayın Köy İşleri Bakanınca yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygı ile arz ederim.

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

1. Alanya'nın Dim çayı vâdisinde Bıçakçı, Uğurlu, Kuzyaka, Uzunoz, Gümüşkavak, Üzümlü, Öteköy, Taşbaşı, Bucak, Akçalı ve Alacami köylerine motorlu vasıta hâlâ gitmemektedir. Bu köylerin yolu grup yolu olarak ele alınamaz mı? 1968 programında bu konu düşünülmekte midir?

2. Bu yol mebzul ormanlık sahadan geçtiğine göre Orman Başmüdürlüğü ile kollektif bir çalışma yapılamaz mı?

3. Dim boğazı grup köylerinin ıstırabına son vermek için konunun programa alınması için vilâyet ve Orman İdaresinin tahrik edilmesinde fayda umuluyor mu?

4. Orman için köylerin yolları için tahsis edildiği şifahen bildirilen dozer ekibinin bu yol bitinceye kadar orada çalışması emrinin verilmesinde bir sakınca var mıdır?

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı 18 . 1 . 1968
Müsteşarlık
Sayı : 129

Konu: Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 4 . 12 . 1967 tarih ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/574 - 5438/33160 sayılı yazı.

Alanya'nın Dim çayı vâdisindeki köylere ait yolların yapılmasına dair Antalya Milletvekili İhsan Ataöv tarafından Bakanlığımızca cevaplandırılmak üzere verilen yazılı soru önergesi cevabı ilişikte sunulmuştur. Arz ederim.

H. Turgut Toker
Köy İşleri Bakanı

Alanya'nın Dim çayı vâdisindeki köylerin yollarının yapılmasına dair Antalya Milletvekili İhsan Ataöv tarafından Köy İşleri Bakanlığınca cevaplandırılmak üzere verilen yazılı soru önergesinin cevabıdır.

1. Antalya - Alanya ilçesine bağlı olup, Dim çayı vâdisinde bulunan Bıçakcı, Uğurlu, Kuzyaka, Uzunöz, Gümüşkavak, Üzümlü, Öteköy, Taşbaşı, Bucak Akçalı ve Alacami köylerinin yolları; uzun vâdeli grup köy yolları plânlama çalışmalarımızda, grup köy yolu olarak mütalâa edilmişlerdir.

Adı geçen grup köy yolunun tamamı 39 Km. dir. Bunun 0 - 8 Km. leri arasında stablize yol mevcuttur. 8 - 14 Km. ler arası 1967 bütçe yılı yapım programındadır. Valilikçe tanzim edilip il genel meclisinden de geçirilmek suretiyle Bakanlığıma gönderilmiş bulunan iş programına göre, Şubat. 1968 tarihinde bu kısmın inşaatı bitirilmiş olacaktır.

2. Adı geçen yolların yapımında orman idaresiyle müşterek bir çalışma sağlanması hususunda Valiliğe gerekli talimat verilmiştir.

3. Antalya ili orman içi köy yolları, yapım programına dâhil olmadığı için, bu maksatla alınan makinalardan Antalya iline verilememiştir. Ancak, proğram dâhili orman yollarının ikmalini mütaakıp bu makinalar Antalya'ya gönderilebilecektir.

13. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın Çamyuva köyünün bâzı mahallelerini tehdideden Kesme çayının ıslahına dair sorusu Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/575)

30 . 11 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorularımın Sayın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanınca yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygı ile arz ederim.

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

1. Antalya Kemer bucağı, Çamyuva köyü Kuzdere ve Arslanbucak mahallelerini her an tehdideden Kesme çayı ıslahı için ne düşünülmektedir?

2. Şimdiye kadar halk iştiraki ve Devlet yardımı olarak bu konu için ne para sarf edilmiş ve ne gibi netice alınmıştır?

3. Konu rantabl değilse her an bahsedilen bu meskûn yerlere vereceği zarar nasıl önlenecektir?

4. Kesme boğazı bir tedbir olarak ele alınamaz mı?

5. Geçici olarak ve süratle makina çalıştırılarak tedbir alınamaz mı?

T. C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı: 02/8012/68

19 . 1 . 1968

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 4 . 12 . 1967 gün, Kanunlar Müdürlüğü: 7/575 - 5439/33159 sayılı yazınız.

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, «Antalya'nın Çamyuva köyünün bâzı mahallelerini tehdideden Kesme çayının ıslahına» mütedair yazılı soru önergesi cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı
Refet Sezgin

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün Antalya'nın Çamyuva köyünün bâzı mahallelerini tehdideden Kesme Çayının ıslahına dair yazılı soru önergesi cevabıdır.

1. Ağva çayı (Kesme) Antalya'nın Batısında 2 000 rakımında Tahtalı Dağından başlayıp 20 Km. aktıktan sonra Akdeniz'e dökülen 160 Km^2. drenaj alanı olan vahşi karakterli bir deredir. Ovaya çıkıncaya kadarki eğimi 0.12 olup havzasından irili ufaklı aşırı derecede sürüntü malzemesi getirmektedir.

Dağlık araziden ovaya açıldıktan 4 Km. sonra denize dökülür. Bu 4 Km. lik yatak 200 - 400 M. arasında değişen taş, kum ve çakıl deposu halindedir. Ovadaki vasati eğimi 0.01 dir. Gerek yatak genişliğinin fazlalığı ve gerekse bol sürüntü malzemesi getirmesinden dolayı yatak temizliği ekonomik bir fayda sağlamıyacaktır.

Yatak eğiminin çok fazla ve dolayısiyle sürükleme gücünün yüksek olmasından kıyı tahkimatları çok pahalı olmaktadır.

Bu kadar kısa tulde 2 000 rakımından sıfır rakımına dökülen ve böylesine bol sürükleme malzemesi getiren bir dereye çok ender rastlanmaktadır. Bundan dolayı da halihazır, ıslahı için ekonomik bir çözüm yolu bulunamamıştır.

Yukarda izah edilen güç şartlara rağmen DSİ 1953 yılından beri her yıl sürekli olarak bu çayın taşkınlarına karşı ilgi göstermiş, yargın yapan kısımların kapatılması, mahmuz inşaası, halkın da iştirak ettiği hallerde kıyı duvarları inşaatı gibi faaliyet göstererek tabiatla mücadele etmiştir.

2. Şimdiye kadar (1953 yılından 1967 yılına kadar) bu kabîl faaliyetler için halk emeği dışında nakit olarak 449 392 Tl. sarf edilmiştir. Bu çalışmaların hepsinden % 100 bir netice beklenilmemiş ve alınmamıştır.

Esasen % 100 güvenilir bir tedbir bulunulabilse idi geniş çapta tüm olarak ele alınacaktı. Alınan tedbirler çoğunlukla vatandaşlara faydalı olmuştur. Yapılan tesisler feyezanın şiddetine göre az veya çok tahribata uğramışlardır. Bu yüzden de her yıl tamirat ve bakıma ihtiyaç göstermiştir.

3. Şu ana kadar derenin ıslahı için güvenilir ekonomik bir çözüm yolu bulunamamıştır.

Ancak, bu konuda, aşağıdaki hususlar tavsiye edilebilir.

a) Havzasında hayvan otlatılmasına mâni olunmalıdır.

b) Havzasındaki iskân yerleri nakledilmelidir.

c) Havzası tabiat örtüsü bakımından tam bir korumaya alınmalıdır.

d) Feyezana mâruz kısımlarda bahçe tesis edilmemeli ve dere yatağına tecavüz edilmemelidir.

e) Feyezan tehlikesi olan yerlere ev ve bahçe evi yapılmamalıdır.

f) Dere kıyısındaki tabiî fundalık ve ağaçlar kesilmemeli, bilâkis herkes tarlasının kıyısını ağaçlandırmalı ve gücü nisbetinde kıyısını oyuntuya karşı koruma çabası içinde olmalıdır.

4. Kesme boğazında bir feyezan barajı düşünülmüş, fakat aşağıdaki sebepler dolayısiyle uygun görülmemiştir.

a) Boğaz dar ve dik olarak devam ettiğinden yüksek bir baraj inşaası halinde dahi feyezanları tutacak kapasitede bir rezervuar teşkili mümkün değildir.

b) Pekçok sürüntü malzemesi taşındığından rezervuar rüsubatla dolacaktır.

5. Daha önce de bahsedildiği gibi, pekçok miktarda sürüntü malzemesi taşındığından 200 - 400 M. arasında bir genişlikteki bu yatakta temizlik yapmak bir fayda vermiyecektir.

Diğer taraftan makinalı çalışma uygun görülse dahi işin hacmı bakımından treyler tarafından taşınabilir cinsten büyük makinalara ihtiyaç hâsıl olacaktır. Bugünkü yolun durumu ise, hiçbir mevsim treyler geçmesine müsait değildir.

14. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Narman ilçesinin bâzı köylerinin yeraltı sularına dair sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in yazılı cevabı (7/582)

6 . 12 . 1967

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve rica ederim.

Adnan Şenyurt
Erzurum Milletvekili

Narman kazası toygarlı koçkaya, Başkale ve Mercimekli köylerinin yer altı sularından istifadesi için yapılan çalışmaların hangi safhada olduğu.

T. C. 20 . 1 . 1968
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : 02/8012/73 - 2305

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 12 . 12 . 1967 gün, Kanunlar Müdürlüğü: 7/582 - 5528/33523 sayılı yazınız.

Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, «Narman ilçesinin bâzı köylerinin yeraltı sularından istifade ettirilmesi için çalışmaların hangi safhada olduğuna» dair yazılı soru önergesi cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı
Refet Sezgin

Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, «Narman ilçesinin bâzı köylerinin yeraltı sularından istifade ettirilmesi için çalışmaların hangi safhada olduğuna» dair yazılı soru önergesi cevabıdır.

Yapılan etütlere göre; Narman kazası Toygarlı, Koçkaya, Başkale ve Mercimekli köylerinin jeolojik ve topoğrafik durumu kâfi miktarda yeraltı suyu teminine müsait bulunmamakla beraber; bu konuda gerekli çalışmalara devam edilmektedir.

15. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, Ovacık ilçesinin Sarpdere mevkiindeki kaçakçılık olayına dair sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in yazılı cevabı (7/590)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki yazılı sorularımın Gümrük ve Tekl Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için delâletlerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

1. 1966 yılını 1967 yılına bağlıyan gece Ovacık Nahiyesinin Sarpdere mevkiinde motorla karaya çıkarılmak istendiği sırada Gülnar ilçesinde oturan Ahmet Kara isimli bir vatandaş tarafından vâkı ihbar üzerine yakalanmış oyun kâğıdı, eğe, destere ve teyp gibi kaçak eşyanın kıymeti tesbiti yaptırılmış mıdır. Yakalanan kaçak eşyanın kıymet tesbiti yaptırılmışsa tesbit edilen kıymet kaç liradır.

2. Yakalanan bu eşyanın satışı yapılmışmıdır? Satışı yapılmışsa toplam satış tutarı kaç liradır? Kaçak eşyayı yurda sokan şahıslar kimlerdir? Bu eşyaları (satılan eşyaları) satınalanlar kimlerdir?

3. İhbarı yapan ve bir milyon lira değerindeki kaçak eşyanın yakalanmasını sağlıyan ve elinde resmî mercilerden alınmış ihbar belgesi bulunan Ahmet Kara isminde ki vatandaşa bugüne kadar her hangi bir ikramiye verilmişmidir? Verilmişse miktarı nedir? Verilmemişse geçikmesinin sebepleri nelerdir? 10 . 12 . 1967

Âdil Kurtel
Kars Milletvekili

T. C.
Gümrük ve Tekel Bakanlığı
Güm. G. Md. Gümrük İşleri Md. K/1
Sayı : 3209/135. A/44028
15 . 1 . 1968

Konu : Kars Milletvekili Sayın Âdil Kurtel'in 10 . 12 . 1967 tarihli önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü sözlü 15.12.1967 günlü 5564/33700 - 7/590 sayılı yazıları.

Bu yazıları ile gönderilen Kars Milletvekili Sayın Âdil Kurtel'in önergesine verilen cevap iki nüsha olarak ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Dr. İbrahim Tekin
Gümrük ve Tekel Bakanı

Sayın Âdil Kurtel Kars Milletvekili

Millet Meclisi Başkanlığına verilen ve Bakanlığımca yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 10 . 12 . 1967 tarihli önergenize karşılıktır.

Bu önergenizde sorulan sorular Bakanlığımızca aşağıda cevaplandırılmıştır.

1. Önergenizde 1966 yılını 1967 yılına bağlıyan gece vukubulduğu bildirilen kaçakçılık olayı, Mersin Gümrük Müdürlüğünden alınan malûmata göre 27 . 12 . 1966 tarihinde cereyan etmiştir.

27 . 12 . 1966 günü Gülnar ilçe Jandarma Birliğine bağlı Ovacık Nahiyesi Jandarma Komutanı Uzman Çavuş Orhan Kızılateş'e saat 20,00 sıralarından Büyükeceli köyü Çağlıyan mevkiinin Sarpkaya sahilinde kaçakçı motorunun bulunduğunun ihbar edilmesi üzerine yakalanmış ve keyfiyet 29 . 12 . 1966 tarihli iki aded olay ve müsadere zabıt varakası ile tesbit ve yakalanan eşya ilgili mercilere teslim olunmuştur.

2. Kaçak olarak yakalanan ve ilgili mercilere teslim edilen eşya hakkında henüz mahkemece bir karar sadır olmadığından tasfiyesi cihetine gidilmemiştir. Kaçakçılık hâdisesi ve sanıkları hakkındaki dâva Silifke Ağır Ceza Mahkemesinin 967/71 sayılı dosyasında derdesti rüyettir.

3. Mezkûr kaçakçılık hâdisesinin muhbirleri ve müsadirleri arasında ihtilâf zuhur etmiş olduğundan ilgililer tarafından adlî mercie başvurulmuştur.

Bu itibarla, bu konuda yetkili mahkemeden istihsal edilecek karara intizar gerekli olduğundan hiç kimseye muhbir ve müsadir ikramiyesi ödenmemiştir.

Adlî mercie intikal ettirilen hâdise hakkında Anayasanın 132/3 ncü maddesi gereğince şimdilik daha fazla bilgi verilmesine hukukan imkân görülememiştir.

Arz ederim.

Dr. İbrahim Tekin
Gümrük ve Tekel Bakanı

16. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, avukat ve öğretmenlere silâh taşıma ruhsatı verilmesine dair sorusu ve İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın yazılı cevabı (7/605)

20 . 12 . 1967

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyrulmasını rica ederim.

Kemal Sarıibrahimoğlu
Adana Milletvekili

Memlekette asayişin her yurt severe elem verici bir bozukluk içinde bulunduğu acı bir gerçektir. Yakın bir gelecekte asayişin düzelip kanun hâkimiyetinin tam ve kâmil mânada sağlanacağına dair olumlu bir davranışa ve tedbire de şahidolamamaktayız.

Bu umumi görünüşe ilâveten avukat ve öğretmen vatandaşların, gördükleri görevin icabı olarak ve memleket gerçeklerinin zoru altında, haksız, güçlü ve şerir kişilerin taarruzuna uğrıyageldikleri de bir vakıadır.

Hepsi de okumuş ve âmme hayatında söz sahibi bu aydın kişilere silâh ruhsatı ve birer silâh verilmesi düşünülmekte midir?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 11 - 13/106

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 25 . 12 . 1967 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/605 - 5626/34144 sayılı yazıları.

Adana Milletvekili Sayın Kemal Sarıibrahimoğlu taarfından sözlü olarak verilip bu kere yazılıya çevrilmiş bulunan «öğretmen ve avukatlara gördükleri görev icabı mâruz bulundukları tehlikeleri bertaraf etmek üzere silâh taşıma ruhsatı ve birer silâh verilmesinin düşünülüp düşünülmediği» hakkındaki soru önergesi üzerine yapılan inceleme sonucunda:

1. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 ncu madesinde sözü edilen gezici öğretmenlere, 19 . 3 . 1963 tarihli ve 11359 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış bulunan yönetmeliğin 1 nci maddesinin (g) bendi gereğince silâh taşıma yetkisi verilmiş olduğu, bu yolda vukubulan müracaatların, teşkilâtımızca müspet karşılandığı, gerek silâh satınalma, gerekse taşıma belgelerinin talep vukuunda verilegelmekte bulunduğu,

2. Bahis konusu yönetmeliğin tadil edilmiş ve Resmî Gazetenin 10 . 8 . 1964 tarih ve 11776 sayılı nüshasında yayımlanmış 1 nci maddesinin (k) bendine göre de «Hayatının ciddî ve harici bir tehlikeye mâruz bulunduğu tesbit edilen şahıslara, valiliklerce silâh taşıma ve satınalma izni verilebileceği» esasının kabul olunduğu,

Bu durum muvacehesinde sözü edilen meslek mensuplarından, bu türlü tehlikelere mâruz bulunanların, yönetmeliğin idare âmirlerimize tanıdığı böyle geniş bir takdir hakkından faydalanabilecekleri, binaenaleyh, tatbikatta, başkaca yenilikler getirilmesine ve mevzuata ilâveler yapılmasına lüzum bulunmadığı,

Kanaatine varılmıştır.

Arz ederim.

Dr. Faruk Sükan
İçişleri Bakanı

17. — Kastamonu Milletvekili Âdil Toközlü'nün, Kastamonu'nun Küre ilçesinin bir tedavi evi ile cip ihtiyacına dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın, yazılı cevabı (7/611)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygiyle rica ederim.

Kastamonu Milletvekili
Âdil Toközlü

Küre ilçemizde sağlık merkezi olmadığı gibi tedavi evide yoktur. Hükümet Tabipliği de her türlü imkânlardan mahrumdur. Ormanlık bir mıntaka olması itibariyle 8 ay kış mevsimi devam etmekte köy yollarının yapılmamış olmasından arazileri de pek dar ve verimsiz bulunduğundan iktisaden çok güç durumdadırlar. Asfalt yolları Sağlık merkezleri her türlü imkânları bulunan ilçe merkezleri Sağlık evleri ve Hükümet tabipliklerine ani vakalar için birer cip verildiği halde bu kadar rica ve temennilere rağmen bugüne kadar bu ihtiyaç bile karşılanamamıştır. Bu defa bu ilçenin İmralı köyünden Kâzım Can hastalanıyor ilçede taksi yoktur, köylüler iki ağaçtan bir sedye yaparak Küreye getiriyorlar. Zaman geçiyor Kastamonu Devlet Hastanesine bin müşkülâtla gönderiliyor. Ameliyat masasında ölüyor kadere terk edilen bir vatandaşın âkibetinden üzüntülü bir misal Küre'ye bir tedavi evi ile bir cipe her şeyden evvel katî ihtiyaç vardır. Bu kadar hayati bir ihtiyacın bugüne kadar sağlanamamasından duyduğumuz üzüntüyü belirtirken bu çok mübrem ve hayati olan ihtiyacın ne zaman karşılanacağını.

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı 15 . 1 . 1968
Bakan
255

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 28 . 12 . 1967 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Md. 7/611, 5650/34349 sayılı yazı.

Kastamonu Milletvekili Âdil Toközlü'nün Küre ilçesinde bir muayene ve tedavi evi açılması ve jeep gönderilmesi hakkındaki yazılı soru önergesi incelendi.

Küre ilçesinde muayene ve tedavi evinin mevcudolduğunu, 1967 yılı içinde gerekli ödenek ve tıbbi malzemenin gönderildiğini, Hükümet Tabipliği emrine 1960 modeli Willis Jeep'in 6 . 1 . 1968 tarihinde tahsis edilerek gönderildiğini arz ederim.

Saygılarımla,

Dr. Vedat Âli Özkân
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

18. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Orman İşletme Müdürlüğü emrinde çalışan personelin adedine ve ikramiye verilip verilmediğine dair sorusu ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın, yazılı cevabı (7/625)

3 . 4 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Sayın Tarım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygiyle arz ederim.

Adana Milletvekili
Mahmut Bozdoğan

Sorular :

1. Orman İşletme Müdürlüğü emrinde, Saimbeyli ve Feke ilçelerinde kaç kişi orman işçisi vardır? Bu işçiler sigortalı mıdırlar?

2. Adı geçen yerlerdeki işletme emrinde çalışan şoför, yangın bekçisi ve diğer işçilere ikramiye verilmekte midir? İkramiye veriliyorsa, verilen ikramiyeler, İşletme Müdürlerinin tak-

dirlerine mi bağlı, yoksa kanun, verilecek miktarı tâyin etmiş midir?

T. C.
Tarım Bakanlığı 26 . 1 . 1968
Özel Kalem Müdürlüğü
Şb. Md. : Bakanlık Müşaviri
66 - 6602

Konu : Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 19 . 1 . 1968 gün Kanunlar Müdürlüğü 7/625 - 4019/625 sayılı yazı :

Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın Orman İşletme Müdürlüğü emrinde çalışan personel adedine dair soru önergesine ilişkin cevaplarımız aşağıdadır.

1. Orman İşletmelerinde ve Orman hizmetlerinde çalıştırılan işçiler Sosyal Sigortaya tabi değildir.

Saimbeyli Orman İşletmesinde 1967 yılında yevmiye ile çalışan 4 şoför ve 5 diğer işçiye 6772 sayılı Kanuna göre verilmesi icabeden ilâve tediyeleri 10 . 4 . 1967 tarihinde ödenmiştir.

2. Feke Orman İşletmesinde 1967 yılında yevmiye ile çalışan 4 şoför ve 49 sair işçi ki, cem'an 53 işçiden 25 işçiye 6772 sayılı Kanuna göre verilmesi icabeden ilâve tediyeleri de 10 . 4 . 1967 tarihinde ödenmiştir.

Yangın bekçileri (E) cetveline tabi geçici hizmetli olduğundan 6772 sayılı Kanuna göre ilâve tediye yapılamamaktadır.

Bilgi edinilmesine emirlerinizi saygılarımla arz ederim. Tarım Bakanı
Bahri Dağdaş

19. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Hayvan Sağlık Memurları hakkında, 3023 numaralı Kanuna göre çıkartılan tüzüğe dair sorusu ve Tarım Bakanı Bahri Dğdaş'ın, yazılı cevabı (7/631)

29 . 5 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Sayın Tarım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla rica ederim.

Afoyn Milletvekili
Muzaffer Özdağ

1. (Hayvan Sağlık Memurları Mektebi ve bu memurların vazife ve salâhiyetleri) hakkındaki 3203 sayılı Kanuna göre hazırlanan 1941 de yürürlüğe giren tüzük görevlilerin ve ilgililerin ihtiyaçlarına ve hizmet isteklerine cevap verilebiliyor mu? Görevlilerin ihtiyaçlarını, hizmet icap ve isteklerini karşılayacak yeni bir tüzük hazırlanması için bir çalışma var mıdır?

2. Millî ekonomi ve köy kalkınmasında büyük hizmetleri olan bu görevli grupu Veteriner teknisyeni unvanı verilmesi ve Veteriner teknisyen okulunun üç seneye çıkarılması neden geçiktirilmektedir?

3. Veteriner hekimleri tazminat kanunu tasarısına yardımcı Sağlık personeli, veteriner teknisyenlerinin de ithali niçin unutulmuştur?

4. Kadro noksanlığı yüzünden ağır mağduriyetlere uğrıyan bu meslek grupunun mağduriyetlerini önliyecek kadro kanun tasarısının süratle kanunlaştırılması yolunda ne gibi çalışma yapılmıştır?

T. C.
Tarım Bakanlığı 26 . 1 . 1968
Özel Kalem Müdürlüğü
Şb. Md. : Bakanlık Müşaviri

Konu : Önerge Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 19 . 1 . 1968 gün Kanunlar Müdürlüğü 7/631 - 4388/26070 sayılı yazı :

Afyon Karahisar Milletvekili Sayın Muzaffer Özdağ'ın, Hayvan Sağlığı memurları hakkında, 3203 numaralı Kanuna göre çıkartılan tüzüğe dair soru önergesi ile ilişkin cevaplarımız aşağıdadır.

1. 3203 sayılı Ziraat Vekâleti Vazife ve Teşkilât Kanunun 9 ncu ve 25 nci maddelerine göre hazırlanan 2/15799 sayı ve 28 . 5 . 1941 tarihli «Hayvan Sağlığı Memurları Mektebi ve bu memurların vazife ve salâhiyetleri hakkındaki «tüzük kapsamına giren Hayvan Sağlığı memurlarının, yetişmeleri adı geçen tüzüğün 3 ncü maddesindeki 2 yıllık öğrenim süresi günün şartlarına cevap vermesi amaciyle 20 . 12 . 1965 gün ve 6/5749 sayılı Tüzük de-

ğişikliği ile 3 yıla çıkarılmıştır. Mevcut tüzükte belirtilen görev ve yetkiler memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına, Hayvan Sağlığı memurlarının yetişme niteliklerine cevap vermektedir. Bu sebeple yeni bir tüzük hazırlanmasına lüzum ve ihtiyaç duyulmamaktadır.

2. Bütün dünya memleketlerinde Veteriner unvanına sahip olabilmek akademik bir tahsil ile mümkündür. Hayvan Sağlığı memurları yetişme nitelikleri icabı olarak ancak Veteriner Hekimin sorumluluk ve direktifi altında vazife görmektedirler. Hayvan Sağlığı memurları için yetişme nitelikleri ve görevlerine uygun, bir unvanın tesbiti üzerinde çalışılmaktadır.

3. Bahsi geçen memurlara maddi imkânlar sağlıyacak bir kanun hazırlanarak Maliye Bakanlığına sevk edilmiş bulunmaktadır.

4. Hayvan Sağlığı memurlarının terfilerini sağlamak amaciyle hazırlanan kadro kanunu tasarısı Millet Meclisince kabul edilerek Cumhuriyet Senatosuna sevk edilmiştir.

Bilgi edinilmesine emirlerinizi arz ederim.

Tarım Bakanı
Bahri Dağdaş

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

32 NCİ BİRLEŞİM

26 . 1 . 1968 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve iki arkadaşının, bakanlığın dış görevlerinde kendi partisine yakın ve kendisiyle aynı politik görüşü paylaşan kimseleri istihdam edeceğini söylediği iddiasiyle Turizm ve Tanıtma Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince gensoru açılmasına dair önergesi. (11/59)

2. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve üç arkadaşının, vatandaşı birbirine düşüren çeşitli olaylarla spor alanlarında cereyan eden hâdiselerin siyasi sorumluları olduğu iddia edilen İçişleri Bakanı ile Devlet Bakanı hakkında Anayasanın 89 ncu ve 105 nci maddeleri gereğince gensoru açılmasına dair önergesi. (11/60)

3. — Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadınlı ile Kars Milletevekili Âdil Kurtel'in, deniz kıyılarının, halkımızın ortak malı olması gerekirken, birkaç yüz kişi tarafından yağma edildiği iddiasiyle bu konuda Hükümetin sorumluluğunu tespit için Anayasanın 89 ncu madesi gereğince gensoru açılmasına dair önergesi .(11/61)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — İstiklâl Madalyası verilmiş bulunanlardan muhtaç durumda olanlara vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun tasarısı ve teklifleri ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/372, 2/197, 2/241, 2/289, 2/336, 2/418, 2/423, 2/449, 2/546, 2/547) (S. Sayısı : 439 ve 439 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 11 . 1 . 1968]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 9 arkadaşının, Tababet ve Şuabatı sanatlarının tarzı icrasına dair 1219 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/140) (S. Sayısı : 90 ve 90 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

2. — Gazianep Milletvekili Ali İhsan Göğüş ve 12 arkadaşının, 5680 sayılı Basın Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Adalet komisyonları raporları (2/41) (S. Sayısı : 128 ve 128 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

3. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/131) (S. Sayısı : 170 ve 170 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

4. — Hendek Kazası Kemaliye Mahallesi nüfusuna kayıtlı Mustafa oğlu 1329 doğumlu Faik Özer'in bakıye cezasının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/244) (S. Sayısı : 172 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

5. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Medenî Kanunun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/346) (S. Sayısı : 173 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

6. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldı-

rılmasına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/348) (S. Sayısı : 174 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

7. — Siverek Kazasının Dağbaşı Yukarı Modan köyü nüfusuna kayıtlı Hasan oğlu Hani'den doğma 1317 doğumlu Cuma Karakılıç (Özmodanlı) nın cezalarının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/103) (S. Sayısı : 277 ve 277 ye ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

8. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Kadri Kaplan ve 4 arkadaşının, 97 sayılı Kanunla değiştirilen 1076 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine 5 fıkra eklenmesine dair ek kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri. (M. Meclisi 2/2, 2/66; C. Senatosu 2/209) (S. Sayısı : 22 ve 22 ye 4 ncü ek) [Dağıtma tarihi : 18 . 1 . 1968]

9. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu. (1/163) (S. Sayısı : 188 ve 188 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1968]

× 10. — Millet Meclisi İdare Âmirleri İzzet Oktay Muslih Görentaş ve Celâl Sungur'un, 1967 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 2/612; Cumhuriyet Senatosu 2/235) (Millet Meclisi S. Sayısı : 476) [Dağıtma tarihi : 19 . 1 . 1968]

11. — Erzurum Milletvekili İsmail Hakkı Yıldırım, Hatay Milletvekili Talât Köseoğlu ve Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesinin bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair tüzük teklifleri ile İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan'ın, Millet Meclisi İçtüzüğünün 157 nci maddesinin tadili hakkında tüzük teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu. (2/500, 2/503, 2/504, 2/596) (S. Sayısı : 481) [Dağıtma tarihi : 23 . 1 . 1968]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Avukatlık kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 7 arkadaşı, Konya Milletvekili Fakih Özfakih ve 21 arkadaşı ve Eskişehir Milletvekili İsmet Angı ve 2 arkadaşının Avukatlık kanunu teklifleri ile Çalışma ve Adalet komisyonlarından 7 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/313, 2/1, 2/54, 2/445) (S. Sayısı : 324 ve 324 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 21 . 12 . 1967]

× 2. — Kooperatifler kanun tasarısı ile Konya Milletvekili Fakih Özfakih ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 23 arkadaşının, Kooperatifler kanunu teklifi ve Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Kooperatifler kanunu teklifi ve Tarım, Adalet, Ticaret ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/151, 2/53, 2/232) (S. Sayısı : 351 ve 351 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 21.12.1967]

3. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 10 arkadaşı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının, Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/75) (S. Sayısı : 132 ve 132 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

4. — Halk Bankası ve halk sandıkları hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5652 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/200, 2/171) (S. Sayısı : 257 ve 257 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

× 5. — Kanun ve kararnameler icabı olarak 1960 yılı sonuna kadar Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri nezdinde tekevvün eden Hazine alacaklarının terkini hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 279 ve 279 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

6. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu ve Kemal Şensoy'un, 5434 sayılı Kanuna geçici

bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/295) (S. Sayısı : 280 ve 280 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

× 7. — Toprak ve su kaynaklarını geliştirme birlikleri kanunu tasarısı ve Köy İşleri ve Plân komisyonları raporları (1/206) (S. Sayısı : 291 ve 291 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

8. — Cumhuriyet Senatosu Başkanvekili Fikret Turhangil ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Memur ve İçhizmetler Teşkilâtı kanunu teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/508) (S. Sayısı : 296 ve 296 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 .1967]

9. — Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 31 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/176) (S. Sayısı : 300 ve 300 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

10. — 3530 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi bâzı maddelerinin kaldırılması ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa ek 4047 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması, 6 ncı maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir ek madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/153, 1/321) (S. Sayısı : 308 ve 308 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

11. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 621 sayılı Kanunla değiştirilen Dışişleri Bakanlığı kısmına bâzı kadrolar eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/352) (S. Sayısı : 427 ve 427 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967]

× 12. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (2/170) (S. Sayısı : 431 ve 431 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967)

13. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin ve 9 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/124) (S. Sayısı : 432 ve 432 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1967)

× 14. — Cezaların infazı sırasında ve infazdan sonraki korunmaya ait kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/113) (S. Sayısı : 135 ve 135 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1967)

× 15. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının, 2834 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair ve Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri hakkındaki Kanunun 19 ve 21 nci maddelerine fıkralar eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Tarım, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (2/16, 2/177) (S. Sayısı : 290 ve 290 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 .1967]

16. — Emekli sandıklariyle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Çalışma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/56) S. Sayısı : 429 ve 429 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1967]

17. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Hüsnü Dikeçligil ve 69 arkadaşının, Kore Savaşına katılan Mehmet Mirzaoğlu 1928 doğumlu Hacı Altıner'e vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/355) (S. Sayısı : 433 ve 433 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1967]

18. — Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları. (1/363) (S. Sayısı: 443 ve 443 e 1 nci ek)]Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1967]

19. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve 10 arkadaşının Erzurum'un Şenkaya eski Erkek köyü öğretmeni Ziya Tan kızı Mübeccel Morkoç hakkında 4547 sayılı Kanunun (E) bendi gereğince meslekten ihraci hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca verilen disiplin cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/219) (S. Sayısı : 282 ve 282 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1967]

20. — Umumî Hıfzısıhha Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Tarım ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları (1/180) (S. Sayısı : 467) [Dağıtma tarihi 27 . 12 . 1967]

21. — Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları. (1/379) (S. Sayısı : 468) [Dağıtma tarihi : 12 . 1 . 1968]

22. — Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (2/259) (S. Sayısı : 471) [Dağıtma tarihi : 12 . 1 . 1968]

23. — Tütün Satış Kooperatifleri ve Bölge Birlikleriyle Türkiye Tütün Ekicileri Genel Birliği Kanun tasarısı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 18 arkadaşının, Tütün Tarım Satış Kooperatifleri ve Bölge Birlikleriyle Türkiye Tütün Ekicileri Genel Birliği kanun teklifi ve Tarım, Gümrük ve Tekel, Maliye, Ticaret ve Plân komisyonlarından seçilen dörder üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/208), (2/18) (S. Sayısı: 236 ve 236 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 16 . 1 . 1968]

× 24. — Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü kuruluşu hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Osman Saim Sarıgöllü ve 11 arkadaşının, Devlet Operası Kuruluşu hakkında kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/333, 2/199) (S. Sayısı : 273 ve 273 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16.1.1968]

× 25. — 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu kuruluşu hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, 1 maddenin kaldırılmasına ve bu kanuna bâzı maddelerin eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raposu (1/332) (S. Sayısı : 274 ve 274 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16.1.1968]

26. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 10 arkadaşının Bölge tiyatroları kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/8) (S. Sayısı : 275 ve 275 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi: 16 . 1 . 1968)

27. — Serbest malî müşavirlik kanunu tasarısı ve Adalet, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/166) (S. Sayısı : 325 ve 325 e 1 nci ek (Dağıtma tarihi : 16 . 1 .1968)

28. — Jandarma Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/217) S. Sayısı : 294 ve 294 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1968]

29. — Kayseri Milletvekili Mehmet Ateşoğlu'nun 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (C) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/288) (S. Sayısı 309 ve 309 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1968]

30. — Konya Milletvekili Selçuk Aytan ve 6 arkadaşının, kadro dolayısiyle açıkta kalanların açıkta geçirdikleri sürelerin kıdem ve emekliliklerine sayılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/511) (S. Sayısı : 477) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1968]

31. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Tarım ve Plân komisyonlarından 8 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (1/408) (S. Sayısı : 478) [Dağıtma tarihi : 18 . 1 . 1968]

32. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Tarım ve Plân komisyonlarından 8 er üye seçilerek Kurulan Geçici Komisyon raporu. (1/413) (S. Sayısı : 479) [Dağıtma tarihi : 18 . 1 . 1968]

33. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısiyle alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair 15 . 5 . 1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu. (1/231) (S. Sayısı : 159 ve 159 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 23 . 1 . 1968]